

KESKISUOMALAISIA MATKAILUPAKETTEJA ESPANJALAISILLE MATKAILIJOILLE

Elina Kinnunen

**Opinnäytetyö
Tammikuu 2008**

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala

Tekijä(t) KINNUNEN, Elina	Julkaisun laji Opinnäytetyö	
	Sivumäärä 114	Julkaisun kieli suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi KESKISUOMALAISIA MATKAILUPAKETTEJA ESPANJALAISILLE MATKAILIJOILLE		
Koulutusohjelma Matkailun koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) NIKMO, Auli		
Toimeksiantaja(t) New Wind Tours		
Tiivistelmä <p>Työn tarkoituksena oli edistää Keski-Suomen incoming-matkailua. Tavoitteena oli kehittää espanjalaisille omatoimimatkailijoille sopivia matkailupaketteja Keski-Suomen alueelta. Lähtökohtana oli paketoita jo valmiita keskisuomalaisia matkailutuotteita espanjalaisten kulttuuripiirteitä ja matkailutottumuksia parhaiten palveleviksi matkakokonaisuuksiksi.</p> <p>Aihetta lähestyttiin kulttuurianalyysin näkökulmasta. Työssä hyödynnettiin espanjalaisesta kulttuurista kertovaa kirjallisuutta sekä espanjalaisten matkustamisesta tehtyjä tutkimuksia. Pakettien suunnittelua varten tutustuttiin matkailutuotteeseen ja tuotteistamiseen liittyvään teoriaan sekä Keski-Suomen matkailutarjontaan. Matkailupaketit pyrittiin tekemään asiakaslähtöisiksi, laadukkaiksi ja helposti toteutettaviksi.</p> <p>Työn tuloksena syntyi kaksi eri kohderyhmille suunnattua kiertomatkailupakettia. Paketteihin sisällytettiin alueen vetovoimaisia matkakohteita ja nähtävyyksiä, laadukkaita majoitusliikkeitä, viihtyisiä ruokapaikkoja sekä maisemallisesti merkittäviä tieosuusia. Ensimmäinen paketti on aktiveettimatkailijoille sopiva pyöräilymatkailupaketti. Toinen paketti on automatkailijoille tarkoitettu historiallinen kulttuurimatkailupaketti. Molempien matkojen kestoksi laskettiin neljä päivää, sillä ne tulevat mitä luultavimmin olemaan osa pidempää Suomen matkaa.</p> <p>Matkailunedistämiskeskus on todennut aktiveetti- ja kulttuurimatkailulla olevan Suomessa potentiaalia. Keski-Suomen matkailustrategiassa kiertomatkailu ja erityisesti pyöräilymatkailu nähdään yhtenä kehittämiskohteenä. Työssä suunnitellut matkailupaketit rikastuttavat Keski-Suomen matkailutarjontaa ja edistävät alueen matkailuyrittäjien verkostoitumista. Valmiit matkailupaketit pienentävät espanjalaisten matkailijoiden kynnystä saapua vielä tuntemattomaan matkailumaahan. New Wind Tours:n on tarkoitus myydä matkailupaketteja espanjalaisten matkanjärjestäjien ja -välittäjien kautta.</p>		
Avainsanat (asiasanat) espanjalainen, matkailupaketti, tuotteistaminen, Keski-Suomi, kulttuuri, aktiveetti		
Muut tiedot Työ sisältää 35 sivua liitteitä.		

Author(s) KINNUNEN, Elina	Type of Publication Bachelor's Thesis	
	Pages 114	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title CENTRAL FINNISH TRAVEL PACKAGES FOR SPANISH TOURISTS		
Degree Programme Degree Programme in Tourism		
Tutor(s) NIKMO, Auli		
Assigned by New Wind Tours		
Abstract <p>The purpose of the thesis was to promote incoming tourism in Central Finland. The aim was to develop travel packages for Spanish tourists in the Central Finland region. The idea was to create packages that would serve the cultural aspects and travelling habits of Spanish tourists.</p> <p>The theme was approached from the perspective of the culture analyses. Literature about Spanish culture and researches concerning travelling of Spanish were used. Also theories concerning travel products and productization as well as the tourist destinations in Central Finland were studied. When developing the packages the main principle was to create customer-oriented and quality products which would be easily realized.</p> <p>As a result of the thesis two touring travel packages for different segments were developed. The packages include tourist attractions, accommodations, restaurants and routes representing beautiful landscapes. The first package is a bicycling route for activity travellers. The second package is a historical culture route for tourists travelling by car. Both travel packages were planned to take four days as they are likely to be part of a long holiday in Finland.</p> <p>The Finnish Tourist Board has stated that the activity travelling and culture travelling are potential in Finland. Also according to the strategy of developing tourism in Central Finland touring and especially bicycling should be developed. The travel packages created in the thesis will enrich tourism in Central Finland and help entrepreneurs of the area in networking. The travel packages make it easier for Spanish tourists to travel to an unknown destination. New Wind Tours will market the packages for Spanish tour operators and travel agencies.</p>		
Keywords Spanish, travel package, productization, Central Finland, culture, activity		
Miscellaneous The thesis includes 35 pages of appendixes.		

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO.....	3
2 TYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET	5
3 ELÄMÄÄ ESPANJASSA	8
3.1 Historiasta nykypäivään.....	8
3.2 Espanjan kansa.....	11
3.3 Elämäntapa.....	18
4 MATKUSTAVAT ESPANJALAISET	22
4.1 Ulkomaille matkustaminen	22
4.2 Suomeen matkustaminen	25
4.3 Odotukset Suomesta	28
5 MATKAILUTUOTTEISTA MATKAILUPAKETIKSI.....	34
5.1 Tuotekehitys ja tuotteistaminen	34
5.2 Matkailutuote asiakkaan kokemana elämyksenä	35
5.3 Matkailutuotteiden paketointi	38
6 KESKI-SUOMEN MATKAILULLINEN VETOVOIMA	40
7 MATKAILUPAKETIT.....	43
7.1 Ideoista tuotteiksi	43
7.2 Aktiviteettimatkailupaketti	45
7.2.1 Paketin teema	45
7.2.2 Matkakuvaus	49
7.3 Kulttuurimatkailupaketti.....	56
7.3.1 Paketin teema	56
7.3.2 Matkakuvaus	59
9 POHDINTA.....	67

LÄHTEET 74**LIITTEET 79**

Liite 1. Espanjan maaprofiili	79
Liite 2. Aktiviteettimatkailupaketin reittikuvaus	81
Liite 3. Kulttuurimatkailupaketin reittikuvaus.....	84
Liite 4. Aktiviteettimatkailupaketin kohteet	87
Liite 5. Kulttuurimatkailupaketin kohteet	98

KUVIOT

KUVIO 1. Espanjan väestötiheys vuonna 2005	12
KUVIO 2. Espanjan väestön ikärakenne verrattuna EU-25- sekä EU-15-maihin.....	13
KUVIO 3. Espanjan talouksien muutokset vuodesta 1991 vuoteen 2001.	15
KUVIO 4. Espanjalaisten mieluisimmat matkakohteet	23
KUVIO 5. Espanjalaisten matkaseura.....	24
KUVIO 6. Espanjalaisten suosimia matkan elementtejä	24
KUVIO 7. Suomeen saapuneet espanjalaiset ikäryhmittäin kesinä 2003 – 2006	26
KUVIO 8. Suomeen saapuneiden espanjalaisten matkaseura kesinä 2003 – 2006.....	27
KUVIO 9. Espanjalaisten suosimat matkustusajankohdat Suomeen.....	29
KUVIO 10. Espanjalaisten suosimat matkakokonaisuudet.....	30
KUVIO 11. Espanjalaisille mieleisimmät majoitusvaihtoehdot	31
KUVIO 12. Espanjalaisten kiinnostus eri aktiviteetteja kohtaan	32
KUVIO 13. Matkailupalvelupaketin malli.....	37
KUVIO 14. Aktiviteettimatkailupaketin reitti kartalla	48
KUVIO 15. Kulttuurimatkailupaketin reitti kartalla.....	58

1 JOHDANTO

Puhdas luonto, kauniit järvimaisemat ja omaperäinen kulttuuri ovat luoneet Suomen incoming-matkailulle hyvän perustan. Vaikka Suomen matkailu on keskittynyt ylivoimaisesti kotimaanmatkailuun, on ulkomaalaisten matkailu maahamme kasvanut tasaisesti viime vuosina. Pohjoista maatamme pidetään eksoottisena ja turvallisena matkakohteena. Suomea ei kuitenkaan vielä täysin tunneta kaikissa maailman kolkissa. Monille ulkomaalaisille matkailijoille Suomi sijaitsee liian kaukana ja on tuntemattomuutensa vuoksi arveluttava määränpää.

Esimerkiksi Espanjassa Suomi on vielä melko tuntematon maa. Espanjan suurimmissa kaupungeissa Suomi osataan sijoittaa maailmankartalle, mutta metropolialueiden ulkopuolella asuville sana ”Suomi” ei välttämättä kerro mitään. Ne espanjalaiset, jotka ovat joskus maastamme kuulleet, eivät puolestaan pidä Suomea ensisijaisena matkakohteenaan. Työharjoittelu Espanjan Aurinkorannikolla Suomen matkailun markkinointitehtävissä osoitti, että Suomi nähdään espanjalaisin silmin kylmänä ja pimeänä maana. Negatiivisten mielikuvien häivyttäminen ja Suomen vetovoimaisten kohteiden entistä tehokkaampi markkinointi voisivat saada useammankin espanjalaisen innostumaan pohjoisesta eksotiikasta.

Viimeaikaiset tutkimukset ovat kuitenkin osoittaneet, että tiedon puutteesta huolimatta espanjalaisilta löytyy kiinnostusta matkustaa Suomeen. Matkailunedistämiskeskus on tutkinut espanjalaisten matkustuskäyttäytymistä sekä Suomeen matkustamista, ja saanut selville, että Espanjasta löytyy potentiaalisia kohderyhmiä Suomen markkinoinnille. Matkailunedistämiskeskuksen jokakesäiset rajahaastattelututkimukset ovat osoittaneet, että Suomeen matkustavien espanjalaisten määrä on ollut kasvussa jo usean vuoden ajan. Kesällä 2007 kirjattiin Espanjasta Suomeen saapuneita matkailijoita kaikkien aikojen ennätysmäärä. Myös Amorrich (2002) on selvittänyt espanjalaisten kiinnostusta Suomea kohtaan. Tulosten mukaan peräti 80 prosenttia haastateltavista olisi halukas matkustamaan maahamme.

Espoossa toimiva yksityinen matkatoimisto New Wind Tours on niin ikään havainnut espanjalaisten orastavan kiinnostuksen Suomi-matkailua kohtaan. Yritys on löytänyt Espanjasta sopivan markkinaraon ja aloittanut incoming-matkamyynnin alueella.

Matkatoimisto tulee olemaan mukana keskisuomalaisessa matkailuhankkeessa, jossa pyritään kehittämään vetovoimaisia matkailutuotteita Keski-Suomen alueelta ulkomaan markkinoille vietäviksi. Yhteistyöstä New Wind Tours:n kanssa kumpusi idea opinnäytetyölle. Matkatoimisto on incoming-toiminnassaan tuotekehitysvaiheessa, joten sillä oli tarvetta saada uutta näkökulmaa tuotteiden suunnitteluun.

Pääkaupunkiseutu ja Lappi ovat olleet perinteisiä ulkomaalaisten suosimia kohteita Suomessa, kun taas Keski-Suomessa vierailee vielä suhteellisen vähän ulkomaalaisia ja erityisesti espanjalaisia matkailijoita. Alueelle tarvitaan valmiita tuotepaketteja, joita espanjalaisen matkailijan on helppo ostaa paikalliselta matkanjärjestäjältä. Tuotekehitys on mainittu Keski-Suomen matkailustrategiassa yhtenä kehittämiskohteena. Tuotekehityksen tavoitteiksi on määritelty mm. asiakaslähtöisyys, täsmennetyt kohderyhvät ja paikallisuuden huomioon ottaminen tuotteissa.

Opinnäytetyön aihealueeksi muotoutui keskisuomalaisten matkailutuotteiden paketointi espanjalaisille matkailijoille. Aiheen valintaan vaikuttivat oma työskentelyni Espanjassa sekä kiinnostus espanjalaista kulttuuria kohtaan. Myös opinnoissa erikoistuminen matkapalveluiden myyntiin ja kehittämiseen sekä Keski-Suomen laaja tuntemus vahvistivat aiheen valintaa. Suomen kasvavan incoming-matkailun ja espanjalaisen lisääntyneen Suomeen matkustamisen vuoksi aihe on ajankohtainen ja merkityksellinen. Työssä suunniteltavien matkailupakettien uskotaan edistävän matkailun kehittymistä Keski-Suomen alueella.

2 TYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

”New Wind Tours on uusi ja dynaaminen matkanjärjestäjä”, kuvailee toimitusjohtaja Tiina Ruonala yritystään. Työn toimeksiantajana toimiva New Wind Tours on yksityinen liikematkoihin keskittyvä matkanjärjestäjä ja matkatoimisto. Yritys tarjoaa palkkio-, kannuste- ja asiakasmatkoja yrityksille, jotka suunnittelevat kokous- tai koulutusmatkaa ulkomaille, tai jotka haluavat palkita henkilökuntansa tai asiakkaansa hienolla matkalla. Kannustematkojen lisäksi New Wind Tours järjestää Suomessa yritysten erilaisia tapahtumia, esimerkiksi kesäjuhlia ja pikkujouluja.

Vuonna 2006 New Wind Tours aloitti liikematkojen ohella incoming-matkamyynnin suunnittelun. Vuoden 2007 alussa toiminta eteni nopeasti ja markkinointi paikan päällä, Espanjan Aurinkorannikolla sekä Madridissa ja Barcelonassa aloitettiin keväällä. Incoming-matkailun kohderyhmiä ovat sekä yksittäiset matkailijat että yritysasiakkaat. Tuotekehittely on aluillaan, ja tulevissa tuotepaketeissa pyritään pehmeisiin arvoihin sekä luonnon ja kulttuurin tarjoamiin elementteihin. New Wind Tours:n incoming-tuotannon linjaukset ovat romanttiset matkat, historialliset kulttuurimatkat sekä hyvinvointi- ja aktiviteettimatkat.

New Wind Tours:n missio on tuottaa laadukkaita matkoja ja laadukasta asiakaspalvelua uusien, erilaisten matkailutuotteiden parissa. Tulevaisuuden visio on tilanne, jossa kaikki ulkomaiset yhteistyökumppanit myyvät toistensa tuotteita ja kaikki myyvät myös New Wind Tours:n incoming-tuotantoa. Tavoitteena on rajoja rikkova eurooppalainen yhteistyö. Yrityksen strategisia päämääriä ovat uusien, entistä korkeampilaatuisten matkakohteiden kehittäminen, vahva ammattitaitoinen henkilöstö, verkostoituminen sekä markkinointi. New Wind Tours:n matkailufilosofia on seuraava: ”haluamme taata asiakkaillemme hyvää palvelua, laatua, tyylikkyyttä, rauhaa, hyvää oloa ja iloa”. (Ruonala 2007.)

Incoming-tuotannon suhteen toimitusjohtajalla on selvät tavoitteet: tulevan hankkeen avulla halutaan edistää luontomatkailua ja kestävä matkailua, hyvinvointimatkailua sekä kulttuurimatkailua. Tuotekehityksessä pyritään matkailun pehmeisiin arvoihin ja kestäväan kehitykseen. Maaseutumatkailussa halutaan hyödyntää luonnollisia tuotteita, kuten esimerkiksi leiväntekonäytöksiä maatilalla. Luontomatkailussa keskitytään

niin ikään luonnollisiin tuotteisiin ja rankat extreme-lajit jätetään taka-alalle. Myös hyvinvointiteemassa tavoitellaan uutta raikasta näkökulmaa kovien kuntouttavien hoitojen tilalle. Kulttuurimatkailu on tulevan hankkeen pääpainopiste; hankkeeseen haetaan kulttuurillista leimaa Keski-Suomen kulttuurikylien ja suomalaisen kulttuurin tuntemukseen tähtäävien tuotteiden avulla. (Ruonala 2007.)

Opinnäytetyön tarkoituksena on edistää Keski-Suomen incoming-matkailua olemalla mukana kehittämässä New Wind Tours:n uutta tuotantoa. Keskiseen Suomeen halutaan tuoda entistä enemmän ulkomaalaisia matkailijoita, erityisesti espanjalaisia. Uusia matkailijoita varten on oltava vetovoimaisia tuotteita. Työn tavoitteena on suunnitella espanjalaisille matkailijoille sopivia matkailupaketteja Keski-Suomen alueelta. Matkailupaketeista haluttiin saada espanjalaisiin kulttuuripiirteisiin ja espanjalaisten matkailutottumuksiin sopivia kokonaisuuksia. Keski-Suomi matkakohteena pyrittiin saamaan paketteihin mahdollisimman monipuolisesti edustettuna. Erityisesti haluttiin korostaa Keski-Suomen kulttuuriperintöä ja kaunista luontoa.

Aihetta lähestyttiin markkinoinnin perusmallin mukaisesti. Perusajatus uutta tuotetta markkinoille tuotaessa on perinteisesti ollut selvittää ensin asiakkaiden tarpeet, valita sopiva asiakassegmentti ja lopuksi kehittää valittujen asiakkaiden tarpeita vastaava tuote. Työn näkökulmaksi valittiin siten tulevien tuotteiden asiakas, eli espanjalainen matkailija. Koska New Wind Tours tuottaa vasta ensimmäistä kertaa Suomeen suuntautuvia matkoja, pidettiin ensivaikutelman antamista olennaisen tärkeänä. Matkailupaketeista pyrittiin saamaan mahdollisimman asiakaslähtöisiä, kulttuurierot huomioon ottavia ja laadukkaita matkailupaketteja. Työn suurin haaste oli saada espanjalaisuuden huomioiminen näkymään matkailupaketeissa.

Toimeksiantajan toiveesta matkailupakettien kohderyhmäksi valittiin espanjalaiset omatoimimatkailijat, sillä pakettimatkat eivät ole Espanjassa vielä suosiossa. Kehitettävät tuotteet ovat ikään kuin ehdotelmia siitä, minne Keski-Suomessa kannattaa mennä ja missä voi yöpyä. Tuotteiksi valittiin kiertomatkat. Tavallaan tuotteet ovat siten matkailureittejä. Työssä kehitettäviä tuotteita kutsutaan kuitenkin matkailupaketeiksi, sillä ne tulevat olemaan asiakkaalle myytäviä kokonaisuuksia majoituksineen ja mahdollisine lippuvarauksineen.

Työ on toiminnallinen opinnäytetyö, joka toteutettiin kehittämistehtävänä. Toiminnallinen opinnäytetyö on vaihtoehto tutkimukselliselle opinnäytetyölle. Toiminnallinen opinnäytetyö tavoittelee ammatillisessa kentässä käytännön toiminnan ohjeistamista, opastamista, toiminnan järjestämistä tai järjeistämistä. Sen lopullisena tuotoksena on aina jokin konkreettinen tuote. Joskus toiminnallisissa opinnäytetöissä voidaan käyttää lisänä tutkimuksellisia selvityksiä. Toiminnallisen työn ja tutkimuksen yhdistelmää tulee kuitenkin käyttää harkiten, sillä usein työ saattaa paisua liian laajaksi. (Vilka & Airaksinen 2003; 9, 51, 56.) Tässä työssä ei tehty lainkaan laadullista tai määrällistä tutkimusta. Työssä tehdyt ratkaisut perustuvat käytännön selvitystyöhön ja niiden tarkastelemiseen tietoperustan avulla.

Pakettien rakentamista varten perehdyttiin ensin espanjalaiseen kulttuuriin. Tarkoituksena oli ymmärtää espanjalaisia kansana, ei vain turisteina. Työtä varten tutkittiin espanjalaisen yhteiskunnan historiaa ja nykytilaa ja Espanjan demografisia tekijöitä. Kulttuurianalyysissä keskityttiin työn kannalta olennaisiin kulttuuripiirteisiin, espanjalaisten elämäntapaan ja tapakulttuuriin. Jotta saatiin tarpeellinen tieto espanjalaisten matkustuskäyttäytymisestä, matkustusmotiiveista sekä mielikuvista ja odotuksista, tutkittiin espanjalaisten ulkomaan matkustamista ja kiinnostusta Suomea kohtaan. Tietoperustaan kuuluu myös matkailutuotteen luonteen ja tuotekehityksen tarkastelu.

Laajan tietoperustan pohjalta suunniteltiin kaksi erityyppistä, keskisuomalaisuutta korostavaa matkailupakettia. Työssä tarkastellaan valintoihin vaikuttaneita tekijöitä ja esitellään pakettien teemat sekä matkakuvaukset yksityiskohtaisesti. Liitetiedostoihin on koottu pakettien reittikuvaukset sekä tarkempaa tietoa ja kuvamateriaalia pakettien kohteista. Myös Espanjan maaprofiili liitettiin osaksi työtä, sillä se tukee espanjalaisesta kulttuurista kertovaa osuutta.

Työn konkreettisen lopputuloksen, matkailupakettien lisäksi työssä pyrittiin saamaan aikaan perusmalli itsenäisesti matkailevalle espanjalaiselle sopivasta matkailupaketista. Yhtenä osatavoitteena oli, että matkailualan toimijat voivat ottaa paketista mallia ja soveltaa sitä omaan käyttöönsä. Työstä toivottiin olevan hyötyä toimeksiantajan lisäksi Keski-Suomen ja muun Suomen matkailuyrittäjille ja kaikille, jotka ovat kiinnostuneita espanjalaisesta kulttuurista.

3 ELÄMÄÄ ESPANJASSA

Miljoonat ihmiset nauttivat vuosittain Espanjan lämpimästä auringonpaisteesta, kultaisista hiekkarannoista ja maukkaista viineistä. Maailman toiseksi suosituin matkakohde on kuitenkin muutakin kuin pelkkä lomailijan paratiisi. Aikoinaan suurvaltana olleella ja vuosisatoja myöhemmin pitkästä diktatuurista kärsineellä maalla on vahva kulttuuriperintö, joka on muovannut nykyajan espanjalaisista sitä mitä he ovat. Espanja on aina ollut syvien vastakohtaisuuksien maa, niin luonnonpiirteiden, kulttuurin kuin politiikankin suhteen. Maa on täynnä intohimoa lähes kaikkea – juhlia, viiniä, perhetä, poliittista kinaamista, urheilua ja ennen kaikkea ruokaa – kohtaan. Tyypillisiä espanjalaisia kulttuuripiirteitä ovat kiistanalaiset härkätaistelut, värikkäät fiestat sekä vahva ja rytmikäs äidinkieli.

3.1 Historiasta nykypäivään

The generation that came after adapted quickly enough the total liberation the country experienced following Franco's death, but there are still many who remember only too well how their neighbours, or cousins, or even brothers and sisters behaved during the Civil War and cannot forgive -- . (Launay 1994.)

Varhaisimmat havainnot ihmiskunnan kaukaisista esi-isistä Espanjan alueella ovat miljoonan vuoden takaa. Ensimmäiset merkit nykyihmisestä on tehty 35 000 vuotta sitten. Pyreneiden niemimaan vanhimmat tunnetut asukkaat ovat iberit ja keltit. Ajanlaskun alkua edeltävällä vuosituhannella foinikialaiset, kreikkalaiset ja karthagolaiset perustivat alueelle siirtokuntia, mutta roomalaiset alistivat 200-luvulta eKr. alkaen koko niemimaan. Rooman hajotessa 400-luvulla länsigootit perustivat alueelle oman valtakunnan, jonka etelästä tulleet islaminuskoiset maurit valloittivat vuonna 711. Nykyisen Espanjan historia alkoi 1000-luvulla, kun kristityt kuningaskunnat aloittivat Iberian niemimaan takaisinvaltauksen maureilta. (Matkailijan maantieto 2001, 79; Campi, Jakobson & Kaskimies 2005, 26 – 28.)

Aragonian ja Kastilian kuningaskuntien yhdistyminen kuningas Ferdinandin ja kuningatar Isabellan avioliiton myötä vuonna 1469 merkitsi Espanjan syntyä. Vuonna 1492 viimeiset maurit karkotettiin maasta ja samana vuonna Kolumbus löysi Amerikan Es-

panjan nimissä. Löytöretket tuottivat Espanjalle laajat siirtomaat Väli- ja Etelä-Amerikasta. 1500-luvulla Espanja oli suurvalta, jonka yksi merkittävimmistä hallitsijoista oli Filip II. Filip IV:n (1621 – 65) ja Kaarle II:n (1665 – 1700) aikana valtakunta rappeutui ja lukuisia alueita menetettiin. Valtaistuin siirtyi ranskalaiselle Bourbonin Filip V:lle, mikä johti Itävallan aloittamaan Espanjan perimyssotaan vuosina 1702 – 1713. Sodan seurauksena Espanja menetti italialaiset ja hollantilaiset alueensa, Gibraltarin ja Menorcan sekä osia Kataloniasta. (Matkailijan maantieto 2001, 79; Campi ym. 2005, 34 – 36.)

Koko 1800-luvun ajan maata koettelivat konfliktit, kun konservatiivit kamppailivat liberaaleja ja republikaaneja vastaan. Edesmennyttä kuningas Kaarlea kannattavat karlistit aloittivat kaksi sisällissotaa kruununperimyksestä. Kaikki Espanjan eteläamerikkalaiset siirtomaat olivat itsenäistyneet vuoteen 1825 mennessä. Vuonna 1898 Espanja menetti Filippiinit ja Kuuban Yhdysvalloille. 1800-luvun lopussa kaupunkien väestöt kasvoivat ja sosiaalinen levottomuus ja työläisten liikehdintä lisääntyivät. (Emt.)

1900-luvulla sosialisimi ja anarkismi saivat laajaa kannatusta ja ammattiliittoja perustettiin. Espanja ei osallistunut ensimmäiseen maailmansotaan, mutta yhteiskunnallisten levottomuuksien vuoksi kenraali Miguel Primo de Rivera kaappasi vallan 1923, ja kuusivuotinen diktatuuri sai alkunsa. Tasavaltalaiset kuitenkin voittivat vaalit vuonna 1931, jolloin Espanjasta tuli tasavalta ja ensimmäiseksi presidentiksi valittiin Alcalá Zamora y Torres (1931 – 36). Sotilaskapina tasavallan hallitusta vastaan johti vuonna 1936 sisällissotaan, jossa molemmat osapuolet saivat tukea myös ulkomailta. Kenraali Francisco Franco voitti sodan samana vuonna ja hänestä tuli hallitseva diktaattori. (Matkailijan maantieto 2001, 79 – 80; Campi ym. 2005, 38.)

Francon diktatuurin aikana yksilön poliittisia, taloudellisia ja kulttuurillisia vapauksia rajoitettiin voimakkaasti. Espanja oli maa, jossa kaikki toisinajattelu tukahdutettiin välittömästi. Vähemmistöjen kieliä ja tapoja kiellettiin, mistä seurasi itsenäisyysliikkeen nousu Kataloniassa ja baskialueella. Baskimaan itsenäisyyttä ajava terroristiryhmä ETA toimii kansallisliikkeenä vielä tänäkin päivänä. Myös toisessa maailmansodassa Espanja oli puolueeton. Sodan aikaan Franco päätti tehdä maastaan täysin omavaraisen vastaiskuna YK:n Espanjalle sodassa julistamille kauppa- ja sijoitusrajoille. Sodan jälkeisenä aikana Espanjan talouselämä toimi kuitenkin heikosti, ja joinakin

vuosina talouden kasvu kääntyi negatiiviseksi. Francon pitkän hallituskauden aikana vuosina 1939 – 1975 Espanja kärsi sorrosta ja nälästä, kunnes USA:n antama apu 1950-luvulla ja turismi 1960-luvulla saivat maan teollisuuden taas kasvuun. (Maailma tänään 1998, 17, 58 – 59.)

Franco kuoli vuonna 1975. Ennen kuolemaansa kenraali oli määrännyt seuraajakseen prinssi Juan Carlosin, vuonna 1931 maanpakoon lähteneen kuningas Alfonso XIII:n pojanpojan, jonka hän odotti jatkavan diktatorista politiikkaansa. Kuningas Juan Carlos I ryhtyi kuitenkin palauttamaan maassa demokraattista hallintoa. Yhtäkinen siirtyminen monarkiaan ja demokratiaan johti mullistaviin poliittisiin, yhteiskunnallisiin ja kulttuurin alalla tapahtuneisiin uudistuksiin. Lopullisesti uusi yhteiskuntajärjestys syntyi, kun poliittiset puolueet laillistettiin vuonna 1976. Kaksi vuotta myöhemmin hyväksyttiin maalle uusi perustuslaki, joka jakoi vallan 17 autonomiselle alueelle. Demokratian myötä Espanja alkoi avata oviaan laajemmalle eurooppalaiselle yhteistyölle. Espanja liittyi Natoon vuonna 1982 ja Euroopan unioniin vuonna 1986. (Maailma nyt 1994, 46.)

Nykyisin espanjalainen yhteiskunta kukoistaa. Espanja on vakaa parlamentaarinen demokratia, jonka valtionpäämiehenä toimii edelleen kuningas Juan Carlos I. (Ks. liite 1.) Lainsäädäntövalta maassa kuuluu kuninkaalle ja kaksikamariselle parlamentille. Yhteiskunta on aiempaa vapaamielisempi, ja erityisesti naisen asema on muuttunut radikaalisti sitten Francon aikojen. Lain takaaman tasa-arvoisuuden myötä naiset ovat vapautuneet kodista ja päässeet työelämään. Espanjan ilmapiirin sanotaan nykypäivänä olevan selvästi eloisampi ja optimistisempi kuin Francon pitkän diktatuurin aikana. (Maailma tänään 1998, 45.)

Espanjan talouskasvu on ollut tasaista viimeisen kymmenen vuoden ajan, ja tällä hetkellä maa on tuotannoltaan kahdeksas maailmassa. Talouskasvua ovat pitäneet yllä erityisesti työllisyyden ja työvoiman lisääntyminen siirtolaisuuden myötä sekä lainapohjainen yksityinen kulutus ja asuntokauppa. Talouskasvun uskotaan tasoittuvan, kun ulkomainen kysyntä kasvaa ja kotimainen kulutus sekä inflaatio ovat laskussa. (Ks. liite 1.) Espanja otti 11 EU-maan joukossa euron käyttöön 1.1.1999 alkaen. Espanja on yksi EU:n tarjoamia rahoitus- ja tukimuotoja tehokkaimmin hyväkseen käyttäneistä jäsenmaista. Maan pitkään jatkunut korkea työttömyys on viime vuosina las-

kenut muita EU-maita nopeammin. (Finpro 2007; Spain today 2007 2007, 64 – 65, 125.)

Tämän päivän Espanjalla on kuitenkin myös yhteiskunnalliset ongelmansa. Monien maakuntien talonpoikaisväestön köyhän elämän ja suurkaupunkien vaurauden välillä vallitsee syvä kuilu. Myös maanomistus ja alueellinen itsehallinto ovat ongelmia, jotka ovat johtaneet yhteiskunnallisiin levottomuuksiin jo kauan. Suurin osa Espanjan maaseudusta on kuulunut jo roomalaisajoista saakka muualla asuvien maanomistajien suurtiloille, joita ovat hoitaneet huonopalkkaiset ja kausittain töihin pestatut maatyöläiset. Nytemmin Espanjan hallitus on lunastanut useita muualla asuvien maanomistajien suurtiloja ja parantanut maatyöläisten asemaa maksamalla heille parempaa palkkaa. (Maailma nyt 1994, 52 – 53.)

Espanja on jakaantunut alueellisesti enemmän kuin mikään muu Euroopan kansallisvaltio. Maan kaikilla 17 itsehallintoalueella on oma parlamentti, pormestarit ja kaupunginneuvostot. Itsehallinnon laajuus vaihtelee alueittain, riippuen siitä millaiset ovat olleet historialliset suhteet Madridin keskushallitukseen. Vallan keskittäminen Madridiin on peräisin Francon ajoilta, ja siitä on pyritty pääsemään eroon tukemalla autonomioiden itsenäisyyttä. (Maailma tänään 1998, 18; Maailma nyt 1994, 52.)

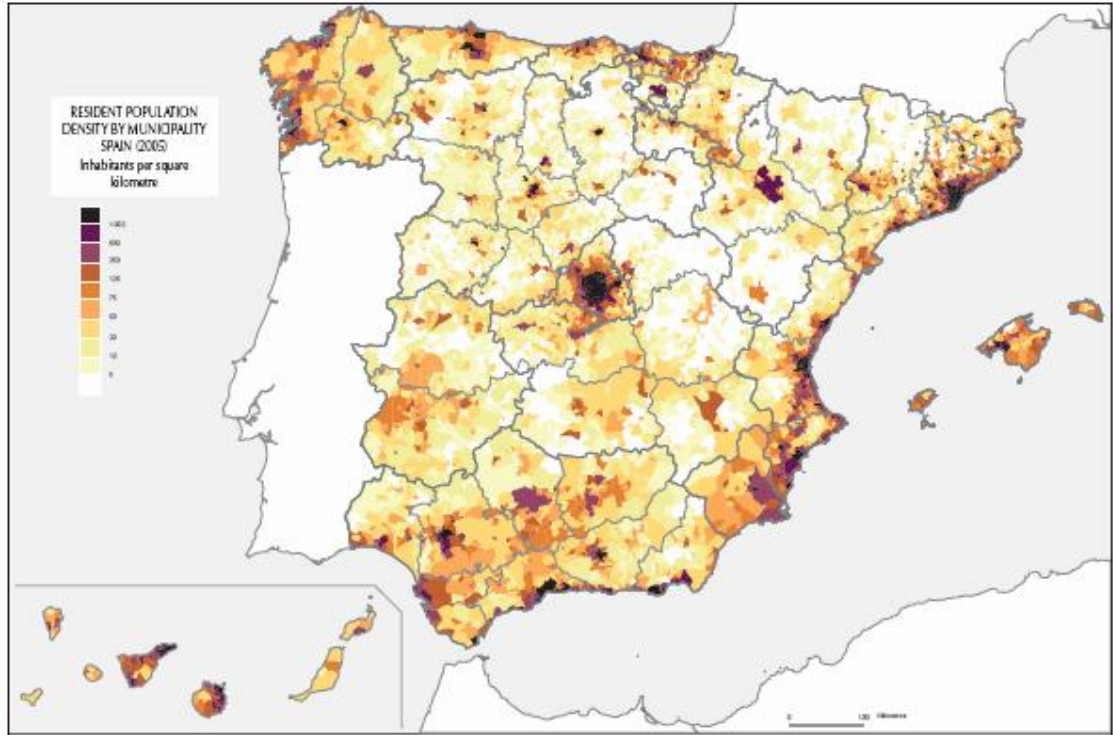
3.2 Espanjan kansa

”The Spanish, if they think about it at all which is doubtful, see themselves as totally acceptable people in a world where many are not.”
(Launay 1994.)

Väestö

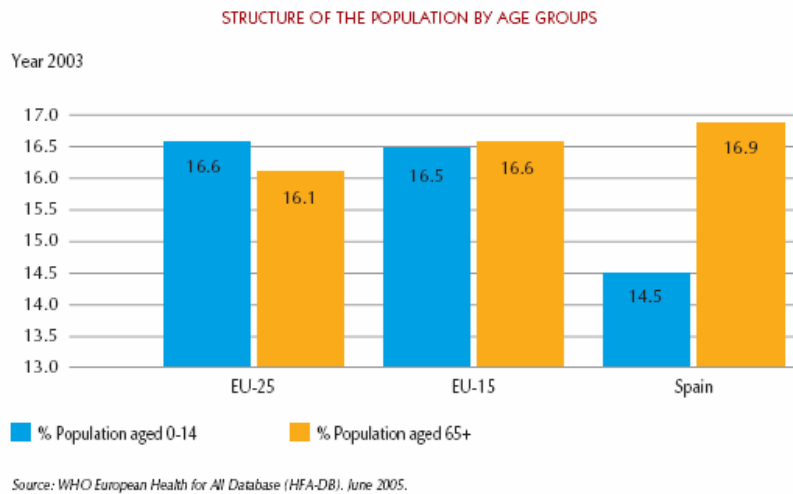
Vuonna 2006 Espanjan asukasluku oli 45,1 miljoonaa. 1960-luvun teollistuminen sai asukkaat muuttamaan maalta kaupunkiin. Yhä nykyään Espanjan väestö on keskittynyt suurkaupunkeihin, ja tästä syystä väestön tiheys vaihtelee suuresti alueittain. (Ks. kuvio 1.) Pääkaupungissa Madridissa asuu yli 3 miljoonaa ihmistä ja toiseksi suurimmassa kaupungissa Barcelonassa noin 1,5 miljoonaa espanjalaista. Asukastiheys on korkeimmillaan Madridissa (743 asukasta/neliökilometri), Baskimaassa (300 asukasta/neliökilometri) ja Kanariansaarilla (264 asukasta/neliökilometri). Laajimmin

asutut alueet ovat Castile-La Mancha (24 asukasta/neliökilometri) ja Extremadura (26 asukasta/neliökilometri). (Spain today 2007 2007, 21 – 24.)

KUVIO 1. Espanjan väestötiheys vuonna 2005. (Spain today 2007 2007.)

Espanjan väestö on ollut kasvussa useiden vuosien ajan. Erityisesti maahanmuuttajien suuri määrä on saanut luvun kasvuun. Vuonna 2007 väestönkasvun ennustetaan olevan 0,12 prosenttia (Finpro 2007). Ulkomaalaisten osuus väestönkasvusta on ollut noin 76 prosentin luokkaa. Vuonna 2004 Espanjan väestö koki suurimman vuosittaisen kasvunsa, kun maahanmuuttajien määrä kasvoi lähes 700 000 ihmisellä. Viime vuosina merkittävimmät kasvut ovat ilmenneet Madridin, Andalusian sekä Katalonian alueilla. (Spain today 2007 2007, 21 – 24.)

KUVIO 2. Espanjan väestön ikärakenne verrattuna EU-25- sekä EU-15-maihin. (Spain today 2007 2007.)

Espanjan väestöstä 50,6 prosenttia on naisia ja 49,4 prosenttia miehiä. Kuvion 2 mukaisesti ikärakenne jakaantuu seuraavasti: alle 16-vuotiaita on 15,2 prosenttia, 16 – 44-vuotiaita 44,8 prosenttia ja yli 45-vuotiaita 40 prosenttia väestöstä. (Ks. kuvio 2.) Yli 65-vuotiaiden espanjalaisten määrä on kasvanut 26 prosenttia vuosien 1991 ja 2001 välillä. Elinajanodote Espanjassa on miehillä 76,7 vuotta ja naisilla 83,2 vuotta, mikä on hieman Euroopan keskitasoa korkeampi. Väestön voimakas ikääntyminen on Espanjan yksi suurimmista haasteista tulevaisuudessa. (Spain today 2007 2007, 21 – 28.)

Moniin muihin maihin verrattuna Espanjan väestö on etnisesti hyvin yhtenäinen. Historian valloitukset ja vastavalloitukset ovat kuitenkin luoneet alueelle monipuolisen kulttuurin sekä jyrkkiä alueellisia eroja, jotka näkyvät kielessä ja murteissa, paikallisissa tavoissa ja erilaisissa ruokatottumuksissa. Espanjan etniset ryhmät kielen perusteella ovat kastilian espanjalaiset (74 prosenttia), katalaanit (17 prosenttia), galitsialaiset (7 prosenttia) ja baskit (2 prosenttia). Kieliryhmien lisäksi Espanjassa ei ole romaneja lukuunottamatta muita kovin merkittäviä pelkästään etnisiä vähemmistöjä. Romaneja maassa on noin 500 000. (Maailma tänään 1998, 11; Finpro.)

Ulkomaalaisia asukkaita Espanjassa on noin 3,9 miljoonaa, mikä tarkoittaa noin 8,7 prosenttia väestöstä (Finpro 2007). Eniten maahanmuuttajia on saapunut viime vuosina Marokosta, Ecuadorista, Romaniasta, Kolumbiasta sekä Yhdistyneestä kuningaskunnasta. Latinalaisesta Amerikasta tulleista suurin osa on naisia, kun taas Afrikan maiden maahanmuuttajista enemmistö on miehiä. Eniten ulkomaalaisia asuu Baleaariensaarilla, Madridissa, Valenciassa, Murciassa ja Kataloniassa. (Spain today 2007 2007, 23 – 24.)

Syntyvyys ja kuolleisuus

Syntyvyys on Espanjassa kasvanut 2000-luvun alusta lähtien, johtuen osittain ulkomaalaisten äitien lisääntyneestä määrästä. Vuonna 2007 syntyvyydeksi on ennustettu 9,98/1000 asukasta (Finpro 2007). Lapsilukumäärä yhtä naista kohti on keskimäärin 1,33 ja ensisynnyttäjien keski-ikä on suurinpiirtein 30 vuotta. Lapsilukumäärä on silti alle sen määrän, joka takaisi maalle pitkäaikaisen väestön pysyvyyden. Avioliiton ulkopuolella syntyvien lasten määrä on noussut huomattavasti; vuonna 2004 joka neljäs lapsi syntyi aviottomalle äidille. Kuolleisuus on ollut laskussa. Vuonna 2007 sen arvioidaan olevan 9,81/1000 asukasta (Finpro 2007). Pikkulapsikuolleisuus on Espanjassa vain 4/1000 asukasta, joka on EU:n keskitasoa puolet alhaisempi. (Spain today 2007 2007, 24 – 25.)

Perhe

Muiden länsimaiden tapaan myös espanjalainen perherakenne on muuttunut viime vuosina radikaalisti. Perheiden koot ovat pienentyneet, johtuen lisääntyneistä avio- ja asumuseroista, lapsilukumäärän laskusta, aikuisten lasten myöhäisestä itsenäistymisestä sekä ikääntyvien ihmisten suuresta määrästä. Nykyisin keskimääräinen espanjalaisen perheen koko on 2,9. Yksin asuvien määrä on kaksinkertaistunut vuosien 1991 ja 2001 välillä. (Ks. kuvio 3.) 43,5 prosenttia 25 – 34-vuotiaista miehistä ja 31,7 prosenttia samanikäisistä naisista asui vuonna 2001 vanhempiensa kanssa samassa taloudessa.. (Spain today 2007 2007, 25 – 26.)

Espanjalaisen kulttuurin katolilaisiin arvoihin kuuluu vahva sukukeskeisyys. Perhe on elämän peruspilari. Lapset nähdään Espanjassa elämänilona, ja kasvatusta on hieman vapaampaa kuin esimerkiksi pohjoisessa Euroopassa. Lapset asuvat yleensä vanhempiensa luona pitkälle aikuisikään asti ja vanhemmat huolehtivat heidän koulutuksesta-

taan. Myös suvun vanhuksista pidetään huolta. Yksinäisyyttä espanjalaiset pitävät erittäin epätoivottuna olotilana. (Weinstein 2004, 36.)

VARIOUS INDICATORS FOR THE COMPOSITION OF SPANISH HOUSEHOLDS		
	2001	variation 2001/1991 (%)
Number of households	14,187,169	19.7
Single-person households	2,876,572	81.9
Average household size (persons)	2.9	-9.4
Young single people between 25 and 34 living alone	346,290	208.7
Young people between 25 and 34 living with parents	2,587,867	51.2
Childless couples	2,448,542	22.3
Couples with 3 or more children	853,831	-41.7
Remade families	232,863	—
Cohabiting couples	563,785	155.0
People aged 65 or over	6,796,936	26.6
People aged 85 or over living alone	199,362	160.0

Source: Population and Household Censuses 2001, Spanish Statistical Office.

KUVIO 3. Espanjan talouksien muuttuminen vuodesta 1991 vuoteen 2001. (Spain today 2007 2007.)

Avioliitto

Kuten monissa muissa Euroopan maissa, myös Espanjassa avioitumisen keski-ikä on noussut. Vuonna 2004 miehet solmivat avioliiton keskimäärin 33-vuotiaana ja naiset yli 30-vuotiaana. Vuonna 1975 vastaavat luvut olivat miehillä 27 ja naisilla 24. Avioliittojen määrä ei kuitenkaan ole vähentynyt. Avioliittojen määrä tuhatta asukasta kohden oli 5,1 vuonna 2004. Siviilivihkimisten määrä on 37 prosenttia (2004) kaikista vihkimisistä ja määrä on noussut viimeisen kymmenen vuoden aikana voimakkaasti. (Spain today 2007 2007, 25 – 26.)

Koulutusjärjestelmä

Espanjan koulutusjärjestelmä koostuu peruskoulusta, toisen asteen koulutuksesta sekä yliopistotason koulutuksesta. Lain mukaan 6 – 16-vuotiaiden espanjalaisten tulee käydä koulua. Espanjassa on sekä kunnallisia että yksityisiä kouluja. Kolmannes espanjalaisista koululaisista käy katolilaisista yksityiskoulua. Espanjassa on vapaaehtoinen ja ilmainen esikoulu, joka alkaa jo 3-vuotiaana. Esikoulu kestää kolme vuotta. 6-vuotiaana mennään ala-asteelle eli pakolliseen esiopetukseen. Esiopetus jatkuu kuusi

vuotta ja sen jälkeen siirrytään pakolliselle yläasteelle, joka kestää viisi vuotta. Peruskoulu päättyy espanjalaisilla 16-vuotiaana. (Weinstein 2004, 97 – 99.)

Peruskoulun jälkeen voi valita 2-vuotisen lukion tai ammattikoulutuksen. Lukion jälkeen haetaan yliopistoon. Myös yliopistojen joukossa on sekä yksityisiä että kunnallisia oppilaitoksia. Suurin osa espanjalaisista opiskelijoista valitsee kunnallisen yliopiston. Espanjassa on 75 yliopistoa ja ne ovat Euroopan huippuluokkaa. Noin kolme prosenttia maan yliopisto-opiskelijoista on ulkomaalaisia. (Emt.)

Työllisyys

Työssäkäyvien espanjalaisten määrä on noin 20 miljoonaa (2006). Maan työttömyysaste on ollut Euroopan korkeimpia, mutta talouskasvun myötä työttömyysprosentti on onnistuttu laskemaan 8,7 prosenttiin (2005). Työvoiman rakenne painottuu Espanjassa julkiselle sektorille; valtion virkamiesten osuus työvoimasta on yli 16 prosenttia. Hallitus on kuitenkin ryhtynyt toimiin julkisen sektorin kasvun rajoittamiseksi. (Finpro 2007.)

Elintaso on Espanjassa Euroopan keskitasoa alhaisempi. Tulot asukasta kohden ovat 75 prosenttia EU:n keskiarvosta. Elintaso on noussut voimakkaasti viimeisen kymmenen vuoden aikana, mutta on silti jäljessä euroalueen keskitasosta 13 prosenttia. Elintasoerot ovat suuret rikkaiden ja nopeasti kehittyvien Madridin, Katalonian, Baskimaan ja Valencian sekä muiden, köyhempien alueiden välillä. Vuonna 2005 espanjalaisten keskipalkka oli 1575 euroa kuukaudessa, mikä oli 4,4 prosenttia kasvua edellisvuoteen. Lakisääteinen minimipalkka on 513 euroa kuukaudessa tai 17,10 euroa päivässä. Minimipalkkaa ansaitsee viisi prosenttia työssäkäyvistä. (Finpro 2007.)

Kieli

Kieli on mielipiteitä jakava ja kiistoja aiheuttava puheenaihe Espanjassa. Maan perustuslain mukaan Espanjan virallinen kieli on kastilian espanja (perinteinen espanjan kieli) ja kaikkien espanjalaisten tulee osata puhua ja käyttää sitä. Maassa on lisäksi kolme vähemmistökieltä: katalaani, kalego ja baski. Vähemmistökielet ovat virallisesti hyväksytyjä omilla autonomisilla alueillaan. Alueiden itsenäisyyskamppailut perustuvat usein juuri oman kielen säilyttämiseen. Espanjassa puhutaan lisäksi myös Asturian bablea ja Aragonin aragoneesia sekä monia alueellisia muunnoksia. Nykyisin espanjan kieltä puhuu äidinkielenään kuusi prosenttia maapallon väestöstä ja se on

neljänneksi puhutuin kieli. Espanjan lisäksi kieltä puhutaan Etelä- ja Keski-Amerikassa, Meksikossa sekä jonkin verran myös Yhdysvalloissa. (Campi ym. 2005, 4; Spain today 2007 2007, 79.)

Espanjan kielen (kastilia) juuret ulottuvat 1500- ja 1600-luvuille, jolloin sitä puhuttiin Espanjan muinaisessa Kastilian kuningaskunnassa, ja josta se vähitellen levisi ympäri maailmaa. Espanja kuuluu romaanisiin kieliin. Kielen perussanasto tulee latinasta, mutta espanja sisältää myös saksalaisia, arabialaisia, ranskalaisia ja italialaisia sanoja. (Campi ym. 2005, 4.) Vähemmistökielistä galicia ja katalooni kuuluvat myös romaanisiin kieliin. Galicia on varhain kehittynyt portugalinkielen murre, katalonia puolestaan on sukua Ranskan eteläosassa, Provencon alueella puhutulle oksitaanille. Baskin (baskin kielellä *euskera*) kielen alkuperää ei tunneta lainkaan eikä siinä näy minkäänlaisia indoeurooppalaisten kielten piirteitä. (Maailma tänään 1998, 18.)

Uskonto

Espanjan perustuslain mukaan maassa on uskonnonvapaus, eikä maalla ole virallista valtionuskontoa. Maan historialla on kuitenkin vahvat siteet roomalaiskatoliseen kirkkoon. Tänä päivänä valtaosa espanjalaisista, noin 94 prosenttia, on roomalaiskatolisia. Myös monet ateistit kuvailevat itseään katolilaisiksi. Espanjassa asuu lisäksi noin 350 000 protestanttia, 500 000 muslimia ja 15 000 juutalaista. (Weinstein 2004, 39 – 40.)

Roomalaiskatolisen kirkon vaikutus on vähenemässä. Kirkossäkävijöiden määrä on laskenut viime vuosina voimakkaasti. Tutkimukset ovat osoittaneet, että vain 19 prosenttia espanjalaisista käy säännöllisesti messussa. Poikalapsille ei enää tarvitse antaa pyhimysten nimiä eikä tyttöjä nimetä Neitsyt Marian ilmestymisen mukaan. Vaikka uskonnon harjoittaminen on vähentynyt, on kirkolla edelleen suuri merkitys keskivertoespanjalaisen elämässä: uskontoa opetetaan kouluissa ja pitkin vuotta vietetään monia uskonnollisia juhlia. Suurin osa espanjalaisista myös kastetaan ja vihitään kirkossa. (Weinstein 2004, 39; Campi ym. 2005, 405.)

3.3 Elämäntapa

Anyone attempting to understand the Spanish must first of all recognize the fact that they do not consider anything important except total enjoyment. If it is not enjoyable it will be ignored. (Launay 1994.)

Yleinen käsitys espanjalaisesta on huoleton ja juhlimista rakastava ihmislaji. Moni maassa vierailut voikin todistaa väitteen todeksi. Rento suhtautuminen elämään näkyy pitkälti espanjalaisten arjessa. Espanjalaiset eivät esimerkiksi vapaa-ajallaan noudata tarkkoja kellonaikoja. Espanjassa ei myöskään huolehdi turhasta, vaan uskotaan, että asioilla on tapana järjestyä. Espanjalaista elämän huolettomuutta kuvaa osuvasti Saksan (1992) esittämä sananlasku *dentro de cien años, todos calvos*, eli mitäpä pienistä välittämään, kun kaikista kuitenkin tulee sadassa vuodessa kaljuja (Saksa 1992, 103).

Saksan (1992) mukaan espanjalaiset eivät ole kovin lainkuuliaista kansaa, eivätkä he piittaa määräyksistä. Yksilön vapautta ei haluta rajoittaa. Kun pohjoiseurooppalainen luottaa elämässä sääntöihin, määräyksiin ja lakeihin, laittaa espanjalainen pääpainon ystäviinsä ja henkilökohtaisiin suhteisiinsa. Vanha espanjalainen sananlasku sanoo: ”lakeja uskotaan, mutta ei totella”. Saksa (1992) tuo esille myös toisen erikoisen piirteen espanjalaisessa elämäntavassa: syyllisyyden puuttumisen. Katolisen kulttuurin syntien anteeksisaannilla selitetty piirre antaa elämälle suuren vapauden ja mukavuuden. (Saksa 1992, 23, 173.)

Olennainen osa espanjalaista miellyttävää elämää on siesta. Lounaan jälkeen alkava parin tunnin lepotauko, siesta, on lähtöisin maanviljelysyhteiskunnasta ja on sittemmin juurtunut espanjalaiseen elämäntapaan. Siesta sijoittuu päivän kuumimpien tunteiden ajaksi yhden ja neljän välille iltapäivällä. Siestan aikana toimistot ja liikkeet ovat yleensä suljettu. Yritysten tuottavuuden laskun vuoksi siestaa on kritisoitu, mutta kukaan ei silti halua asettaa siestaa kyseenalaiseksi. Espanjalainen etsii elämästä nautintoja ja mukavuutta, ja siesta antaa siihen päivittäin hyvän mahdollisuuden. (Saksa 1992, 168.)

Elintason noustessa espanjalaiset eivät ole kääntyneet sisäänpäin Euroopan pohjoisten kansojen tapaan, vaan he liikkuvat yhä enemmän kodin ulkopuolella. Espanjalaiselle hyvä elämä merkitsee elämää kodin ulkopuolella. Koska espanjalaiset eivät ole synty-

neet elämään kodeissaan, eivät he kiinnitä paljon huomiota kodin kalustamiseen tai sen kodikkuuteen ja mukavuuteen. Espanjalaiset aterioivatkin usein ravintoloissa. Varsinkin sunnuntaisin on tapana kokoontua peräti kolmenkin sukupolven voimin yhteiselle ravintolapäivälliselle. Kahviloita Espanjassa on paljon, erityisesti metropolialueilla. Saksa (1992) kuvaa kahvilaa espanjalaisen elämänmuodon kirkoksi, sillä ihmispaljouden, puheensorinan ja musiikin pauhannan keskellä espanjalainen tuntee olevansa olemassa. (Saksa 1992, 16 – 18, 184.)

Campin ja muiden (2005) mukaan Espanjassa on luultavasti enemmän juhlia (*fiesta*) kuin missään muussa Euroopan maassa. Fiestat ovat saaneet syntynsä talonpoikaisperinteen kunnioituksesta ja kansan sosiaalisesta luonteesta. Eri paikkakunnilla on omat fiesta-perinteensä, mutta niiden taustalla on kaikkialla Espanjassa yleensä jokin mystinen, uskonnollinen tai historiallinen merkitys. Yksi tunnetuimmista fiestoista on *Los Moros y Los Cristianos* (maurit ja kristityt), jossa asianmukaisesti pukeutuneet kyläläiset esittävät maurijoukkojen antautumista kristillisille kuninkaille, ja jossa lopussa kaikki kokoontuvat tanssimaan yhdessä. Espanjalaisiin juhliin kuuluu yleensä kulkue sekä syömistä ja juomista, ilotulituksia, musiikkia ja tanssia. Fiestat lisäävät asukkaiden yhteenkuuluvuuden tunnetta ja vahvistavat paikalliskulttuuria. (Campi ym. 2005, 24, 229.)

Espanja ei ole kovin työkeskeinen yhteiskunta; ihmiset työskentelevät elääkseen eikä toisin päin. Espanjalaiset ihannoivat joutilaisuutta. Työ on heille joutilaisuuden vastakohta, vaiva ja raskaus. Espanjalaiset tekevät pitkiä työpäiviä tehtaissa, toimistoissa ja pelloilla, koska heidän pakko. Espanjalaiset arvostavat onnellisuutta enemmän kuin varakkuutta; rahalla ei ole niin suurta merkitystä kuin pohjoisemmassa Euroopassa. Parhaimpiin työsaavutuksiin espanjalainen yltää omassa pienessä yrityksessään, koska silloin työstä saatava hyöty tulee suoraan hänelle itselleen. Espanjassa on suhteellisen paljon lomaa ja virallisia vapaapäiviä. Saksa (1992) epäilee espanjalaisten rakastavan fiestojaan ja pyhimyksiään osittain siitä syystä, että niiden kunniaksi on vapaata töistä ja koulusta. (Saksa 1992, 168 – 169.)

Espanjalaiset arvostavat suuresti omaa kotikaupunkiaan tai -kyläänsä. Oma kotipaikka tai autonominen alue on espanjalaiselle suurempi ylpeyden aihe kuin itse kotimaa. Useimmat maan kansalaisista eivät pidä itseään ollenkaan espanjalaisina. Etelä-Espanjassa andalusialaiset ovat ylpeitä alueensa historiallisesta ja kulttuurisesta merki-

tyksestä muulle maalle. Katalonian, Baskimaan ja Galician asukkaat ovat muodostaneet vahvat siteet itsehallintoalueihinsa, ja näillä alueilla toimii kiihkomielisiä kansallisiikkeitä. (Campi ym. 2005, 12.)

Elämäntavat vaihtelevat Espanjassa suuresti alueittain. Kulttuurin suuria eroja selittää osaltaan maan vaihteleva luonto. Elämä kehittyy toisenlaiseksi pohjoisen korkeilla ja sateisilla vuorisoseuduilla kuin karulla ylätasangolla, mesetalla tai rannikoiden pehmeämmillä tasankomailla. Maan pohjoisissa osissa ihmiset ovat esimerkiksi tunnollisempia katolilaisia kuin etelässä asuvat. Espanjan eteläosassa, Andalusiassa, on nähtävissä arabien vaikutuksen jäänteet. Mm. flamenco-musiikki ja siihen liittyvä räiskyvä tanssi on aluperin Andalusiassa romanien kehittämä. (Maailma tänään 1998, 40, 42; Maailma nyt 1994, 51.)

Vapaa-aikansa espanjalaiset käyttävät suurimmaksi osaksi sosiaaliseen kanssakäymiseen. Viikonloput ovat varsinkin perheiden yhteistä aikaa. Espanjalaiset tapaavat usein ystäviään, jaarittelevat baareissa ja kahviloissa, käyvät elokuvissa, menevät joukolla syömään ravintolaan tai juhliivat diskoissa ja yökerhoissa. Espanjalaisten suosimia joukkoharrastuksia ovat jalkapallo, koripallo ja härkätaistelut. Yksilötasolla espanjalaiset harrastavat tennistä, golfia, laskettelua ja kuntosalilla käymistä. (Saksa 1992, 169; Kulttuureja ja käyttäytymistä 2000, 27). Maassa harrastetaan myös paljon kulttuuria. Espanjassa on elävä kansanmusiikkiperinne, joka kukoistaa erityisesti maan pohjoisissa osissa. Eloluvat, teatterit ja taidenäyttelyt ovat suosittuja. (Campi ym. 2005, 221.)

Urheilutapahtuminen suosio kasvoi Espanjassa valtavasti 1990-luvulla Barcelonan olympialaisten huiman menestyksen sekä kaapeli- ja satelliittitelevision yleistymisen myötä. Miljoonat espanjalaiset seuraavat herkeämättä omien sankareidensa ja joukkueidensa menestystä eri urheilulajeissa. Jalkapallo on Espanjan suosituin ja eniten kansallisia tunteita herättävä urheilulaji. Vuoden suurimpia tapahtumia Espanjassa ovat kahden valtaa pitävän joukkueen, Real Madridin ja FC Barcelonan, väliset ottelut. Toiseksi suosituin urheilulaji on koripallo, jossa Espanjan joukkueet ovat Euroopan parhaimpia. Myös kilpapyöräily on Espanjassa erittäin suosittua. Moniin muihin eteläeurooppalaisiin verrattuina espanjalaiset ovat varsin urheiluhenkisiä. (Campi ym. 2005, 223 – 224.)

Vaikka espanjan kieleen kuuluu runsaasti kohteliaisuusmuotoja, on espanjalaisten sosiaalinen käyttäytyminen Launayn (1994) mukaan ehkä epävirallisinta maailmassa. Hän kuvaa espanjalaisia avoimesti tunteensa osoittaviksi ja seurallisiksi ihmisiksi, jotka nauttivat sekä vanhojen tuttavien että uusien ihmisten tapaamisesta. Myös Molen (2004) mukaan tuttavallisuus on espanjalaisille luonnollista. Espanjalaiseen elämäntyyliin kuuluu jokapäiväinen tuttavien keskeinen jutustelu, jolla ei ole sen syvällisempää merkitystä. Keskustelun sisältö ei ole tärkeä, vaan se, että osoitetaan huomiota keskustelukumppania kohtaan. (Launay 1994, 13 – 14; Mole 2004, 288.)

Espanjalaiset ovat innokkaita keskustelijoita. Puhetaitoa vaalitaan ja arvostetaan tärkeimpänä sosiaalisena taitona Espanjassa (Saksa 1992, 175). Mieleisiä keskustelunaiheita ovat politiikka ja urheilu. Ulkomaalaiselta politiikasta keskustelu vaatii kuitenkin varovaisuutta. Vältettäviä keskustelunaiheita ovat mm. uskonto, fasismi ja joskus härkätaistelu. Ulkomaalaisille espanjalaiset kertovat mielellään omasta maastaan ja kulttuuristaan. Suomalaisia arvostetaan Espanjassa, joskin meitä pidetään hieman tylyinä ja keskustelutilanteessa hitaina ja pitkäväteisinä. (Finpro 2007; Kulttuureja ja käyttäytymistä 2000, 30.)

Espanjalaisia on kuvattu usein liukaskielisiksi. Lupaukset ja viittaukset tulevaan ovat yleensä vasta ajatuksia, jotka saattavat muuttua milloin vain. *Mañana*-sanaa (suomeksi huomenna) käytetään sanan oikean merkityksen lisäksi myös, kun tarkoitetaan sanaa ”joskus myöhemmin” tai ”ehkä ensi kuussa”. Usein espanjalainen antaa lupauksen, vaikka ei ole varma voiko asia tapahtua koskaan tulevaisuudessa, vaan toivoo sen tapahtuvan. Jyrkkää ei-sanaa ei käytetä Espanjassa, vaan kielteinen vastaus annetaan kiertäen. Myöskään sanoja ”anteeksi” tai ”kiitos” ei juuri käytetä arkikielessä, sillä niitä pidetään turhina. (Launay 1994, 10, 13; Saksa 1992, 24.)

Espanjassa aikäkäsitys poikkeaa suuresti suomalaisten käsityksestä; espanjalaiset eivät ole kovin täsmällisiä. Ainoastaan liiketapaamiseen saavutaan sovittuun aikaan, muuten muutaman kymmenen minuutin myöhästely on normaalia. Launayn (1994) mielestä espanjalaiset suorastaan välttelevät ajattelemasta aikaa eivätkä koskaan tee suunnitelmia. Ajan katsotaan rajoittavat vapautta, mikä puolestaan rajoittaa elämästä nauttimista. Nuoremmat espanjalaiset ovat enemmän ”eurooppalaisia” ja täsmällisempiä. (Kulttuureja ja käyttäytymistä 2000, 26, Launay 1994, 10.)

4 MATKUSTAVAT ESPANJALAISET

4.1 Ulkomaille matkustaminen

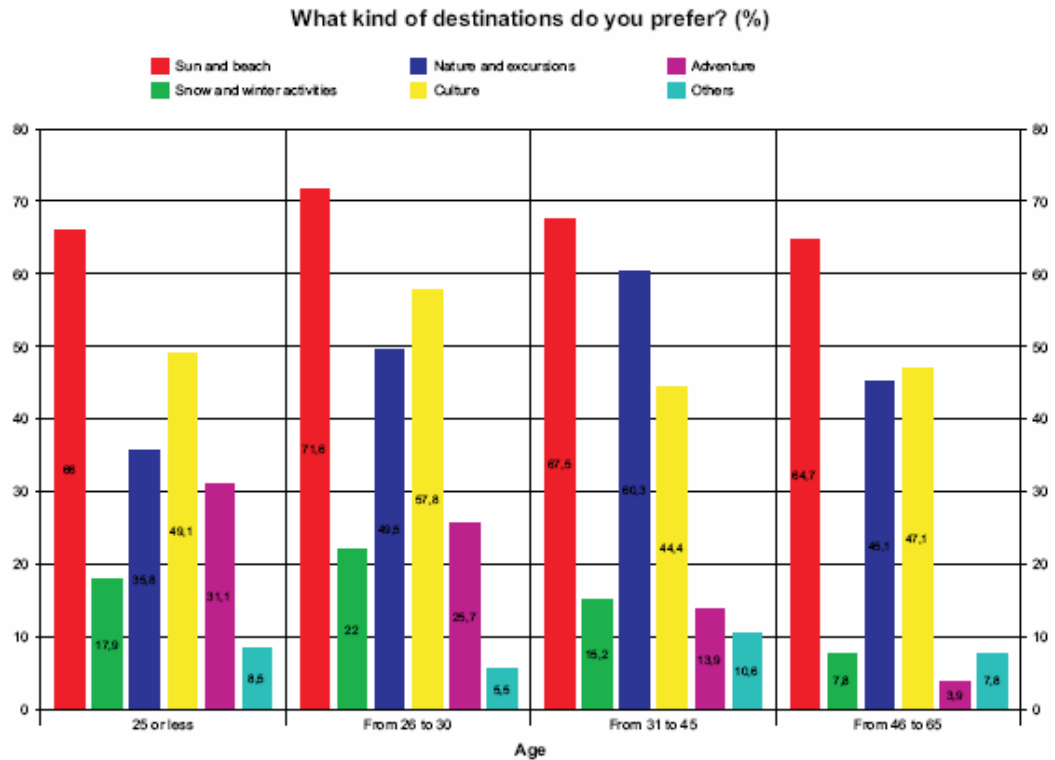
Vaikka Espanja on maailman toiseksi suosituin matkakohde, on espanjalaisten ulkomaan matkailu vielä suhteellisen uusi ilmiö. Matkailunedistämiskeskuksen markkinatiedon (2007a) mukaan espanjalaiset (Espanjassa asuvat henkilöt) tekivät vuonna 2006 yhteensä 166,3 miljoonaa matkaa. Niistä 93,6 prosenttia tehtiin kotimaassa ja 6,4 prosenttia (noin 10,7 miljoonaa matkaa) kohdistui ulkomaille. Espanjalaisten ulkomaan matkailun pääkohde on Eurooppa, jonka osuus ulkomaan matkoista on 77,2 prosenttia. Suosituimmat kohdemmaat ovat Ranska, Portugali, Italia, Iso-Britannia ja Saksa. (MEK 2007a.)

Espanjalaiset matkustavat eniten kesäkaudella. Yleisimmät matkustuskuukaudet kesäaikaan ovat heinä- ja elokuu. Matkailunedistämiskeskuksen (2007a) mukaan vuonna 2006 kaikista espanjalaisten tekemistä matkoista noin 13 % tehtiin elokuussa, 10 % heinäkuussa ja runsaat 8 % syyskuussa. Matkailun painottuminen kesäkauteen johtuu osittain siitä, että Espanjassa hellekausi on nykyisin entistä pidempi, ja ajoittuu heinäkuulta syyskuun puoleen väliin asti. Espanjalaisten lomakausia ovat kesäkuukaudet (erityisesti elo- ja syyskuu), joulukuun alkuvuikko, joulukuun ja uuden vuoden, pääsiäisen sekä nk. puente-viikonloput (yksittäisten pyhäpäivien yhteyteen rakennetut pidennetyt viikonloput) (Emt).

Yli 18 prosenttia espanjalaisista ulkomaanmatkailijoista tehdään Madridin alueelta, joka on nopeimmin kasvavaa matkustusaluetta. Kataloniasta tehdään noin 16 prosenttia kaikista ulkomaanmatkoista. Katalonian ja Baskimaan alueen matkailijat suosivat fly & drive-tyyppisiä matkoja. Nopeimman kasvava matkailumuoto Espanjassa on kaupunkilomat; niillä hakeudutaan kohteisiin, joihin on halvat ja helpot lentoyhteydet (MEK 2007b). Pakettimatkat eivät ole vielä suosiossa, mm. matkailutottumusten ja kielitaidon puutteen takia (2007a).

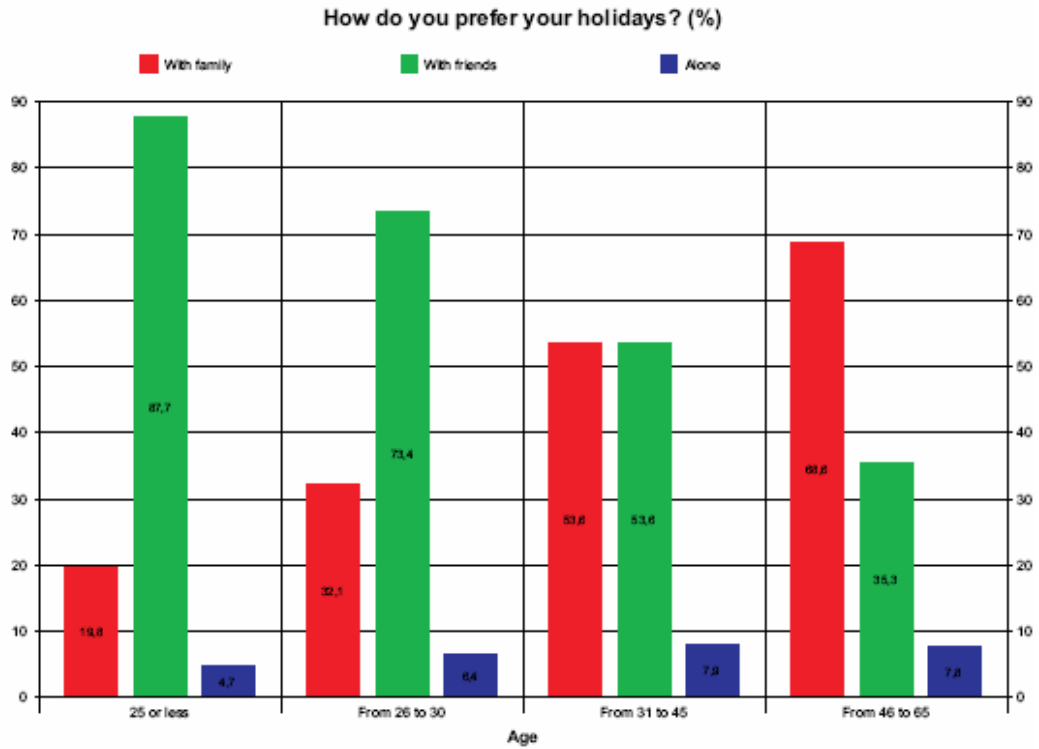
Espanjalaiselle matkailijalle mieluisin lomakohde on aurinko- ja rantakohde. (Amorrich 2002.) (Ks. kuvio 4.) Myös luonto- ja kiertomatkat sekä kulttuurimatkat ovat suosiossa. 69 prosenttia espanjalaisista matkailijoista ilmoittaa hakevansa ulkomaanmat-

kaltaan kulttuurillisia nähtävyyksiä ja uusia kokemuksia. (MEK 2007a.) Lumi- ja talvimatkat sekä seikkailumatkat ovat vähemmän suosittuja (Amorrich 2002).

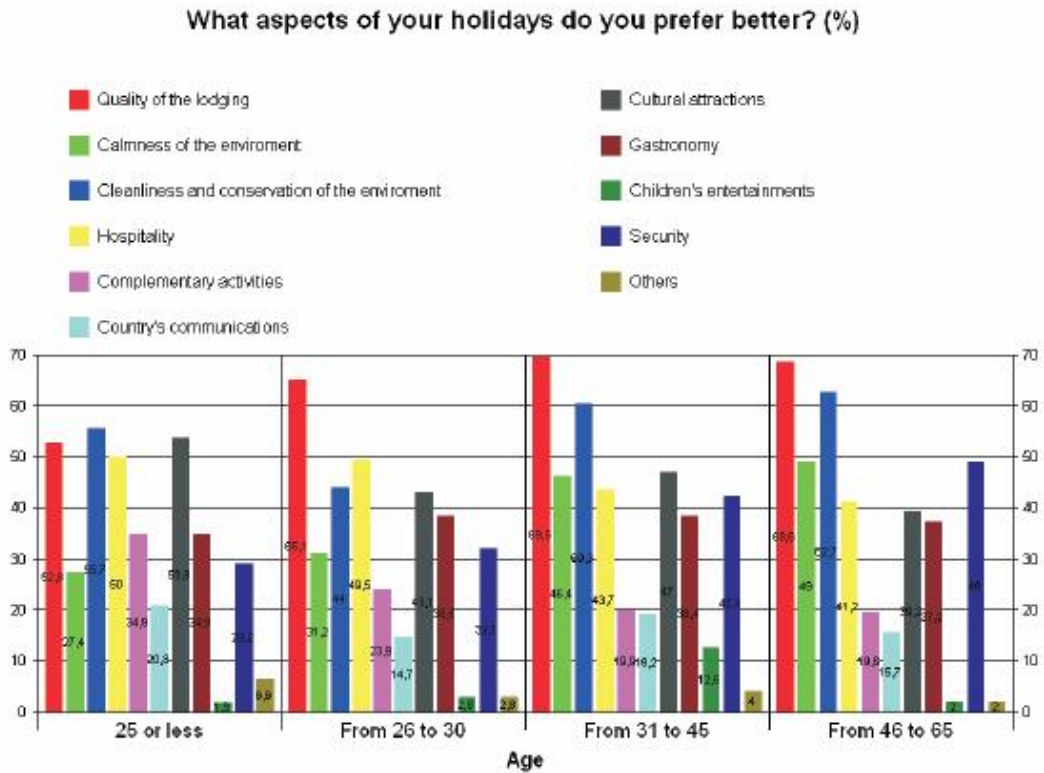

KUVIO 4. Espanjalaisten mieluisimmat matkakohteet. (Amorrich 2002.)

Nuorimmat espanjalaiset matkailijat matkustavat mieluiten ystävien kanssa, kuten kuvio 5 havainnollistaa. Keski-iän ylittäneille perhe on mieluisin matkaseura. (Ks. kuvio 5.) Vain harvat espanjalaiset matkustavat yksin. (Amorrich 2002.) Noin 20 prosenttia espanjalaisten ulkomaanmatkoista tehdään neljän hengen ryhmässä ja 70 prosenttia ilman lapsia (MEK 2007a).

KUVIO 5. Espanjalaisten matkaseura. (Amorrinch 2002.)

KUVIO 6. Espanjalaisten suosimia matkan elementtejä. (Amorrinch 2002.)

Amorrichin (2002) tutkimustulosten perusteella tärkeintä lomamatkassa on majoituksen laadukkuus, siisti ja rauhallinen ympäristö, kulttuurilliset nähtävyydet sekä vieraanvaraisuus. (Ks. kuvio 6.) Vanhemmille matkailijoille majoituksen laadukkuus ja turvallisuus ovat erityisen tärkeitä. Lasten aktiviteetit ja matkakohteen liikenneyhteydet eivät ole kovin tärkeitä. (Amorrich 2002.)

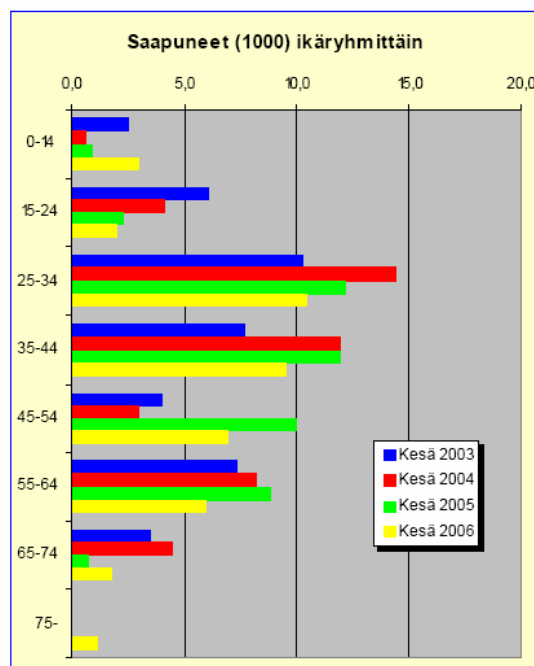
Tulevaisuudessa espanjalaisten ulkomaanmatkailun ennustetaan kasvavan halpalentojen myötä radikaalisti. Risteilyt ja kaukomatkat ovat kasvavia tuoteryhmiä Espanjassa. Kaukokohteista Aasia ja Latinalainen Amerikka tulevat pysymään suosituimpina. Suoralentojen määrän arvioidaan kasvavan. Ulkomaanmatkailu tulee yleistymään ja lomamatkailu jaetaan useisiin eri lomakausiin. "Uuden kohteen valloittaminen" ja "uusien kokemusten hankkiminen" ovat pääsyitä kohteen valintaan. Kokeneemmat ulkomaanmatkailijat etsiytyvät pois massakohteista. Espanjan kuumien kesäsesonkien pidentyminen houkuttelee matkailijoita jatkossa enemmän myös Pohjoismaihin. Ilmaston muutos, luonnonmullistukset, turvallisuus ja vesipula ovat Espanjassa tämän hetken puheenaiheita. Tästä syystä Matkailunedistämiskeskus pitää ajankohtaa sopivana Suomen matkailun markkinoimiselle. Pohjoisen "arvot" ovat muodissa ja puhtaan luonnon ja ei-massakohteiden suosio kasvaa. (MEK 2007a.)

4.2 Suomeen matkustaminen

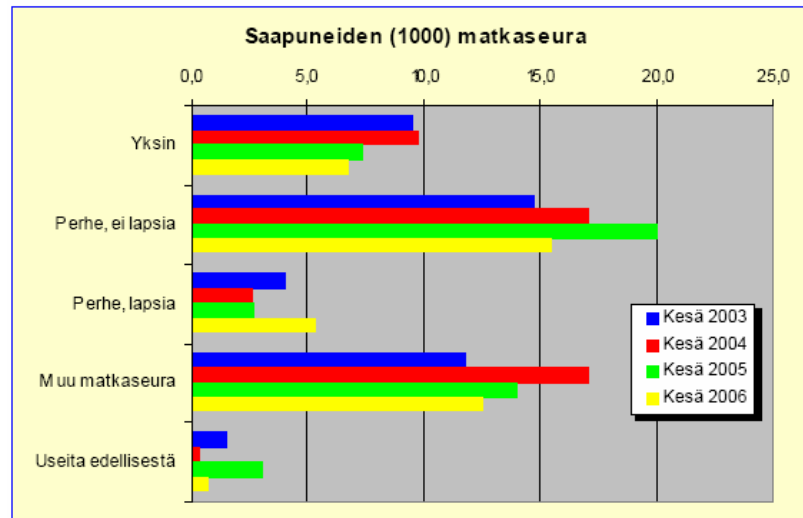
Matkailunedistämiskeskuksen espanjalaisille matkailijoille markkinoimat kohdealueet Suomessa ovat Lappi, Etelä-Suomi, länsinen ja itäinen Järvi-Suomi, Keski-Suomi sekä Ahvenanmaa. Espanjaan vietäviä Suomi-tuotteita ovat kiertomatkat, maaseutu- ja aktiviteettilomat, special interest -matkat, joulukuun suoralentomatkat ja incentive-matkat. Itsenäisen kiertomatkailun pääkohderyhmä on 25 – 45-vuotiaat kaupunkilaiset ja bussikiertomatkojen kohderyhmänä puolestaan ovat yli 40-vuotiaat pikkukaupunkilaiset. Maaseutulomien pääasialliset asiakkaat ovat 30 – 45-vuotiaat parit, ystäväporukat ja lapsiperheet. Sekä aktiviteetti- että special interest -matkailua suosivat varsinkin miehet ja pienet, erikoistuneet ryhmät. Special interest -matkailussa erityisesti retkeily- ja seikkailumatkoista sekä arkkitehtuurista ja designista kiinnostuneet espanjalaiset ovat suurin potentiaalinen kohderyhmä. (MEK 2007b.)

Matkailunedistämiskeskuksen kesän 2006 rajahaastattelututkimuksen (2007c) mukaan Espanjassa asuvia saapui Suomeen vuoden 2006 kesällä 40 500. Saapuneista 13 % oli Suomen kansalaisia. Espanjasta saapuneista matkailijoista 60 % oli vapaa-ajan matkalla. Määrä pieneni edellisestä yli 7 000:lla. Työmatkalla olleiden espanjalaisten määrä (4 800) puolestaan nousi. Vajaa kolmannes (12 900) Espanjasta tulleista oli Suomessa pakettimatalla. Näistä matkoista suurin osa (9 300) suuntautui pelkästään Suomeen. Pakettimatkojen kokonaismäärä pieneni selvästi, mutta vain Suomeen suuntautuvien matkojen määrä nousi toissakesän tasolle. Pakettimatkojen keskimääräinen hinta oli 1127 euroa ja matkapäivää kohti hintaa matkalle tuli 151 euroa. Summat olivat selvästi vuoden takaista korkeampia. (MEK 2007c.)

Espanjasta Suomeen matkustaneista 57 prosenttia oli miehiä ja 43 prosenttia naisia. Matkailijoiden keski-ikä oli 41,9 vuotta. Kuten kuvio 7 osoittaa, määrällisesti suurin ikäryhmä oli 25 – 34-vuotiaat (10 500). (Ks. kuvio 7.) Lähes yhtä paljon saapui 35 – 44-vuotiaita (9 500). (Ks. kuvio 7.) Kasvua kirjattiin kaikkein vanhimmassa (yli 64 vuotta) ja nuorimmassa (alle 15 vuotta) ikäryhmässä. Espanjasta tulleista puolet (20 800) saapui Suomeen perheen tai sukulaisten kanssa. Lasten kanssa tulleiden määrä oli 5 700 ja yksin saapuneita 6 700. Muussa matkaseurassa (esimerkiksi ystävät tai työtoverit) tulleita oli 12 500. (Ks. kuvio 8.) (Emt.)

KUVIO 7. Saapuneet espanjalaiset ikäryhmittäin kesinä 2003-2006. (MEK 2007c.)

KUVIO 8. Saapuneiden espanjalaisten matkaseura kesinä 2003-2006. (MEK 2007c.)

Espanjasta saapuneista 30 800 oli Suomessa ensi kertaa. Yhden tai kaksi kertaa oli aikaisemmin maassamme käynyt 8 000 espanjalaista. Keskimäärin Espanjasta tulleet olivat käyneet Suomessa aikaisemmin 0,6 kertaa. 40 prosenttia (16 100) espanjalaisista kävi Suomessa ainoastaan Helsingissä. Suuri määrä (11 600) Espanjasta tulleista oli edellisvuosien tapaan kiertomatalla (kaksi tai monta kohdetta). Kauttakulumatkoille oli 3 500. Matkakohteista kasvussa olivat lähinnä Keski- ja Pohjois-Suomen alueet. Helsingin jälkeen suosituimmat kohteet olivat Häme ja Keski-Suomi. (Emt.)

Espanjasta saapuneista matkailijoista 92 prosenttia yöpyi Suomessa. Matkailijoiden viipymä oli keskimäärin 8,9 yötä. Jos Espanjasta saapuneet suomalaiset jätetään luvuista pois, saadaan espanjalaisten keskiviipymäksi 6,7 yötä. Yli puolet Suomessa yöpyneistä käytti hotellimajoitusta. Tuttavien tai sukulaisten luona oleskelleita oli 6 000. Retkeilymajaa käytti 1 600 ja omassa asunnossa tai mökissä majoittuneita oli 1 500. Moni (3 900) ilmoitti käyttäneensä montaa eri majoitusmuotoa. Maksullista majoitusta käytti yöpyneistä lähes 80 % (29 700). Espanjasta tulleiden kokonaisyöpymismäärä oli 361 900. Espanjalaisten osuus yöpymisistä oli 238 500, mikä on hieman edellisvuosia enemmän. (Emt.)

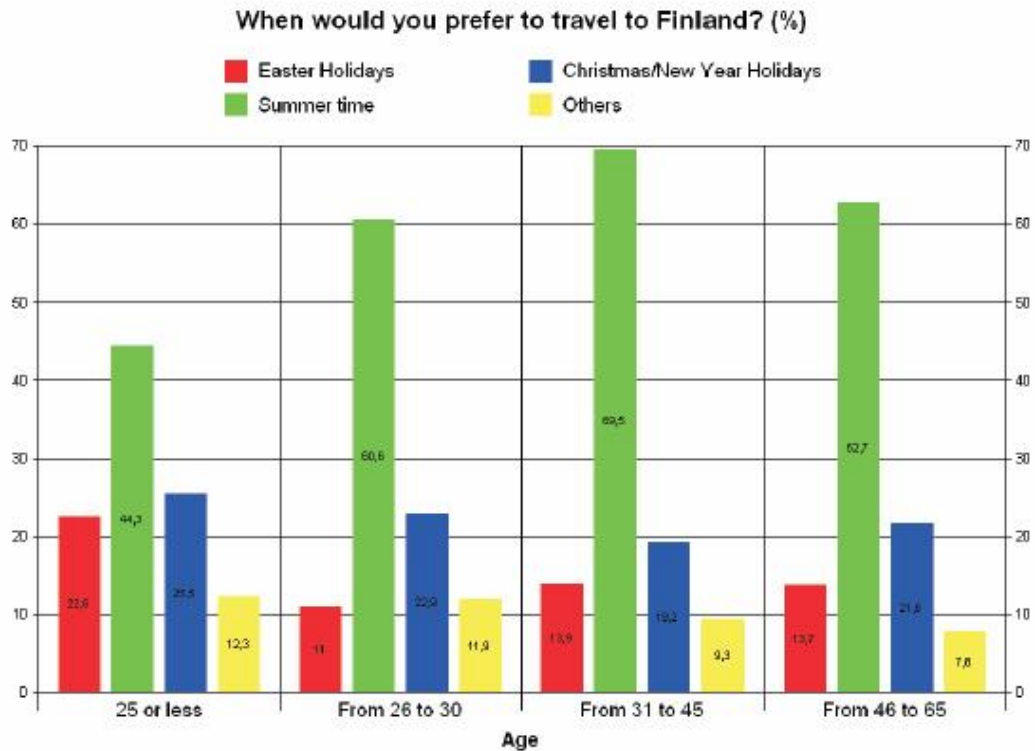
Matkaa kohti espanjalaiset käyttivät Suomessa rahaa keskimäärin 481 euroa vuoden 2006 kesällä. Päiväkohtainen kulutus oli 48,70 euroa. Matkan tarkoituksen mukaan

työmatkalla olleiden rahan käyttöä ei rajahaastattelututkimuksessa voitu selvittää, mutta sen uskotaan olleen keskimääräistä korkeampi, sillä vapaa-ajan matkailijoiden ja muulla matkalla olleiden kulutus jäi alle keskiarvon. Eniten rahaa Espanjasta tulleet kuluttivat ravintoloihin (132 euroa). Majoitukseen (116 euroa) ja ostoksiin (113 euroa) meni hieman vähemmän. Espanjasta tulleilta saatu matkailutulo oli yhteensä 19,6 miljoonaa euroa. (Emt.)

4.3 Odotukset Suomesta

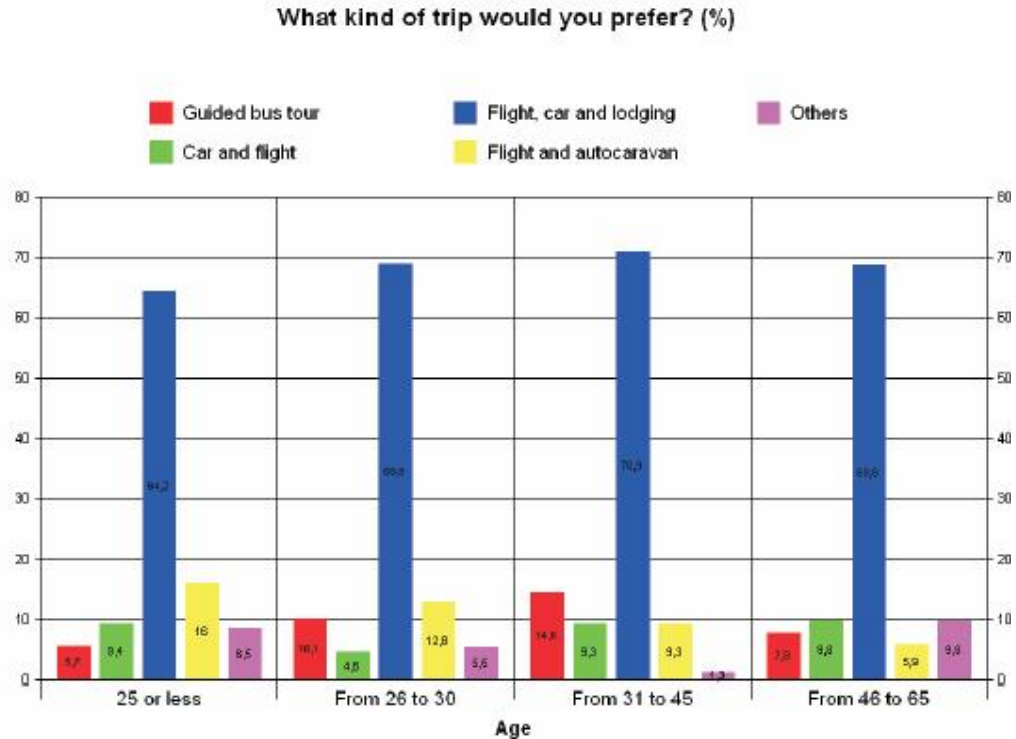
Amorrichin (2002) tutkimus ”What Spanish tourists expect from country tourism in Finland” on Keski-Suomen Maaseutumatkailun Teemaohjelmahankkeelle tehty selvitys siitä, millaisia toiveita ja odotuksia potentiaalisilla espanjalaisilla matkailijoilla on Suomea kohtaan. Yhteensä 500 haastattelua tehtiin kesällä 2002 Madridissa. Haastateltavat olivat 25 – 65-vuotiaita matkailusta kiinnostuneita espanjalaisia. Tutkimus antaa luotettavaa tietoa siitä, millaisia matkailupaketteja espanjalaisia matkailijoita varten kannattaa suunnitella, ja millä lailla espanjalaiset vieraat tulee huomioida. (Amorrich 2002.)

Tutkimus osoitti, että 83 prosenttia haastateltavista olisi kiinnostuneita matkustamaan Suomeen. Kuten kuvio 9 havainnollistaa, mieluisin matkustusajankohta espanjalaisille Suomea ajatellen on kesä. Myös joului- ja pääsiäislomamatkat kiinnostavat jonkin verran. (Ks. kuvio 9.) Espanjalaisten Suomesta muodostama mielikuva koostuu luonnosta ja metsistä, kylmästä säästä sekä järivistä ja joista. Myös mökit, joulupukki ja ralli mainittiin tutkimustuloksissa. (Amorrich 2002.)

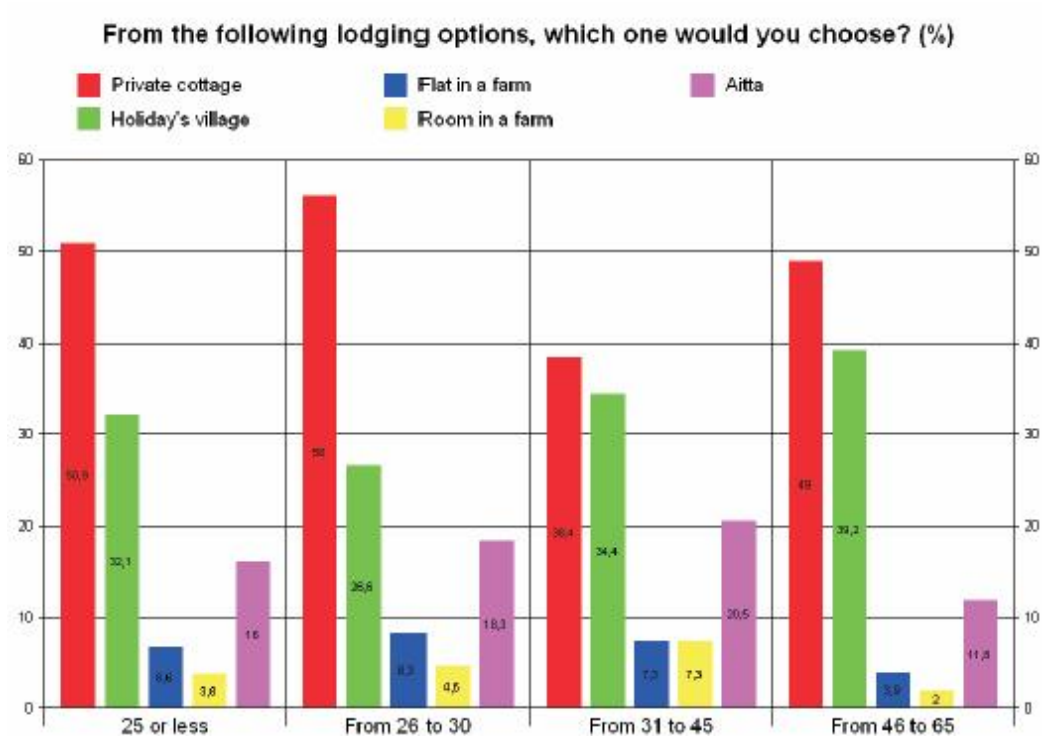
KUVIO 9. Espanjalaisten suosimat matkustusajankohdat Suomeen. (Amorrinch 2002.)

Amorrichin (2002) tutkimus tukee Matkailunedistämiskeskuksen (2007b) näkemystä siitä, että Suomeen matkustaessa espanjalaiset suosivat lennosta, vuokra-autosta ja majoituksesta koostuvaa kokonaisuutta. Opastettu bussikiertomatka, auto-lentopaketti, sekä lento ja karavaani- yhdistelmä näyttäisivät olevan huomattavasti vähemmän suosittuja. (Ks. kuvio 10.) Enemmistö haastateltavista haluaisi Suomeen matkustaessaan nauttia kaupunkiloman ja maaseutuloman yhdistelmästä. (Amorrinch 2002.) Itsenäisesti matkustavat espanjalaiset toivovat Matkailunedistämiskeskuksen (2007b) mukaan moduleita, joista he voivat helposti koota ohjelmakokonaisuuksia. Moduleihin tulisi kuulua esimerkiksi ateriat ja jokin aktiviteetti tai nähtävyys. (MEK 2007b.)

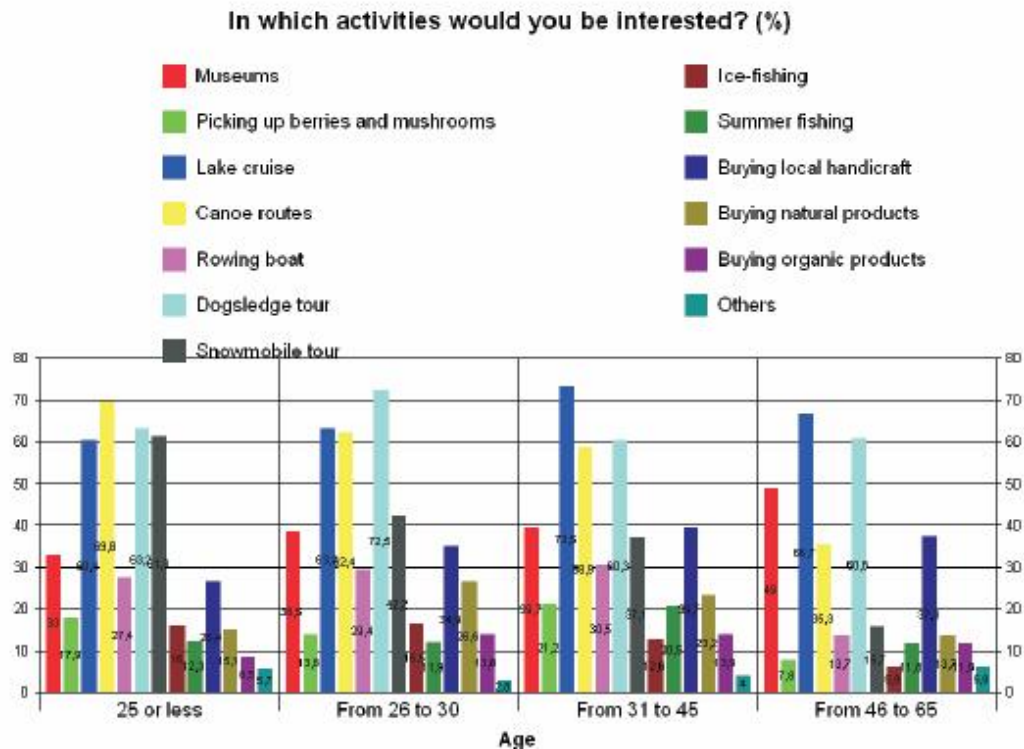
KUVIO 10. Espanjalaisten suosimat matkakokonaisuudet. (Amorrich 2002.)

Mieluisin majoitusmuoto espanjalaisille on oma vuokramökki tai mökkikylä. (Ks. kuvio 11.) Hintaa, jonka espanjalaiset olisivat valmiita maksamaan mökin viikkovuok-
 rasta, oli vuonna 2002 keskimäärin 428 euroa. Myös aitta kiinnosti osaa haastatelta-
 vista, kun taas maatilamajoitus ei saanut suurta kannatusta. Majoitukselta toivottiin
 bed and breakfast- palvelua tai puolihoitoa. Espanjalaisille tärkeimmät majoituksen
 elementit ovat sisä-wc, takka, sauna, yksityinen ranta sekä soutuvene tai kanootti.
 Mökkien varustusvaatimuksina olivat tv, pesukone, astianpesukone ja mikro. Espanja-
 laiset eivät halua jakaa wc-tiloja muiden asiakkaiden kanssa. (Amorrich 2002.)

KUVIO 11. Espanjaisille mieleisimmät majoitusvaihtoehdot. (Amorrich 2002.)

Suomalaisista aktiviteeteista espanjalaisia kiinnostavat eniten risteilyt järvellä, kanootitiretket, koiravaljakkoajelut, moottorikelkkailu, museoissa käynti sekä paikallisten käsityötuotteiden ostaminen. (Ks. kuvio 12.) Kalastus, pilkkiminen sekä marjojen tai sienien poiminen olivat vähemmän kiinnostavia. Urheiluaktiviteeteista mieluisimpia olivat nuorimpien vastaajien keskuudessa vesiskootterilla ajaminen, sukeltaminen, purjehdus ja vesihiihto. Vanhempia haastateltavia miellytti pyöräily, patikointi ja lumikenkäkävely. Vanhemmat haastateltavat olivat vähemmän kiinnostuneita liikunnallisista aktiviteeteista, kuin nuoremmat. Espanjalaiset osoittivat kiinnostusta myös suomalaiseseen gastronomiaan. (Amorrich 2002.)

KUVIO 12. Espanjalaisien kiinnostus eri aktiviteetteja kohtaan. (Amorrinch 2002.)

Koska espanjalaiset matkustavat pääasiassa kotimaassaan ja Etelä- ja Keski-Eurooppaan maissa, ovat Suomeen saapuvat espanjalaiset yleensä jo nähneet maailmaa. Vaikka Suomi on espanjalaisille vielä melko vieras kohde, on heillä tiettyjä odotuksia mm. laatusuhteesta. Yleensä espanjalaiset kuluttavat paljon rahaa matkoillaan. Espanjalaisille tarjottavien matkapalveluiden laatuun ja tyylikkyyteen tulee kiinnittää huomiota. Espanjalaisille eettisyys on tärkeää: esimerkiksi ruoka tulisi tarjolla kauniisti asetettuna. Espanjalainen matkailija on aktiivinen ja kokee mielellään uutta. Kotimaastaan tai -alueestaan ylpeinä ihmisinä espanjalaiset vertailevat asioita paljon omaan maahansa, joten heille on hyvä tarjota suomalaisia erikoisuuksia. (Kusmin 2004.)

Jyväskylän Seudun Matkailuneuvonnan palvelusihanteerille tehty kysely antaa suuntaa siitä, mikä espanjalaisia matkailijoita kiinnostaa Keski-Suomessa ja erityisesti Jyväskylän seudulla. Jämsénin (2007) mukaan matkailuneuvonnassa käy pääasiassa kesäaikaan yksittäisiä espanjalaisia matkailijoita: nuoria kaveriporukoita, vaihtopilaita, pariskuntia ja perheitä. Suurin ikäryhmä on noin 20 – 35-vuotiaat matkailijat. Matkailunedistämiskeskuksen (2007b) ja Amorrinchin (2002) tutkimustuloksia tuken Jämsén (2007) kertoo, että espanjalaiset matkailijat haluavat Jyvässeudulla vie-

raillessaan tutustua sekä itse kaupunkiin että sitä ympäröivään maaseutuun. Matkailuneuvonnasta saatu tieto espanjalaisista matkailijoista on kuitenkin melko yksipuolista, sillä se rajaa ulkopuolelle kaikki ne alueella matkailevat espanjalaiset, jotka eivät käytä neuvontaa. (Jämsén 2007.)

Jyväskylän Seudun Matkailuneuvonnasta espanjalaiset matkailijat etsivät tietoa siitä, mitä seudulla kannattaa tehdä ja nähdä. Erityisesti espanjalaisia kiinnostaa Keski-Suomen alueella luonto ja luonnossa tehtävät aktiviteetit, kuten risteilyt, melonta, vaellus ja retkeily, luontopolut, kansallispuistot ja kalastus sekä talvisin hiihto, koira-valjakkoajelut ja luistelu. Keski-suomalaisista kultturikohteista espanjalaiset ovat Jämsénin (2007) mukaan osoittaneet kiinnostusta mm. Alvar Aallon arkkitehtuuria, kirkkoja ja museoita kohtaan. Espanjalaiset, kuten muutkin ulkomaalaiset matkailijat, ovat kyselleet ravintoloita, joista saisi suomalaista ruokaa. Kylpylöistä ja muista hyvinvointipalveluista espanjalaiset eivät ole vaikuttaneet olevan kovin kiinnostuneita. Tiedustellessaan majoitusvaihtoehtoja espanjalaiset kysyvät usein edullisia tai kohtuuhintaisia majoituspaikkoja. Jämsén (2007) uskoo suurimman osan nuorista espanjalaisista matkustavan melko pienellä budjetilla. (Emt.)

Keski-Suomen maaseutumatkailun kehittämisen parissa työskenneeltä maaseutumatkailupäälliköltä (Ahonen 2007) saatiin myös tietoa espanjalaisista matkailijoista Keski-Suomen alueella. Koska kulttuurierot Suomen ja Espanjan välillä ovat suuret, ei Ahosen (2007) mukaan espanjalaisille saa alkuun tarjota mitään liian eksoottista. Ahonen (2007) kertoo, että espanjalaiset eivät viihdy yhdessä paikassa montaa päivää. Ajomatkat eivät hänen mukaan ole espanjalaisille este, kunhan heidän ei tarvitse olla paikallaan. Ahonen (2007) suosittelee espanjalaisille matkailijoille tarkoitettuihin matkailupaketteihin sisällettäväksi laadukkaita matkailutiloja, erityisesti lähi- ja luumuruokaa tarjoavia tiloja, alueen tunnetuimpia historiallisia kohteita ja Jyväskylän kulttuurikohteita. (Ahonen 2007.)

5 MATKAILUTUOTTEISTA MATKAILUPAKETIKSI

Matkailutuote on luonteeltaan palvelu, jolle on ominaista, että se tuotetaan ja kulutetaan samanaikaisesti. Palvelun aineettomuuden vuoksi ei matkailutuotettakaan voida varastoida, patentoida tai esitellä sellaisenaan valmiina tuotteena. Palveluun voi tosin liittyä aineellisia osia, kuten esimerkiksi ruokaa. Matkailututkimuksen yhteydessä useimmiten käytetty ja tunnetuin määritelmä esittää matkailutuotteen pakettina, joka koostuu viidestä osa-alueesta: kohteen vetovoimatekijöistä, kohteen palveluista, saatavuudesta, mielikuvista kohteesta sekä hinnasta. Matkailutuote on monen eri tekijän summa, ja siitä syystä sitä voidaan tarkastella eri toimijoiden näkökulmista. (Komppula & Boxberg 2002, 10 – 11.)

5.1 Tuotekehitys ja tuotteistaminen

Tuotekehityksellä tarkoitetaan sekä uusien tuotteiden kehittämistä että valmiiden tuotteiden parantamista vastaamaan entistä enemmän asiakkaiden tarpeita. Tuotekehityksen syitä voivat olla tavoite lisätä myyntiä, markkinatilanteen muutos, asiakkaiden kulutustottumukset tai kilpailutilanne. Tuotekehityksen lähtökohtana tulisi aina olla asiakkaan nykyinen tai tuleva tarve. Useimmissa tapauksissa tuotekehityksessä on kysymys olemassa olevien tuotteiden kehittämisestä. Tuotekehitysvaihtoehdot voivat olla mitä tahansa uusien innovaatioiden ja minimaalisten tyylinmuutosten välillä. (Komppula & Boxberg 2002, 93; Pesonen ym. 2000, 35.)

Tuotekehitystyö on suomalaisissa matkailuyrityksissä suhteellisen uusi ilmiö. Perinteisesti matkailuyritykset ovat keskittyneet oman perustuotteensa rakentamiseen ja ylläpitämiseen, ja vasta viime vuosikymmeninä ovat nousseet esille kysymykset esimerkiksi matkailutuotteen kokonaislaadusta, tuotteiden asiakaslähtöisyydestä tai tuotemoduulien liittämistä osaksi matkailupakettia. Markkinoiden kansainvälistymisen ja kilpailun kiristymisen johdosta tuotekehityksen merkitys matkailualalla kasvaa ja siihen tarvitaan uutta tietoa ja uusia työkaluja. (Komppula & Boxberg 2002, 6.)

Tuotteistamisella tarkoitetaan sitä, että erilaisten kohteiden tarjoamat mahdollisuudet muokataan tuotteiksi, joilla on selkeä arvoa tuottava ydin sekä hinta. Tuotteistaminen

perustuu tavallisesti jossakin kohteessa olemassa oleviin resursseihin, paikkaan tai kulttuuriin liittyviin vetovoimatekijöihin. Kohteena voivat olla ovat esimerkiksi järvet, kylät, metsät, teollisuusmiljööt ja muut fyysiset paikat, paikkaan liittyvät tarinat, historia, sääolot jne., jotka luovan perustan uusille matkailutuotteille. (Komppula & Boxberg 2002, 93.)

Uuden tuotteen kehittäminen etenee prosessina, joka alkaa uusien ideoiden keksimisestä ja päättyy uuden tuotteen kaupallistamiseen. Tuotteistaessaan matkailuyrittäjä miettii valitsemilleen asiakassegmenteille kaupaksi käyvät palvelut sekä niiden käytännön toteutukseen etukäteen viimeistä yksityiskohtaa myöten valmiiksi. Tuotteistamiseen kuuluu myös palvelujen kuvaaminen hintoineen. Yrityksen tuotteistamisen taustatukena ovat oman alueen vahvuudet ja ominaispiirteet sekä yrittäjien yhteistyö palvelukokonaisuuksia rakennettaessa. (Komppula & Boxberg 2002, 97.)

Tuotteistaminen jatkuu yhtä kauan kuin yrityksen toimintakin. Vanhojen tuotteiden käyttöä seurataan, tuotteita uudistetaan ja ideoidaan uusia palveluita. Tuotteen markkinoilla oloaika kutsutaan tuotteen elinkaareksi. Yksikään tuote ei ole ikuinen, ja jossain vaiheessa se ei enää pysty tyydyttämään asiakkaidensa tarpeita. Tuotteen elinikä saattaa vaihdella paljon. Tuotteen elinkaaren vaiheita ovat esittely, kasvu, yleistyminen, kyllästyminen ja loppu tai uudelleenesittely tuotekehittelyn jälkeen. (Pesonen ym. 2000, 40 – 41.)

Elinkaaren ensimmäisessä vaiheessa tuote esitellään markkinoille ja pyritään herättämään kohderyhmien kiinnostus. Kasvuvaiheessa tuotteen myynti nousee ja sen kannattavuus paranee. Tuotteen laadun ylläpito on kasvuvaiheessa tärkeää. Tuotteen yleistymisen eli kypsyyssvaiheen aikana myynti hidastuu, muun muassa kilpailijoiden tuotua tuotteensa markkinoille. Kyllästymisvaiheessa tuotteen myynti laskee entisestään eikä tuotetta kannata enää markkinoida paljoa. Loppuvaiheessa tuote joko poistetaan markkinoilta tai se uudistetaan. (Emt.)

5.2 Matkailutuote asiakkaan kokemana elämyksenä

Asiakkaalle matkailutuote on yksi kokonaisuus, joka koostuu erilaisista osista: matkan suunnittelusta, kohteeseen matkustamisesta, kohteessa oleskelusta, paluusta ja matkan

jälkeisistä muisteluista. Tuota on palvelukokemus, jonka avulla asiakas tyydyttää tarpeita, toiveita, odotuksia ja ikäviä. Matkailijalle kokonaisuuden hinta muodostuu niistä kustannuksista ja uhrauksista, joita asiakas on matkan tekemiseen sijoittanut. Kokemuksen laatu määräytyy kaikkien osien yhteissummasta. Asiakkaan kokemasta matkailutuotteesta on muodostettu käsite *kokonaismatkailutuote*, jota käytetään, kun halutaan korostaa matkailutuotteen moninaisuutta. (Komppula & Boxberg 2002, 12; Puustinen & Rouhiainen 2007, 212.)

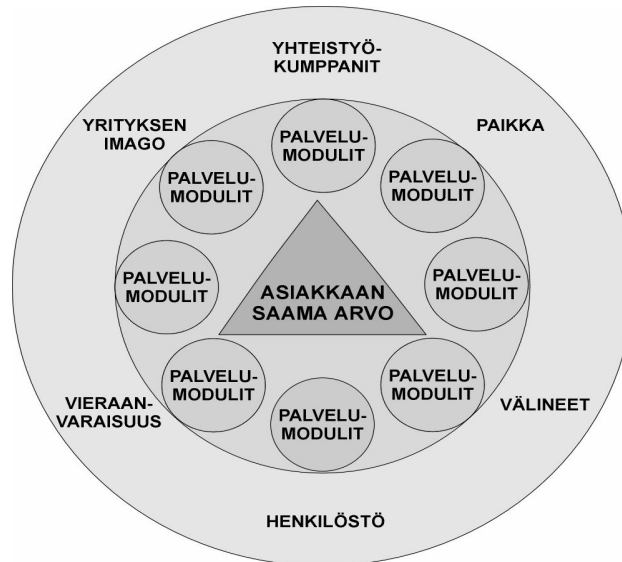
Komppula ja Boxberg (2002) määrittelevät asiakaslähtöisen matkailutuotteen seuraavasti:

Matkailutuote on asiakkaan subjektiiviseen arviointiin perustuva kokemus, jolla on tietty hinta ja joka syntyy prosessissa, jossa asiakas hyödyntää palvelun tarjoajien palveluja osallistumalla itse palvelun tuotantoprosessiin. (Komppula & Boxberg 2002.)

Määritelmän avulla kuvataan sitä, miten matkailuyritys ei voi varmasti taata toivotun tuotteen syntymistä, koska tuote on aina asiakkaan subjektiivinen kokemus. Matkailuyritys voi pikemminkin luoda tuotteen syntymiseen vaadittavat välttämättömät edellytykset. Näitä edellytyksiä voidaan kuvata mallilla, johon kuuluu kolme komponenttia: palvelukonsepti eli tuotteen idea, palveluprosessi eli tarvittavat toiminnot sekä palvelujärjestelmä, joka koostuu palveluprosessin vaatimista resursseista. Asiakkaan kokemus muodostuu komponenttien ja asiakkaan tuotantoprosessiin osallistumisen yhteisvaikutuksesta. (Komppula & Boxberg 2002, 21.)

Palvelukonseptin, palveluprosessin ja palvelujärjestelmän avulla muodostuvaa matkailutuotetta voidaan kuvata myös matkailupalvelupakettina. (Ks. kuvio 13.) Palvelupaketti koostuu useista molekyyleistä, joista matkailutuotteen yhteydessä käytetään termiä *moduuli*. Tuotteen ytimen muodostaa asiakkaan tarpeista lähtöisin oleva palveluidea (palvelukonsepti) eli kuvaus arvosta, jonka toteuttamiseksi yritys luo edellytyksiä erilaisten toimintojen avulla. Toiminnot muodostavat palveluprosessin eli palveluketjun ja palvelutapahtumat, joihin asiakas osallistuu. Ketjun osat ovat joko yhden tai useamman yrityksen tuottamia palvelumoduuleja. Jos jokainen moduuli toteutuu asiakkaalle eri yrityksen toimittamana, kukin moduuli muodostaa sitä tuottavan yrityksen näkökulmasta oman tuotteen. Asiakkaan kokema tuote voi siis koostua useista eri

tuotteista, ja asiakkaan odotukset eri moduuleja kohtaan voivat olla erilaiset. (Komppula & Boxberg 2002, 24 – 25.)

KUVIO 13. Matkailupalvelupaketin malli. (Komppula & Boxberg 2002.)

Elämyksellisyys liitetään vahvasti matkailuun; matkailun sanotaan olevan elämysten tavoittelua. Puustisen ja Rouhiaisen (2007) teoksessa elämys on Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskuksen määrittelemänä ”moniaistinen, positiivinen, yksilöllinen ja kokonaisvaltainen tunnekokemus, joka jättää muistijäljen ja joka voi johtaa kokijan henkilökohtaiseen muutokseen ja kehittymiseen”. Elämykset ovat Puustisen ja Rouhiaisen (2007) mukaan tämän ajan ilmiö. Elämystaloudessa tuotteet ja palvelut eivät ole pääasia, vaan toimivat yhtenä osana elämyksellisiä puitteita, joita asiakkaalle tarjotaan. Varmojen elämysten tuottaminen on kuitenkin mahdotonta, sillä samoin kuin matkailutuote, myös elämys on asiakkaan subjektiivinen kokemus. (Puustinen & Rouhiainen 2007, 214 – 216.)

Elämykset voidaan luokitella sen mukaan, millaista mielihyvää ne tuottavat. Komppula ja Boxberg (2002) ovat jaotelleet elämykset fyysisiin, sosiaalisiin ja mentaalisiin elämyksiin. Fyysisiä elämyksiä ovat erilaiset liikunnalliset aktiviteetit tai terveyden tai kauneuden hoitoon liittyvät palvelut. Esimerkiksi wellness- ja seikkailumatkailu ovat molemmat fyysisiä elämyksiä luovia matkailumuotoja. Sosiaaliset elämykset voivat

liittyä matkan motiiviin, joita voivat olla halu viettää aikaa perheen kanssa tai tutustua uusiin ihmisiin tai uuteen kulttuuriin. Mentaaliset elämykset ovat esteettisiä tai henkisiä kokemuksia, kuten kulttuurin, perinteiden, historian tai taiteiden kokeminen. Hyvä esimerkki mentaalisesta elämyksestä on pyhiinvaellusmatka. Matkailijan kokema kokonaiselämys voi sisältää kaikkia eri elämysläheteitä. (Komppula & Boxberg 2002, 30 – 31.)

Matkailutuotteita ja elämyksiä tarkasteltaessa puhutaan Komppulan ja Boxbergin (2002) mukaan matkailuelämysten seitsenvaiheisesta synty- ja kehitysprosessista. Siinä voidaan erottaa kolmentyyppisiä elämyksiä: esielämykset, kohde-elämykset sekä jälkielämykset. Esielämykset syntyvät, kun matkailija alkaa kiinnostua matkakohteesta ja hänen odotuksensa heräävät. Oleskelu kohteessa, matkustaminen kohteeseen sekä elämysten arviointi kuuluvat kohde-elämyksiin. Jälkielämyksillä tarkoitetaan mieleen jäävien matkaavaikutelmien varastointia esimerkiksi valokuvien kautta. Tuotekehityksen kannalta jokainen elämyksen vaihe on tärkeä: esielämykset muodostava asiakkaan odotukset, kohde-elämykset vastaavat laatukokemuksesta ja jälkielämykset saavat aikaan tuotteen suosittelua muille matkailijoille. (Komppula & Boxberg 2002, 31.)

5.3 Matkailutuotteiden paketointi

Yksittäisistä matkailutuotteista on järkevää muodostaa laajempia tuotepaketteja, sillä näin tuotteilla saadaan asiakkaalle lisäarvoa sekä yritykselle lisämyyntiä. Paketoitaessa tuote liitetään osaksi jotain suurempaa kokonaisuutta tai pitkää matkasarajaa. Keski-Suomen maaseutumatkailun teemaohjelman (Matkailun tuotteistamiseen liittyviä termejä 2006) mukaan yhden tai useamman yrityksen tuotteista koottu matkailukokonaisuus on nimeltään *matkailupaketti*. Asiakkaan toivomusten mukaan räätälöity paketti on puolestaan *matkapaketti*. Matkailupaketille on ominaista, että sen voi varata yhdestä varauspisteestä, ja että se se maksaa asiakkaalle vähemmän yhteen koottuna kuin paketin osat erikseen ostettuina. (Matkailun tuotteistamiseen liittyviä termejä 2006.)

Pesonen ja muut (2000) korostavat matkailupakettien luomisessa tuotteiden yhteensovittuvuutta ja sitä, miten paketoitavat tuotteet täydentävät toisiaan. Tarkoituksena on saada aikaan mahdollisimman hyvin asiakkaan tarpeita palveleva kokonaisuus. Asiak-

kaan on myös helppo ostaa valmis tuotepaketti. Usein matkailuyritykset kokoavat yhteisiä tuotepaketteja muiden yrittäjien kanssa. (Pesonen ym. 2000, 41 – 42.)

Matkailupaketin rakentaminen alkaa yleensä paketin perusidean, aiheen, keksimisestä. Kun idea on selvä, mietitään seuraavaksi palvelua prosessina: mistä osista paketti koostuu? Prosessin koostamista helpottaa ohjelmarungon laatiminen. Rungosta käy ilmi, miten osat toteutetaan ja ketkä ovat yhteistyökumppaneita. Tämän jälkeen paketin osat hinnoitellaan ja lasketaan paketin yhteishinta. Hinnoittelun jälkeen päätetään tuotteen voimassaolon ajankohta, sovitaan tuotteen toteutukselle aikataulu ja suunnitellaan tuotteen markkinointi, jakelutieratkaisut sekä tilityskäytännöt. (Pesonen ym. 2000, 42.)

Matkailupakettia kootessa kannattaa ottaa huomioon asiakkaan toiminta palvelua käyttäessä. Asiakkaan pitäisi pystyä helposti muodostamaan itselleen kuva paketista ja sen osista. Erilaisten asiakkaiden erilaiset mahdollisuudet osallistua paketin tuottamiseen on otettava huomioon. Kuhunkin paketin osaan on varattava riittävästi, mutta ei kuitenkaan liikaa aikaa. Asiakkaan kokeman laadun tulee olla tasainen, vaikka paketin tekninen laatu voi tarkoituksellisesti vaihdella. Kaikissa paketin tuotteissa on otettava huomioon paketin alkuperäinen tavoite, ja paketin on sisällettävä vähintään ne elementit, jotka asiakas tietää ostaneensa. Eri tuotteiden tuottajien on oltava tietoisia toisistaan ja matkailupaketin sisällöstä. (Komppula & Boxberg 2002, 103 – 104.)

Tässä työssä tuotettavista matkoista käytetään Keski-Suomen maaseutumatkailun teemaohjelman käyttämää nimitystä matkailupaketti. Vaikka kehitettävät tuotteet ovat varsinaisesti pelkkiä reittejä omatoimimatkoja varten, tullaan ne myymään asiakkaalle valmiina paketteina, joihin kuuluu mm. majoitus. Valmismatkalain mukaan voidaan puhua valmismatkasta, eli tässä tapauksessa matkailupaketista, kun siihen kuuluu joko majoitus tai kuljetus. Työn luonnetta tarkasteltaessa voidaan myös puhua tuotteistamisesta, sillä työssä halutaan luoda keskisuomalaisista maisemista ja yksittäisistä matkailutuotteista tunnettu kokonaisuus. Normaalisti matkailutuotteiden paketointiin kuuluu ohjelmarungon laatimisen lisäksi myös muita ratkaisuja, kuten esimerkiksi tuotteen hinnoittelu. Työssä keskitytään kuitenkin tuotteeseen kilpailukeinona ja luodaan tuleville tuotteille ohjelmarungot. Koska kehitettävät matkailupaketit ovat vasta ehdotelmia toimeksiantajalle, ei paketeille ole vielä päätetty hintoja ym. Paketteja ei myöskään ole nimetty.

6 KESKI-SUOMEN MATKAILULLINEN VETOVOIMA

Länsi-Suomen lääniin kuuluva Keski-Suomen maakunta koostuu kuudesta seutukunnasta ja vuoden 2007 kuntauudistusten jälkeen 28 kunnasta. Pinta-alaltaan suurimmat kunnat ovat Viitasaari, Keuruu, Pihtipudas, Jämsä ja Saarijärvi. Maakunnan pinta-ala on 19 763 km², josta on vettä 3 181 km². Asukkaita Keski-Suomessa on noin 270 000, joista yli puolet asuu Jyväskylässä ja sen lähiympäristössä. ”Suomen Ateenanakin” tunnettu Jyväskylä on vilkas yliopisto- ja kulttuurikaupunki. Keskeinen sijainti, luonnon vehmaus, korkeatasoiset kongressikeskukset, tapahtumat ja ohjelmalvelut ovat tehneet Jyväskylästä vilkkaan matkailu- ja kokouskaupungin. (Keski-Suomi 2005 2005; Lindgren 2001.)

Sijainti

Keski-Suomen maakunta sijaitsee lähes keskellä Suomea. Vuoristo ja Vesterinen (2001) kuvaavat Jyväskylää matkailuliikenteen solmukohdaksi, sillä kaupunki sijaitsee sekä idän ja lännen että etelän ja pohjoisen välissä. Keski-Suomi tarjoaa erinomaiset mahdollisuudet läpivuotiseen lomamatkailuun ja viikonloppumatkailuun, koska etäisyydet ympäri Suomea ovat suhteellisen lyhyet. Suotuiset sijaintitekijät ovat luoneet alueelle merkittävää matkailua, joka perustuu osittain kauttakulumatkailuun. (Vuoristo & Vesterinen 2001, 192, 194.)

Suomi on jaettu matkailumaantieteessä suuralueisiin, joita ovat Kulttuurialue, Järvi-alue, Vaara-alue, Pohjanmaa sekä Lappi. Keski-Suomi on osa Järvi-aluetta, johon kuuluu nimensä mukaisesti lähes 20 000 järveä. Järvisuomen vetovoima koostuu suurista vesistöalueista, harjuista ja reunamuodostumista, yksittäisistä näköalavuorista sekä paikoittaisista kulttuurikohteista. Järvi-aluetta on kuvailtu Suomen matkailun potentiaaliseksi ydinalueeksi. (Vuoristo 2002, 94, 98.)

Vuoristo ja Vesterinen (2001) ovat jakaneet matkailun suuralueet vielä pienempiin alueisiin. Keski-Suomen matkailuvyöhyke käsittää Viitasaarelta Jämsään ulottuvan alueen. Jyväskylä on Keski-Suomen tärkein matkailukeskus ja muita matkailukuntia ovat mm. Jämsä, Laukaa, Saarijärvi ja Viitasaari. Keski-Suomen matkailuvyöhykkeen rajat ovat suurpiirteiset: yhteisinä tekijöinä toimivat kuitenkin Kymijoen vesistön poh-

joisosa sekä valtatie, erityisesti pohjoiseen johtava Nelostie. (Vuoristo & Vesterinen 2001, 190.)

Pinnanmuodot

Keski-Suomen seudulle ominaisia ovat korkeuseroiltaan vaihtelevat ruhjelaaksomaiset, jotka täydentävät matkailullista vetovoimaa yksittäisillä nähtävyyksillä ja näköalavuorilla. Maakunnan merkittävimpiä näköalakohteita ovat mm. Viitasaaren Savivuoren näkotorni ja samalla alueella sijaitsevat Julmat lammet ja jyrkkärinteinen Kulhanvuori sekä Jyväskylän näköalavuori Harju. Pinnanmuotojen vaihtelun myötä Keski-Suomen alueelle on muodostunut myös merkittäviä laskettelukeskuksia, joita ovat mm. Laajavuori, Riihivuori, Himos ja Häkärinteet. (Vuoristo & Vesterinen 2001, 192, 194.) Alati kasvava Himos on tunnettu matkailukeskittymä, joka on koko maan kolmanneksi suurin hiihtokeskus hissilippumyynnillä mitattuna. (Keski-Suomen matkailuelinkeinon strategia 2010 & toimenpideohjelma 2006 – 2010 2006.)

Luonto

Kaunis luonto sekä useat vesistöt ja metsät ovat Keski-Suomen matkailun lähtökohtia. Erityisesti Päijänteen vesistöalue on yksi maakunnan merkittävimmistä vetovoimatekijöistä. Keski-Suomen vesistöihin kuuluu useita upeita koskia. Viitasaaren ja Konneveden alueilla on mainioita koskia kalastajia varten, kun taas Kuusan ja Saarijärven koskireitit sopivat erityisen hyvin kumiveneillä, -lautoilla tai kanooteilla laskettaviksi. Keski-Suomi on ihanteellista seutua myös melojille, soutajille ja purjehtijoille. Vesistöjen suuren määrän vuoksi alueella on paljon loma-asuntoja. Mökkitiheys Keski-Suomessa on kuitenkin vain 1,8 mökkiä neliökilometrillä, joka on selvästi eteläisempien maakuntien määriä pienempi. (Lindgren 2001; Vuoristo & Vesterinen 2001, 190.)

Junnilan (2001) tutkimuksessa Keski-Suomen luontomatkailusta ja vetovoimatekijöistä käy ilmi, että maakunnasta löytyy runsaasti luontoympäristöön liittyviä vetovoimatekijöitä. Tuloksissa mainittuja tekijöitä olivat jo aiemmin mainittujen vesistöjen ja korkeuserojen lisäksi mm. puhdas ja monipuolinen luonto, rauha, vaihteleva maasto, rikas eläimistö, hieno linnusto ja erilaiset metsät. (Junnila 2001, 80.) Monet Keski-Suomen kunnat ovat matkailun vetovoiman näkökulmasta luontopainotteisia. Erityisesti Saarijärvellä ja Viitasaarella on useita valtakunnallisesti arvokkaita nähtävyyksiä, jotka soveltuvat hyvin aktiiviseen luontomatkailuun. Keski-Suomen alueen tärkein

luontomatkailukohde on Saarijärvellä sijaitseva Pyhä-Häkin kansallispuisto. (Vuoristo & Vesterinen 2001 192 – 194.)

Kulttuuri

Keski-Suomessa on useita ainutlaatuisia kulttuurinähtävyyksiä. Kulttuurillista veto-voimaa edustavat mm. maakunnan puukirkot, joista merkittävin on UNESCO-kohde Petäjäveden vanha kirkko. Maakunnassa toimii useita museoita. Niistä vetovoimaisimpia ovat Jyväskylässä sijaitsevat Alvar Aalto- museo, Jyväskylän Taidemuseo, Keski-Suomen museo ja Suomen käsityön museo. Jyväskylän yliopiston kampus Seminaarinmäellä on myös osa Jyväskylän kaupungin kulttuurihistoriaa. Osa rakennuksista on 1800 – 1900-luvun vaihteen merkittävimpien arkkitehtien suunnittelema, osa Alvar Aallon käsialaa. Seminaarinmäen alueella on säilynyt myös useita arkkitehti Wivi Lönnin 1900-luvun alussa suunnittelema omakotitaloja. (Jyväskylän seutu 2007 2007, 10 – 13.)

Suomalaiseen saunakulttuuriin pääsee Keski-Suomessa tutustumaan ainutlaatuisessa Muuramen Saunakylässä, joka esittelee aidolla tavalla suomalaisen saunan ja saunomisen historiaa. Myös Savutuvan Apaja Vaajakoskella on rakennettu historialliseen ympäristöön. (Jyväskylän seutu 2007 2007, 12.) Kivikauden kylä Saarijärvellä vie vierailijansa matkalle esihistoriaan. Myös Keuruulla on useita historiallisia käyntikohteita.

Keski-Suomen alueella järjestetään vuosittain useita tapahtumia. Tunnetuimpia tapahtumia ovat Neste Oil Rally, Jyväskylän Kesä, Jyväskylä Summer Jazz, Keitele Jazz Äänekoskella, Kihveli soikoon Hankasalmella ja Himos Festival. Lisäksi monilla eri kaupungeilla, kunnilla ja kylillä on omat omaperäiset tapahtumansa. Keski-Suomen matkailu tarjoaa teatteri- ja musiikkielämyksiä laidasta laitaan. Jyväskylässä toimivat valtakunnallisesti tasokasta ohjelmistoa näyttävä Jyväskylän kaupunginteatteri sekä Suomen suurin kiertävä ammattiteatteri Teatteri Eurooppa Neljä. Laukaan Kuusaan kanavateatteri on yksi maakunnan suosituimmista kesäteattereista. (Jyväskylän seutu 2007 2007, 20 – 21.) Tanssin ystäville Keski-Suomesta löytyy useita tanssilavoja, joita ovat esimerkiksi Kuikan lava, Savion lava, Hanganlava sekä Kukonhiekka.

7 MATKAILUPAKETIT

7.1 Ideoista tuotteiksi

Matkailupakettien suunnittelun pohjana toimivat toimeksiantajan toiveet ja vaatimukset pakettien luonteesta. Pakettien tuli perustua toimeksiantajayrityksen incoming-tuotannon linjauksiin, joita ovat romanttiset lomat, hyvinvointilomat, historialliset/kulttuurilliset lomat sekä aktiivilomat. Tavoitteeksi asetettiin luoda kaksi teemaltaan erilaista ja eri kohderyhmille suunnattua matkailupakettia. Koska Matkailunedistämiskeskuksen tutkimusten mukaan kulttuuri- ja luontomatkailu kiinnostavat espanjalaisia eniten, valittiin pakettien teemoiksi historiallinen kulttuurimatka ja aktiivimatka.

Matkailupaketit päätettiin tehdä kesäaikaan toteutettavaksi. Vaikka Keski-Suomessa on myös vetovoimaisia talvikohteita, on matkailu painottunut vahvasti kesäsesonkiin. Erityisesti kulttuuri- ja luontokohteet pääsevät oikeuksiinsa kesäaikaan. Myös fakta, että espanjalaiset matkustavat eniten heinä-elokuussa, vaikutti pakettien ajankohdan valintaan. Keski-Suomen matkailustrategiassa tavoitellaan alueelle ympärivuotisia tuotteita, mutta ympärivuotisuus koettiin tässä työssä suunniteltavissa paketeissa liian hankaloittavaksi tekijäksi. Aktiivimatka olisi lähes mahdotonta toteuttaa talvella, ja suurin osa kulttuurimatkan kinkin kohteista on avoinna vain kesäisin.

Pakettien kestoksi haluttiin saada noin neljä päivää. Toimeksiantaja ei usko ainoastaan Keski-Suomeen suuntautuville viikon pituisille matkoille olevan Espanjassa vielä kysyntää, johtuen Keski-Suomen tuntemattomuudesta ja siitä, että espanjalaiset haluavat usein nähdä useampia kaupunkeja Suomen matkallaan. Muutamia päiviä kestävä matkailupaketti Keski-Suomen alueella on helppo liittää osaksi pidempää Suomen matkaa. Matkailijat voivat halutessaan viettää pari päivää pääkaupunkiseudulla, ostaa valmiin matkailupaketin Keski-Suomessa ja sitten vielä jatkaa matkaa Lappiin. Toisaalta neljän päivän pituinen matka on helppo toteuttaa pidennetyillä viikonloppuillolla, jotka ovat kasvattaneet suosiotaan Espanjassa.

Matkailupaketeista päätettiin tehdä kiertomatkoja, sillä Keski-Suomen laajasta alueesta saa kattavimman kuvan kiertelemällä eri kaupunkeja ja kuntia. Kiertomatkat on

myös mainittu yhtenä Keski-Suomen matkailuelinkeinostrategian kehitettävänä tuoteryhmänä. Aktiivisille espanjalaisille, jotka eivät viihdy kauaa yhdessä paikassa, kiertomatka on oiva valinta. Matkoilla yövytään joka yö eri paikassa. Kulttuurimatkailupaketissa matkailijat liikkuvat vuokra-autolla, ja aktiivimatkailupaketissa matkailijat pyöräilevät koko matkan ajan.

Espanjalaisuus pyrittiin saamaan näkyviin paketeissa pienten yksityiskohtien avulla. Matkailupaketeista ei kuitenkaan haluttu tehdä teemaltaan espanjalaisia, sillä matkailijat ovat matkustaneet maahamme nähdäkseen Suomea, ei espanjalaisuutta. Paketeissa tavoiteltiin enemmänkin kulttuurillisten piirteiden, kuten esimerkiksi ajankäytön ja aktiivisuuden huomioonottamista. Kohteiksi valittiin sellaisia nähtävyyksiä ja käyntikohteita, joiden uskottiin kiinnostavan espanjalaisia. Myös kohteiden saavutettavuus, esimerkiksi kattavat Internet-sivut ja tienvarsiopasteet, ja yritysten palvelukieli vaikuttivat valintoihin. Majoituspaikoksi valittiin mahdollisimman erilaisia majoitusliikkeitä, joiden laatutaso täyttää ulkomaalaisen asiakkaan vaatimukset. Vaikka espanjalaiset haluavat yleensä kokea Suomessa mökkeilyä, ei mökkimajoitusta voitu järjestää paketteihin. Kiertomatkaan on vaikea liittää mökkilomaa, sillä mökkejä ei yleensä vuokrata vain yhdeksi vuorokaudeksi.

Matkailupaketit syntyivät pitkän prosessin lopputuloksena. Prosessi aloitettiin tutustumalla Keski-Suomen alueeseen kartan avulla. Jo ennestään vahvan alueen tuntemuksen avulla pohdittiin, mikä osa maakunnasta sopisi parhaiten historialliseen kulttuurimatkailuun, ja mikä aktiviteettimatkailuun. Mielikuvia ja ideoita syntyi heti paljon. Keski-Suomen matkailukohteita ja vetovoimatekijöitä kartoitettiin Internetin ja matkailuesitteiden avulla. Kun alustavat suunnitelmat pakettien reiteistä olivat hahmottuneet, lähdettiin reittejä testaamaan käytännössä. Molemmat reitit ajettiin kerran autolla läpi, ja matkan aikana tehtiin havaintoja sopivista pysähdysalueista, kauniista näköalapaikoista sekä lounaspaikoista. Lopuksi valitut matkailukohteet muokattiin sopiviksi kokonaisuuksiksi, matkailupaketeiksi. Pakettien varsinainen testaus jätettiin toimeksiantajan vastuulle, sillä paketit ovat ehdotelmia, jotka saattavat vielä muuttua.

7.2 Aktiviteettimatkailupaketti

7.2.1 Paketin teema

Aktiviteettimatka (activity holiday) sisältää Matkailunedistämiskeskuksen (2007c) määritelmän mukaan aina fyysisen aktiviteetin harjoittamisen. Aktiviteetti on loman keskeisin sisältö ja yleensä aktiviteettimatkailijan päämotiivina on yhden tai useamman aktiviteetin harrastaminen loman aikana. Aktiviteetti voi olla pyöräilyä, vaeltamista, melontaa tms. Aktiviteettimatkalla voidaan liikkua paikasta toiseen, esimerkiksi pyöräillen, tai harjoittaa eri aktiiviteettejä yhdestä paikasta käsin tekemällä päivämatkoja. Aktiviteetti ei ole himourheilua, vaan leppoosaa liikkumista ja ympäristöön tutustumista. Aktiviteettimatkailua voidaan pitää osana luontomatkailua, sillä luontomatkailu on matkailua, jonka vetovoimatekijät liittyvät luontoon ja johon liittyy ulkoiluaktiviteetteihin osallistumista. (MEK 2007c.)

Suomen merkittävimmät vetovoimatekijät, luonto, avaruus ja tilan tuntu, tarjoavat mainiot puitteet aktiviteettimatkailulle. Kaikesta huolimatta Suomella ei silti ole aktiviteettimaan imagoa. Matkailunedistämiskeskuksen teettämä tutkimus Suomen melonta-, pyöräily- ja vaellustarjonnasta osoitti, että ongelmana on markkinoinnin keskittyminen reitteihin, eikä tuotteisiin, ja olemassa olevien tuotteiden suuntaaminen lähinnä yritysryhmille. Lisäksi tuotteet ovat yksittäisiä, eikä niistä synny kattavaa kokonaisuutta. Markkinoilla on kysyntää erityisesti omatoimisille asiakkaille suunnatuille aktiviteettituotteille. Nämä asiakkaat käyttävät palveluita, yöpyvät milloin missäkin ja liikkuvat riittävän tarkan ja selkeän kartta- ja opastusmateriaalin avulla itsenäisesti. Tuotteistamisessa ja markkinoinnissa Matkailunedistämiskeskus kehoittaa huomioimaan Suomen monipuoliset luonnonolot: etelän lehtimetsäiset maisemat, järvialueen, saariston, erämaat ja vaaramaisemat. (Emt.)

Aktiviteettimatkailu on yksi Keski-Suomen matkailun kehittämisen strategisista painopistealueista. Keski-Suomen matkailuelinkeinostrategian (Keski-Suomen matkailuelinkeinon strategia 2010 & toimenpideohjelma 2006 – 2010 2006) mukaan varsinkin kiertomatkailun tulisi tulevaisuudessa sisältää enemmän lihasvoimalla tapahtuvia aktiviteettejä, kuten esimerkiksi pyöräilyä. Matkailijoiden uskotaan haluavan nähdä enemmän ja kokea autenttisia elämyksiä. Pyöräilyä pidetään yhtenä Keski-Suomen

kesäaktiiviteettien vahvuutena ja mahdollisuutena kehittää alueen matkailua. (Keski-Suomen matkailuelinkeinon strategia 2010 & toimenpideohjelma 2006 – 2010 2006.)

Kehittämisen kohteena olevan aktiiviteettimatkailupaketin teemaksi muodostui pyöräily. Espanjassa pyöräily on yleinen harrastus ja kilpapyöräily suosittu urheilulaji, joten pyöräilymatkan uskottiin kiinnostavan espanjalaisia aktiiviteettimatkailijoita. Pyöräily on myös potentiaalinen aktiiviteettimatkailun kehittämispiste, sekä koko Suomen matkailun näkökulmasta että erityisesti Keski-Suomen alueella. Aktiiviteettimatkailupaketista päätettiin tehdä paikasta toiseen siirtyvä matka, jotta espanjalaiset eivät pitkästyi si yhdessä paikassa. Reitin haluttiin edustavan keskisuomalaista järvi- ja metsämaisemaa sekä sisältävän kulttuurillisia nähtävyyksiä. Pyöräilyn lisäksi pakettiin pyrittiin saamaan muitakin aktiiviteetteja.

Suomi on muodoltaan monen pyöräilijän mieleen: maasto on vaihtelevaa ja maisemat hivelevät silmiä. Pyöräilyyn sopivia, liikenteellisesti kohtuullisen rauhallisia teitä on maassamme paljon. Suomi on täynnä lyhyitä ja pitkiä reittivaihtoehtoja. Erityisesti Ahvenmaa merimaisemineen on yksi suosituimmista kohteista, mutta pyöräilijöitä näkee myös lounaisrannikolla, sydän-hämeessä, suurten järvien ympärillä, Lapin tunturimaisemissa ja Kuusamon koskilla. Viime vuosien aikana Suomi on alkanut houkuttaa entistä enemmän myös ulkomaalaisia pyörämatkailijoita. (Retki- ja kuntopyöräily 2007.)

Matkailunedistämiskeskus (2007e) kertoo maantie- ja maastopyöräilyn tuotekehityksen olevan Suomessa vasta aluillaan. Pyörämatkailutuotteilla on hyvät edellytykset kasvuun sekä lähimarkkinoilla, että Keski- ja Etelä-Euroopassa. Pyöräilyn harrastajien määrä on kovassa nousussa. Matkailunedistämiskeskuksen (2007e) mukaan maastopyöräily on vauhdilla kasvava trendituote, jonka kansainvälinen kohderyhmä voidaan helposti saavuttaa selkeiden jakelukanavien kautta. Suomeen pyöräilemään saapuvat asiakasryhmät ovat yleensä yksittäisiä matkailijoita tai pienryhmiä. Kilpailtaessa kansainvälisistä asiakkaista on avainasemassa tuotteen kehittäminen, varsinkin reittien haastavuuden ja vaativuuden osalta. (MEK 2007c; 2007e.)

Matkailunedistämiskeskuksen (2007e) mukaan pyöräilymatkojen tulisi sijoittua asu- tuille seuduille, joilla on runsaasti kulttuuritarjontaa, ja joilla reitit voidaan tehdä vaihteleviksi. Reitin varrella on oltava merkittäviä nähtävyyksiä ja palvelujen pitäisi olla

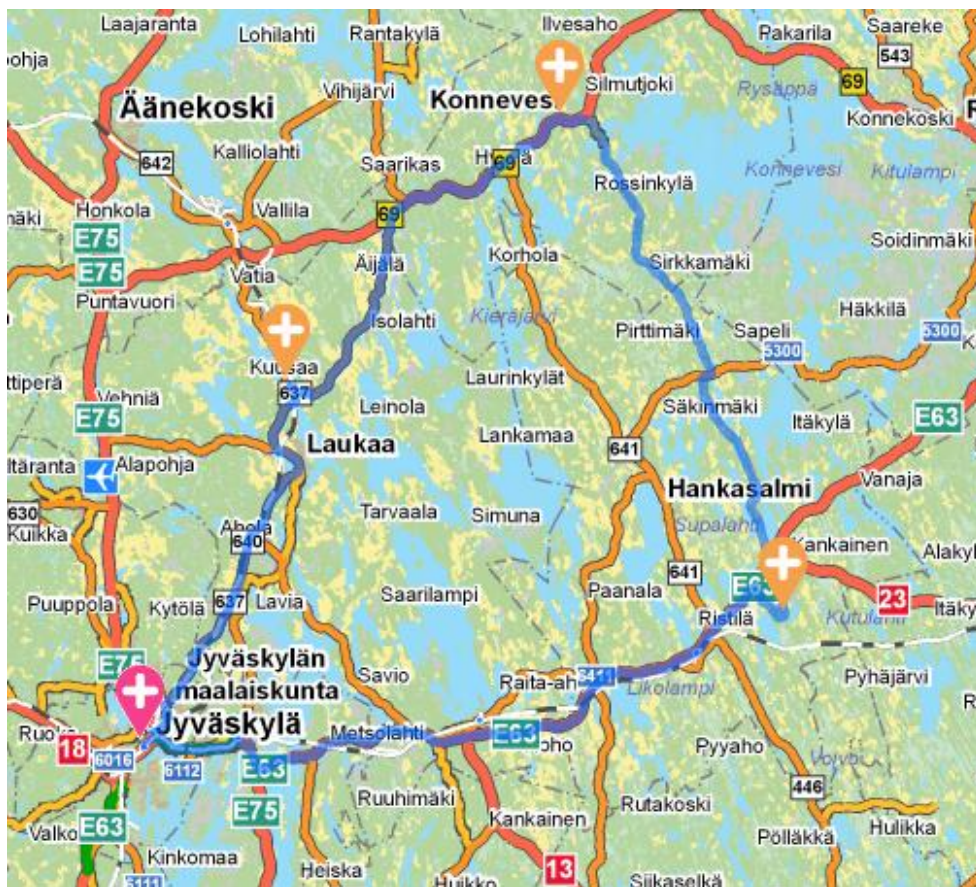
saatavilla lyhyiden välimatkojen päässä. Pyöräilypaketissa luonto ei yllättäen ole keskeisin vetovoimatekijä, vaan kulttuuri on selvä ykkönen. Kulttuurin jälkeen seuraavat maisemien vaihtelevuus ja asutut seudut. Kulttuurilla tarkoitetaan pyörämatkailun yhteydessä paikallista elämää ja elämäntapaa, tapahtumia, toreja, markkinoita ja paikallisia ihmisiä. Paketin elementit eivät saisi olla liian hienoja, niin että ne vaatisivat muuta kuin retkeilypukeutumista. Kulttuurin ja maisemien lisäksi vesistöjen läheisyys on olennainen vetovoimatekijä. (Emt.)

Pyöräilyharrastajan päivämatkat ovat yleensä lyhyitä ja ne voidaan luokitella: pyöräilijä pyöräilee päivän aikana joko alle 40 kilometriä, 40 – 60 kilometriä tai 60 – 80 kilometriä. Aktiiviset harrastajat saattavat polkea jopa yli 80 kilometriä päivässä. Reitin saavutettavuus on tärkeää: reitille on oltava helppo tulla ja sieltä poistua, ilman erillisiä liittymäkuljetuksia. Pyöräilyreitit on lisäksi oltava turvallinen. Matkan haasteellisuus ja vaatimustaso tulee kertoa reittikuvauksessa. Pyörämatkailupaketeissa majoitus tapahtuu usein hotellissa, mutta myös maaseutumajoitukselle on kysyntää, kunhan se ei ole liian vaatimatonta ilman mukavuuksia. (Emt.)

Pyöräilymatka kannattaa aina suunnitella huolellisesti. On muistettava, että pitkällä matkalla on pyrittävä syömään, juomaan ja nukkumaan riittävästi, jotta polkeminen maistuisi mukavalta. Pyöräilijän tulisi juoda matkan aikana 10 – 15 minuutin välein. Viikon pituisella matkalla olisi hyvä pitää yksi lepopäivä. Olennainen osa matkan suunnittelua on pyörän ja muiden varusteiden hankinta. Sääolosuhteet on otettava huomioon, kuten myös reitin eri teiden kunto. Reitille voi valita isojen pääteiden lisäksi pieniä ja mutkaisia teitä, sillä autoliikenne on niillä yleensä verkkaisempaa ja liikenteeseen ei tarvitse keskittyä samassa määrin kuin isoilla teillä. Liian tiukkaa aikataulua ei pyöräilymatkalle kannata laatia. (Retki- ja kuntopyöräily 2007; Tenhunen 1999.)

Edellä mainittujen selvitysten perusteella kehitettiin Keski-Suomen alueelle neljän päivän pyöräilymatkareitti. Matka kulkee reittiä Jyväskylä – Hankasalmi – Konnevesi – Laukaan Kuusaa – Jyväskylä. (Ks. kuvio 14.) Tähän työhön on koottu matkakuvaus paketista sekä liitetiedostoihin tarkempi reittikuvas. (Ks. liite 2.) Reitit paikalliskunnat valittiin niiden matkailullisen vetovoiman, majoituskohteiden ja palveluiden perusteella. Tärkeää oli paikalliskuntien kulttuurillinen tarjonta, kesäaikaan erityisesti tapahtumat ja torit. Myös paikalliskuntien välisten teiden kunto ja maisemien vaihtelu vaikuttivat

reitin valintaan. Paketti on tarkoitettu espanjalaisille pyöräilyn harrastajille, joilla on jo jonkin verran kokemusta kunto- tai retkipyöräilystä. Matka on vaatimustasoltaan ja haastellisuudeltaan keskiluokkaa: matkan kesto ei ole kovin pitkä ja päivämatkat ovat melko lyhyitä. Pakettiin ei ole sisällytetty lepopäivää matkan lyhyen keston vuoksi. Työssä kehitetystä matkailupaketin ehdotelmasta on tarkoitus muokata myytäväksi valmis paketti, johon kuuluu tarkat reittiohjeet ja kartta, majoitukset, tiedot alueen nähtävyyksistä sekä ateriaehdotelmat. Reitin pituus on joko 165 kilometriä tai 195 kilometriä, riippuen siitä kuljetaanko matkan viimeinen osuus laivalla vai pyöräillen.

KUVIO 14. Aktiviteettimatkailupaketin reitti kartalla.

Aktiviteettimatkailupaketin kohteiksi ja majoituspaikoiksi valittiin seuraavat:

- Matkailukeskus Laukaanhovi
- Nokkakiven huvipuisto
- Hankasalmen portti

- Metsäpirtin luomutila
- Konneveden kirkko
- Hotelli-ravintola Mierontie
- Rossinkylän kulttuurimaisema-alue
- Koskireitin kulttuuri- ja luontopolku
- Konneveden satama – Häyrylänranta
- Ruis Cafe
- Varjolan tila
- Hitonhauta
- Päijänne Risteilyt Hildén: Kuusaa – Jyväskylä-risteily
- Laajavuoren Retkeilymaja / Hotelli Rantasipi Laajavuori
- Laajavuoren ulkoilualue.

7.2.2 Matkakuvaus

Päivä 1

Aktiviteettimatkailupaketti alkaa pyörien vuokrauksella. Oletuksena on, että matkailijat ovat saapuneet Jyväskylään edellisenä iltana tai ensimmäisen matkapäivän aamuna, jolloin he ovat valmiina lähtemään reitille aamulla. Pyörät vuokrataan joko Jyväskylän keskustassa sijaitsevalta pyörätorilta tai Kuokkalan kaupunginosassa toimivasta Rent@Bike:sta. (Ks. liite 4.) Pyörien vuokrauksessa otetaan huomioon poljettavan reitin luonne, teiden kunto ja matkan kesto. Matkailijat saavat tarkat tiedot reitistä jo etukäteen, jotta voivat valmistautua matkaa varten. Pyörien vuokraus voidaan järjestää myös edellisena iltana. Mahdollista on myös, että matkailijat ovat tuoneet omat pyöränsä mukanaan.

Matka alkaa joko Jyväskylän keskustasta tai Kuokkalasta, riippuen siitä, mistä pyörät vuokrataan. Jyväskylästä lähdetään polkemaan vanhaa Vaajakoskentieä kohti Vaajakoskea. Kuokkalasta puolestaan päästään samalla tielle polkemalla Jyskän kautta. Vaajakoskella poljetaan keskustan läpi Kanavuoren suuntaan. Noin kolmen kilometrin päässä Vaajakosken keskustasta on monipuolinen liikennemyymälä ABC, jossa voidaan pysähtyä lepotaualle ja ostamaan viime hetken tarvikkeita. ABC:ltä lähdetään 9-tielle kohti Hankasalmea, ja päivän ensimmäinen pidempi ajo-osuus alkaa. Ysitie on vilkkaahko valtatie, jossa kulkee myös raskasta liikennettä. Pyöräilijöiden ajorata on

kuitenkin suhteellisen leveä ja siten turvallinen polkea. Ajo-osuudella pääsee nauttimaan kauniista järvimaisemasta, kun mm. Leppävesi ylitetään siltaa pitkin.

Ysitietä poljetaan noin 13 kilometriä, kunnes saavutaan ensimmäiselle pysähdyspaikalle, Lievestuoreella sijaitsevaan matkailukeskus Laukaanhoiviin. Laukaanhoivi on suosittu tienvarsikohde, jonka kävijämäärät ovat olleet parhaimmillaan toista miljoonaa henkeä vuodessa (Vuoristo & Vesterinen 2001, 192.) Matkailukeskus Laukaanhovissa on kaksi eri ravintolaa sekä kauppoja ja liikkeitä, mm. omaperäinen lasimyymälä ArtLasi. Laukaanhovissa nautitaan lounas, joko ravintola Laukaanhovissa, jossa on noutopöytä, tai Laukaanhovin pizzeriassa. (Ks. liite 4.) Lounaan jälkeen matkailijoilla on mahdollisuus viettää kesäpäivää Nokkakiven puistossa. Nokkakiven puisto on perinteinen, vanhan ajan huvipuisto ja puistokahvila, ja se sijaitsee aivan Laukaanhovin vieressä. (Ks. liite 4.) Luonnon keskellä rakennettu puisto edustaa keskisuomalaista maisemaa parhaimmillaan.

Laukaanhovista jatketaan iltapäivällä matkaa Ysitieta pitkin kohti Hankasalmea, jossa sijaitsee ensimmäinen yöpymispaikka. Ysitien pyöräväylä kapenee hieman Laukaanhovin jälkeisellä tieosuudella, mutta on silti turvallinen polkea. Tie kulkee pääasiassa maaseudun metsämaisemien keskellä. Niemisjärven kohdalla, noin 21 kilometrin päässä Laukaanhovista, sijaitsee grilli-kahvila Hankasalmen portti, jossa on mahdollista pitää lepotauko ja tankata nestettä. Hankasalmen portti on näyttävä rakennus kauniissa maalaisympäristössä. (Ks. liite 4.) Pysähdystauon jälkeen jatketaan edelleen matkaa 9-tietä pitkin. Matkalla ohitetaan Hankasalmen asema ja saha. Noin yhdeksän kilometrin päästä saavutaan risteykseen, josta käännetään oikealle, tielle 23. Risteyksen tunnistaa liikennemyymälä Neste Jari-Pekasta, joka sijaitsee aivan teiden varressa. Tieltä 23 käännetään pian opasteiden mukaan Metsäpirtin luomutilalle johtavalle Savomäentielle.

Metsäpirtin luomutila tarjoaa bed & breakfast -majoitusta maaseudun rauhassa. (Ks. liite 4.) Tila ympäristöineen tarjoaa aidon ja luonnonläheisen maatilakokemuksen. Majoitustilat ovat kodikkaat ja lämminhenkiset ja täyttävät peruslaatutason. Metsäpirtissä on myös mahdollisuus majoittua ulkona taivasalla. Yöpyminen Suomen valoissassa ja lämpimässä kesäyössä voisi olla espanjalaisille eksoottinen elämys. Matkailijat majoittuvat tilalle ja viettävät iltaa maaseudun rauhassa. Tilalla on mahdollisuus tutustua suomalaiseen saunaan. Luomutilalla syödään illalliseksi luonnonantimista ja luo-

mutuotteista valmistettua kotigourmet- ruokaa. Illallisen jälkeen matkailijat voivat lähteä illanviettoon lähellä sijaitsevalla Häkärinteille tai nauttia vapaasta ohjelmasta. Yöpyminen tapahtuu Metsäpirtin tilalla.

Päivä 2

Aamulla nautitaan luomuinen aamiainen Metsäpirtissä. Pyöräilijälle kunnon aamiaisen on tärkeä. Sopivaa syötävää aamulla ovat esimerkiksi puuro, leipä, leikkeleet, hedelmät yms. (Retki- ja kuntopyöräily 2007.) Metsäpirtin kattava aamiainen antaa matkailijoiden päivän tulevalle urakalle hyvän pohjan. Aamiaisen jälkeen luovutetaan huoneet ja hyvästellään tilan isäntäväki. Toisen matkapäivän pyöräilyosuus alkaa, kun matkailijat lähtevät polkemaan Metsäpirtin tilalta tietä 23 pitkin takaisin Ysitielle. Ennen kääntymistä valtatielle poiketaan risteyksessä olevassa Neste Jari-Pekan liikennemyymälässä ostamassa evästarpeet päivän lounaspiknikkiä varten. Matkailijat saavat itse valita sopivat ainekset Jari-Pekan monipuolisesta valikoimasta. Myymälästä saa mm. valmiita sämpylöitä ja patonkeja. Jari-Pekasta lähdetään polkemaan Ysitieta, josta noin 500 metrin päässä kääntyy hiekkatie, Suolikoskentie, vasemmalle (kyltissä lukee Säkinmäki).

Rauhallista Suolikoskentietä ajetaan kauniista keskisuomalaisista maalaismaisemista nauttien. Hiekkatie tarjoaa pyöräilijöille haasteita mäkinen ja mutkineen. Tien varrella sijaitsee mm. luonnonkaunis Armisveden koski, jota voidaan pysähtyä ihailemaan. Lounastauko voidaan pitää esimerkiksi Lapinselän Kesäkeitaalla, joka on pieni aukio luonnon keskellä, Lapinselän kylän kohdalla. Kesäkeidas sijaitsee aivan tien varressa, ja se on merkitty kyltillä. (Ks. liite 4.) Alue sopii hyvin piknikin järjestämiseen. Toisen mahdollinen piknik-paikka on Säkinmäen laavu, joka sijaitsee jo tien alkupäässä, Armisveden Säkinlahden perukassa, noin kahden kilometrin päässä Suolikoskentieltä. Laavun läheisyydessä on kesäkahvila, museo ja korsu. (Ks. liite 4.)

Piknik-lounaan jälkeen jatketaan matkaa tunnelmallista hiekkatietä pitkin kohti Konnevedettä. Hiekkatien osuus on yhteensä noin 30 kilometriä. Konnevedelle saavuttaessa ajetaan upean Siikakosken yli. Koskea on mahdollisuus jäädä ihastelemaan pysähdyspaikalle. Siikakosken läheisyydessä sijaitsevat mm. Urho Kekkosen muistokivi sekä Jyväskylän yliopiston johtama Konneveden tutkimusasema. Matkalla samaa tietä kohti Konneveden keskustaa ohitetaan myös Konneveden kirkko, joka on erikoinen harmaakivikirkko. (Ks. liite 4.) Myös kirkkoon voidaan käydä tutustumassa lähemmin.

Kirkon jälkeen saavutaan tien 69 risteykseen, josta ajetaan vasemmalle Konneveden kirkonkylälle.

Konnevesi on vireä kunta, jossa luonto ja oheispalvelut ovat keskeisiä matkailullisia vetovoimatekijöitä. Konnevesi tarjoaa matkailijoille majoituskohteita hotellista luksusmökkeihin sekä erilaisia luontoreittejä niin maalla kuin vesilläkin. Konneveden kirkonkylän keskustassa sijaitsee hotelli Mierontie, jonne matkailijat majoittuvat matkan toiseksi yöksi. Hotelli-ravintola Mierontie on viihtyisä perhehotelli palveluiden lähellä. Hotellin huoneet on uusittu vuonna 2007 ja ne ovat hauskaasti 50-luvun tyyliin sisustettuja ja sisältävät pieniä yllätyksiä. Hotellin lisäksi Mierontiehen kuuluu ravintola, kioski ja kahvila. (Ks. liite 4.) Hotelli Mierontien kaltaiset persoonalliset perhehotellit ovat omiaan ulkomaalaisille matkailijoille, sillä pienet asiakasmäärät mahdollistavat henkilökohtaisen palvelun ja jättävät täten hyvän mielikuvan.

Majoittumisen jälkeen vierailaan alkuillasta Rossinkylän kulttuurimaisema-alueella sekä Koskireitin luonto- ja kulttuuripolulla. Rossinkylä on luonnonkaunis historiallinen alue, joka sopii erityisen hyvin pyöräilyyn. Alue on yksi Keski-Suomen vanhimmin asutuista alueista, ja se edustaa monipuolista, vaihtelevaa kumpuilevaa viljely-, metsä- ja järvimaisemaa. (Ks. liite 4.) Rossinkylä sijaitsee noin kymmenen kilometrien päässä Konneveden keskustasta, takaisin Hankasalmelle johtavan hiekkatien varrella. Koskireitin luonto- ja kulttuuripolku sijaitsee aivan Rossinkylän lähetyvillä. Polun aloituspiste sijaitsee Siikakoskella, jossa levähdysalueella on parkkipaikka ja tutkimusaseman tienhaarassa opastuskartta. Polun reitti kulkee virtaavien vesien ja metsien maastossa, neljän kosken läpi. (Ks. liite 4.) Matkailupaketin Konnevesi-osuudesta valittiin käyntikohteiksi luontokohteita, sillä ne ovat alueelle ominaisimpia nähtävyyksiä. Patikointi puolestaan on yksi yksittäisistä aktiviteeteista, joita paketissa esiintyy.

Koskireitiltä palataan takaisin hotellille Konneveden keskustaan. Hotellin ravintolassa syödään illallinen á la carte -listalta. Ravintolan laatutaso on korkea, ja tarjolla on mm. paikallista leipää sekä kalaonnen suosiessa Konnevedestä tai Keiteleestä pyydettyä tuoretta kalaa. Loppuilla on vapaata ohjelmaa. Myöhään illalla tai vasta yöllä nautitaan Suomen kesän yöttömästä yöstä ja käydään yöuinnilla Häyrylänrannassa Konneveden satamassa. (Ks. liite 4.) Satamaa on keskustasta matkaa noin kolme kilometriä. Yöksi palataan takaisin hotelli Mierontiehen.

Päivä 3

Kolmas matkapäivä lähtee käyntiin hotellin runsaalla aamiaisella. Aamiaisen jälkeen kirjaudutaan hotellista ulos, ja päivän ensimmäinen pyöräilyrupeama alkaa. Määränpäänä on Laukaan kuntaan kuuluva Kuusaa. Matkalle lähdetään Konneveden keskustan läpi kulkevaa tietä 69 pitkin. Konneveden keskustan jälkeen tie muuttuu maantiek-
si, jossa on pyöräilijöille varattu tienreunus polkemista varten. Tie kulkee metsämai-
semissa ja on melko tasaista. Tiellä on muutamia pysähdyspaikkoja, joissa voidaan
pitää lepotaukoja. Maantietä ajetaan noin 25 kilometriä, kunnes oikealle kääntyy Lau-
kaa (tie 637). Laukaaseen johtavaa tietä ajetaan noin kuusi kilometriä, minkä jälkeen
saavutaan Äijälän kylään. Äijälässä pidetään lounastauko Ruis Cafessa, joka on vanha
kahvila Äijälän kyläseurantalolla, aivan tien varressa ja helposti huomattavissa. (Ks.
liite 4.) Äijälän kyläseurantaloon kahvila edustaa hieman vaatimattomampaa laatutasoa
ja kuvastaa matkailijoille suomalaisen maaseudun elämäntapaa.

Lounastauon jälkeen jatketaan matkaa edelleen kohti Kuusaata. Äijälän kylästä on
Kuusaaseen matkaa noin kahdeksan kilometriä. Äijäläntie on kuntopyöräilijälle sopi-
van vaihtelevaa, paljon nousuja ja laskuja sekä mutkia sisältävää maantietä. Kuusaa-
seen saavuttaessa poljetaan Kuusaankosken yli ja opastusten mukaisesti Varjolan tilal-
le. Varjola on monipuolinen ja tasokas matkailutila, joka on erikoistunut elämysoh-
jelmopalveluiden tuottamiseen. (Ks. liite 4.) Varjolan tilalla majoitutaan ennalta valit-
tuun majoituskohteeseen, joita ovat Varjolan pihatupa, Villa Voimala sekä maastoma-
joitus. Villa Voimala on vähintään 12 hengen ryhmille tarkoitettu tasokas lomahuvila,
joten se ei sovi pienemmille ryhmille. Rohkeimmille espanjalaisille maastomajoitus
voisi olla jälleen unohtumaton kokemus, sillä siinä nukutaan puolijoukkueteltoissa ja
lämpöä pitää yllä kipinämikro. Majoittumisen jälkeen matkailijoilla on aikaa tutustua
omatoimisesti tilaan ja viereiseen Kuusankoskeen ja sen sulkuun. Kuusan kanava on
upea nähtävyys espanjalaiselle, sillä Espanjassa kanavat ovat harvinaisia.

Alkuillasta on ohjelmassa Varjolan tilan järjestämä koskiseikkailu. Vauhdikkaaseen
koskiseikkailuun sisältyvät koskenlasku, nuorallakävely vanhan tukkirännin yli, sillal-
ta laskeutuminen ja vaijeriliuku yli Kuusaankosken kuohujen. Seikkailu kestää 2 – 3
tuntia, ja se on aktiviteettimatkailua parhaimmillaan. (Ks. liite 4.) Matkailijat voivat
vaihtoehtoisesti valita myös jonkun muun tilan tarjoamista aktiviteeteista, kuten esi-
merkiksi mönkijäsafarin, rallikyydityksen tai melontaretken. Ohjelman jälkeen syö-

dään illallinen Varjolan tilalla. Kesäaikaan Varjolassa on katettu kesäpitopöytä, ja ravintoloista löytyy lisäksi á la carte -lista. Vauhdikkaan, adrenaliinitasoa kohottavan aktiviteetin jälkeen matkailijoille maistuu varmasti suomalainen kotiruoka. Espanjalaiset nauttivat illallista pitkän kaavan mukaan ja tässäkin tapauksessa luultavasti riittää juteltavaa huimasta kokemuksesta.

Illalla on vuorossa vapaata tai järjestettyä ohjelmaa Varjolassa. Matkailijoilla on myös mahdollisuus lähteä illanviettoon kylpylähotelli Peurunkaan, joka sijaitsee noin viiden kilometrin päässä Varjolan tilalta. Peurungassa järjestetään usein tansseja ja muita tapahtumia. Varjolan tilalta saa lisätietoa Peurungan ajo-ohjeista ja tarjonnasta. Juhlia ja hauskanpitoa rakastaville espanjalaisille myös Laukaan kirkonkylä pubeineen ja muuttaminen yökerhoineen voisi olla onnistunut valinta. Varjolasta on noin kuusi kilometriä matkaa Laukaan kirkonkylälle. Yö vietetään Varjolan tilalla.

Päivä 4

Neljäs ja viimeinen matkapäivä alkaa aamiaisella Varjolan tilalla. Aamiaisen jälkeen pakataan tavarat ja lähdetään käymään Hitonhaudalla Valkolan kylässä. Hitonhauta on näkemisen arvoinen, 800 metriä pitkä ja jopa 25 metriä syvä jääkautinen rotko ja opastettu patikointialue. (Ks. liite 4.) Erityisesti ulkomaalaiset matkailijat ovat yleensä olleet kiinnostuneita näkemään Hitonhaudan. Matkaa Varjolasta Hitonhaudalle kertyy noin kymmenen kilometriä. Aikaa alueeseen tutustumiseen varataan noin pari tuntia, niin että matkailijat ovat kello 15:een mennessä takaisin Kuusaassa.

Hitonhaudalta ajetaan samaa reittiä takaisin Kuusaaseen, Kuusaankosken sululle. Sululta lähdetään Päijänne Risteily Hildénin laivalla kohti Jyväskylää. Laiva lähtee Kuusaasta maanantaisin, tiistaisin ja keskiviikkoisin kello 15 ja lauantaisin kello 17.15. Pyörät otetaan mukaan laivaan. Laivalla nautitaan myöhäinen lounas, ns. suomalainen pitopöytä-ateria seisovasta pyödestä. Laivamatka Kuusaasta Jyväskylään kestää noin kolme tuntia. Risteily on yksi suosituimmista aktiviteeteista, joita espanjalaiset haluaisivat kokea Suomen matkallaan. Koska kolme tuntia laivan kannella istuen voisi olla espanjalaiselle liian pitkä aika, on risteilyyn sisällytetty lounas, jonka parissa vierähtää aikaa. Laivamatka antaa viimeisen silauksen espanjalaisten matkailijoiden Keski-Suomen vierailulle, kun he saavat nauttia kauniista järvimaisemista.

Jos matkailijoiden paluu Kuusaasta Jyväskylään tapahtuu päivänä, jolloin ei ole laiva-
vuoroa (torstai, perjantai ja sunnuntai), voidaan paluumatka tehdä myös pyöräillen
Laukaantietä Jyväskylään. Tällöin pysähdytään lounaalle Laukaan kirkonkylässä va-
paavalintaisessa ravintolassa. Laukaan kirkonkylältä kulkee maantien vieressä harvi-
nainen pyöräily- ja kävelytie. Tie on hyvässä kunnossa ja erityisen turvallinen polkea.
Pyöräilytietä riittää Tiituspohjaan asti, jonka jälkeen loppumatka ajetaan maantien
vartta pitkin. Jyväskylään saavuttaessa ohitetaan mm. Seppälän hautausmaa ja maa-
kunnan suurin kirpputori, Seppälän kirpputorimarket. Antiikista ja käytetyistä tava-
roista kiinnostuneet matkailijat voivat halutessaan poiketa ostoksilla. Ennen Jyväsky-
län keskustaa ohitetaan myös Taulumäen kirkko, joka peruskorjattiin kesällä 2007.
Taulumäen kirkko voisi olla kulttuurista kiinnostuneille espanjalaisille sopiva käynti-
kohde.

Laivan saavuttua tai matkailijoiden pyöräiltyä Jyväskylään nautitaan hetken aikaa
kesäillasta Jyväskylän satamassa. Satama-alueella voi kulkea laitureita pitkin ja naut-
tia vaikka jäätelöä sataman Paviljongissa. Tämän jälkeen poljetaan vielä viimeisen
yön majoituskohteeseen Laajavuoreen. Laajavuoreen on satamasta matkaa noin viisi
kilometriä. Laajavuoreessa majoitutaan joko retkeilyhotelli Laajariin tai hotelli Ran-
tasipi Laajavuoreen. (Ks. liite 4.) Pienemmällä budjetilla matkustavat espanjalaiset
voivat valita vaatimattomamman retkeilyhotellin, hieman luksusta halajavat puoles-
taan voivat yöpyä tasokkaassa Rantasipi-hotellissa. Hotellilla syödään illallinen.

Illalla matkailijoilla on mahdollisuus tutustua Laajavuoren ulkoilualueeseen lenkkeil-
len maastossa tai kävellen luontopolkua pitkin. Halutessaan matkailijat voivat käydä
saunomassa ja uimassa läheisellä Vuorilammella. Vuorilampi on pieni lampi aivan
metsän keskellä, ja saunaan yhdistettynä se on varmasti ainutlaatuinen kokemus es-
panjalaiselle. Aktiivimatkailupaketin viimeinen aktiviteetti on mäkiautoilu. Mäkiauo-
toilua voi harrastaa kesäisin Laajavuoren rinnettä pitkin. Ohjausta mäkiautoiluun saa
rinteen juurelta, jossa myös maksetaan kyseinen huvi. Myöhään illalla tai yöllä voi-
daan kiivetä Laajavuoren huipulle hiekkatietä pitkin. Vuoren huipulta on upeat näkö-
alat ympäri kaupunkia ja matkailijoilla on viimeinen mahdollisuus nauttia keskisuo-
malaisesta maisemasta. Matkan viimeinen yö vietetään retkeilymajassa tai hotellissa.

7.3 Kulttuurimatkailupaketti

7.3.1 Paketin teema

Matkailunedistämiskeskus (2007d) määrittelee kulttuurimatkailun seuraavasti:

Kulttuurimatkailussa tuotetaan alueellisia ja paikallisia kulttuurin voimavaroja arvostaen matkailutuotteita ja -palveluja paikallisille ja alueen ulkopuolisille ihmisille liiketoiminnallisin perustein. Tavoitteena on luoda elämyksiä ja mahdollisuus tutustua näihin kulttuurisiin voimavaroihin, oppia niistä tai osallistua niihin. Näin vahvistetaan ihmisten identiteetin rakentumista, sekä oman että muiden kulttuurien ymmärrystä ja arvostusta. (MEK 2007d.)

Valtakunnallisen matkailustrategian mukaan kulttuurimatkailun elementtejä ovat kaikki ihmisen aikaansaama ja muokkaama: historia, kulttuurimaisemat, rakennettu ympäristö, arkeologiset kohteet, museot, esittävä taide, visuaalinen taide, tapahtumat, käsityö, kieli, maut, perinteet, tavat, arvot, aatteet, elämäntyylit, uskonto, luonteenpiirteet sekä saavutukset tieteessä, taiteessa, teknologiassa ja elinkeinoissa. (MEK 2007d.)

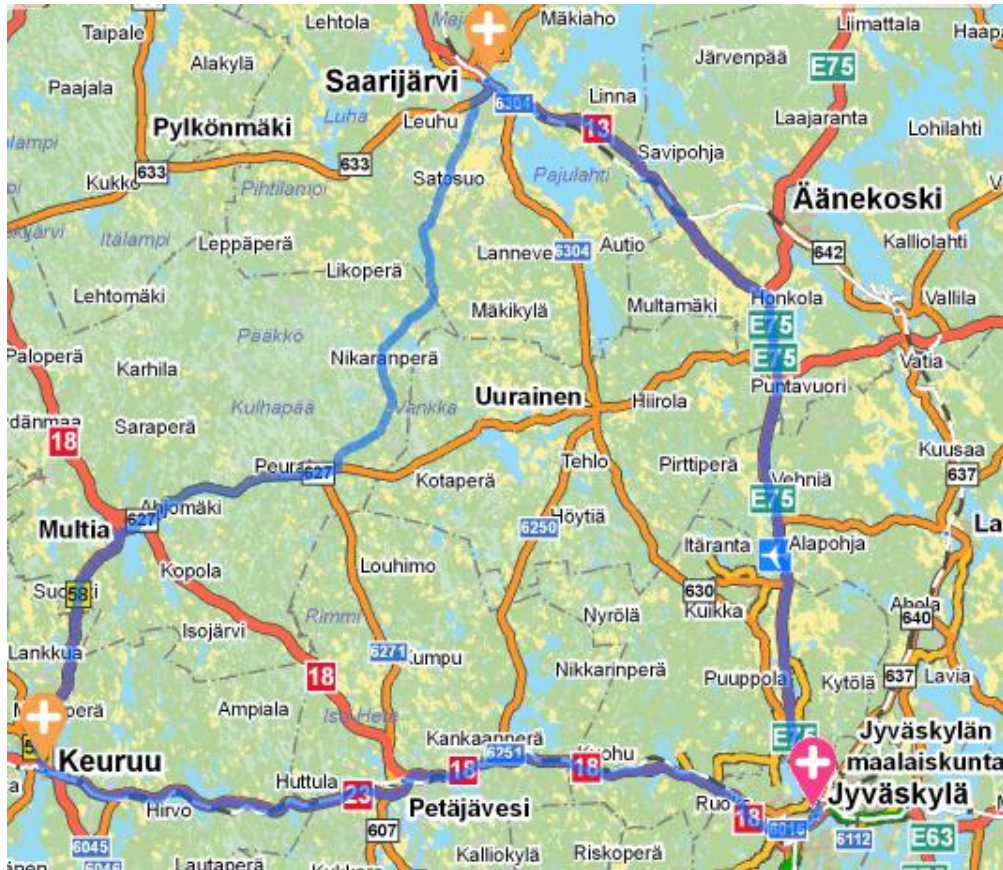
Matkailunedistämiskeskus (2007d) kertoo Suomen matkailuimagon olevan vahvasti luontopainotteinen. Kulttuurimatkailu on maassamme keskittynyt pääasiassa muutamaisiin tunnettuihin kulttuuritapahtumiin. Suomi-matkailun vahvuuksia ovat modernin elämän ja luontoon pohjautuvien perinteiden vastakkainasettelu, idän ja lännen kohtaaminen, teknologia ja suomalaiseen elämäntapaan kuuluvat asiat ja luovuus. Vetovoimaiset kulttuurikäyntikohteet puuttuvat. Yksi syy kulttuuritarjonnan vähyyteen on Matkailunedistämiskeskuksen (2007d) mukaan se, että maassamme on suhteellisen vähän kulttuurin harrastajia. (Emt.)

Kulttuuritekijät muodostavat kuitenkin erityisesti kansainvälisessä matkailussa vahvan kilpailutekijän. Matkailunedistämiskeskus (2007d) on asettanut Suomen kulttuurimatkailun kehittämiselle seuraavan vision: ”suomalainen kulttuuri on matkailullisesti vetovoimaista ja kysyttyä kansainvälisillä markkinoilla ja samalla Suomen matkailuimago on vahvistunut”. Matkailunedistämiskeskuksen (2007d) markkinointitoimenpiteet kulttuurimatkailulle ovat mm. pääteemojen ja kohderyhmien määrittäminen ja perinteiden ja historian esille nostaminen oheistuotteina. Tuotekehittämisen tavoitteena

ovat korkealaatuiset ja helposti ostettavat matkailutuotteet ja -palvelut sekä niiden saaminen vahvemmin kansainvälisten myyjien tarjontaan. (Emt.)

Keski-Suomen maaseutumatkailun kehittämisen yhtenä tavoitteena on kulttuurin ja perinteen liittäminen matkailutuotteisiin. Päämääränä on maaseudun perhematkailukohteiden kehittäminen ja perinteisten maaseudun elinkeinoin ja elämään liittyvien rakennusten, ympäristöjen ja pienteollisuusrakennusten kulttuuriperinnearvojen sekä maaseudun tapahtumien hyödyntäminen. Ahosen ja Ruosen (2007) mukaan maaseutukulttuuriin voidaan perinteisten kulttuurimatkailutuotteiden (kulttuuritapahtumat, teatterit, museokäynnit ym.) lisäksi katsoa kuuluviksi erilaiset maaseudulla toteutettavat tapahtumat, mutta ennen kaikkea paikallisten ihmisten arki erilaisine askareineen, tapoineen ja ruokineen sekä hoidettu maaseutumaisema. Kulttuurimatkailun tuotekehitykseen sopivat reitit, joiden varrella voi vierailla erilaisissa kohteissa ja ihailla ainutlaatuisia maisemia. (Ahonen & Ruonen 2007, 52 – 53.)

Työssä suunniteltu kulttuurimatkailupaketti on historiallinen kulttuurimatka Keski-Suomen alueella. Paketti on tarkoitettu historiasta ja kulttuurista kiinnostuneille espanjalaisille automatkailijoille. Paketti on Jyväskylästä alkava ja Jyväskylään päättyvä kulttuurimatkailureitti. Matka kulkee reittiä Jyväskylä – Petäjävesi – Keuruu – Multia – Saarijärvi – Tikkakoski – Jyväskylä. (Ks. kuvio 15.) Tähän työhön on koottu matkakuvaus paketista sekä liitetiedostoihin tarkempi reittikuvas. (Ks. liite 3.) Paketin paikakunnat valittiin työhön niiden kulttuuritarjonnan ja historiallisten kohteiden perusteella. Tieosuuksiin haluttiin hyväkuntoisia ja maisemallisesti vaihtelevia maanteitä sekä vaihtelun vuoksi syrjäisemmällä seudulla kulkevia pienempiä teitä. Työssä kehitetystä ehdotelmasta myyntikuntoiseksi muokattava paketti tulee sisältämään kartan, ajo-ohjeet, majoitukset sekä valmiiksi valitut historialliset käyntikohteet ja nähtävyydet kussakin kohteessa. Paketin kesto on neljä päivää. Ajokilometrejä kulttuurireitillä kertyy yhteensä noin 210 kilometriä.

KUVIO 15. Kulttuurimatkailupaketin reitti kartalla.

Kulttuurimatkailupaketin kohteiksi ja majoituspaikoiksi valittiin seuraavat:

- Petäjäveden vanha puukirkko
- Taipaleen luomu- ja matkailutila
- Huoneistohotelli Lehtiranta
- Vanha Keuruu
- Siipiraslaiva Elias Lönnrot: risteily Keuruselällä
- Haapamäen höyryveturi puisto ja ravintola Ukko-Pekka
- Uitamonsken mylly museo
- Kiiskilänmäen näkötorni
- Ahvenlampi Camping
- Pyhä-Häkin kansallispuisto
- Kukonhiekkä

- RoppiLaxin matkailutila
- Kivikauden kylä
- Martin Kievari
- Keski-Suomen ilmailumuseo
- Hotelli Alba
- Ravintolalaiva Rhea: risteily Jyväskylällä
- Alvar Aalto -kohteet
- Harju ja ravintola Vesilinna
- Muuramen saunakylä
- Muuramen kirkko
- Jyväskylä Sinfonia.

7.3.2 Matkakuvaus

Päivä 1

Kulttuurimatkan ensimmäisenä päivänä espanjalaiset matkailijat lähtevät aamulla matkaan. Oletuksena on, että matkailijat ovat saapuneet Jyväskylään jo edellisenä iltana tai samana aamuna, joko lentokoneella tai autolla ajen Euroopan läpi. Matkailijat saattavat myös olla tulossa Etelä-Suomesta tai Lapista näkemään Keski-Suomea. Mikäli matkailijoilla ei vielä Jyväskylään saavuttaessa ole autoa käytössään, he voivat vuokrata sen kulttuurimatkaa varten joko suoraan Tikkakosken lentokentälle tai haluamaansa paikkaan. Autoja vuokraavat Jyväskylässä mm. Avis, Europcar, Hertz ja Jaatinen-Rent. Historiallinen kulttuurimatka alkaa, kun Jyväskylästä lähdetään ajamaan itään päin, kohti Petäjävettä (tie 18). Matkaa Jyväskylästä Petäjävedelle on noin 33 kilometriä, ja matkaan kuluu noin 30 minuuttia. Jyväskylä – Petäjävesi-välillä matkailijat saavat ensimmäisen kosketuksen keskisuomalaiseen maisemaan, sillä reitti kulkee Keski-Suomelle tyypillisten järvien ja metsien keskellä. Matkalla on useita mahdollisia pysähdyspaikkoja, jos halutaan jäädä ihailemaan maisemia.

Petäjävedelle saavuttaessa suunnistetaan ensimmäisenä kohti vanhaa puukirkkoa, joka sijaitsee noin 500 metrin päässä Petäjävedentieltä (tie 18). Kirkolle on hyvät opasteet tien varressa. Vuonna 1765 valmistunut puukirkko on Unesco-kohde ja yksi Keski-Suomen merkittävimmistä historiallisista rakennelmista. (Ks. liite 5.) Petäjäveden

vanha kirkko on yksi ulkomaalaisia matkailijoita eniten kiinnostavista kohteista koko Keski-Suomen alueella. Näyttävä kirkko valittiin matkailupaketin ensimmäiseksi kohteeksi, jotta se herättäisi espanjalaisten kiinnostuksen suomalaista kulttuuria ja matkan tulevia kohteita kohtaan.

Kirkossa vierailun jälkeen siirrytään Taipaleen luomu- ja matkailutilalle, joka sijaitsee noin seitsemän kilometrin päässä Petäjaveden vanhasta kirkosta. Petäjaveden tieltä (tie 18) käännetään Piesalankylään johtavalle tielle (ensin tie 604, sitten tie 607). Taipaleen luomu- ja matkailutila on vanha sukutila, jossa harjoitetaan luonnonmukaista maanviljelyä sekä matkailua. (Ks. liite 5.) Tilalla nautitaan lounaaksi aitoa keskisuomalaista maalaisruokaa ja tutustutaan maalaiselämään. Ruokatilaus on tehtävä etukäteen. Tilan päärakennuksessa sijaitsevasta, somassa Tallipuodissa on myytävänä tilan omia ja tuttujen lähiruokatuotteita sekä paikallisten taitajien käsitöitä kotiin vietäviksi tuliaisiksi. Myös lihatuotteita, lihahyytelöä ja salamia, sekä hunajaa muita herkkuja on myytävänä. Taipaleen luomutila tarjoaa espanjalaiselle matkailijalle suomalaisen maatilakokemuksen sekä kulinaarisen nautinnon. Tila on tasokas ja sopii hyvin kestittämään vaativaistakin ulkomaalaista matkailijaa.

Iltapäivällä matka jatkuu Petäjävedentietä (tie 18) kohti Keuruuta. Matkaa Petäjävedeltä Keuruulle kertyy noin 33 kilometriä. Keuruulla majoitutaan ensimmäisenä huoneistohotelli Lehtirantaan. Luonnonläheinen hotelli sijaitsee keskellä Keuruuta, Tarhiajärven rannalla. (Ks. liite 5.) Lehtirannan huoneistot ovat tilavia ja hyvin varusteltuja. Hotellin pihapiirissä voi harrastaa monia aktiviteetteja, kuten uintia, melontaa tai sauvakävelyä. Lehtirannan huoneistohotelli on tarkoitettu aktiiviselle matkailijalle, joka viihtyy muuallakin kuin neljän seinän sisällä. Niinpä se on omiaan espanjalaiselle matkailijalle, joka haluaa nähdä ja kokea mahdollisimman paljon.

Majoittumisen jälkeen on ohjelmassa päivän historia-annos, vierailu Vanhan Keuruun alueella. Vanha Keuruu on maisemallisesti ja historiallisesti arvokas alue Keuruun keskustassa. (Ks. liite 5.) Alueen rakennukset kertovat keuruulaisten elämästä kolmen vuosisadan ajan. Vanhan Keuruun alueeseen kuuluvat Keuruun vanha kirkko, Keuruun uusi kirkko, Punnosen talo, rautatieasema, matkailukeskus Kamana ja Keuruun vanha pappila. Nähtävää on paljon, joten aikaa vierailulle varataan useampia tunteja. Hotellilta on matkaa alueelle hieman yli kaksi kilometriä, joten matka voidaan halutessa taittaa kävellen tai hotellilta lainatuilla polkupyörillä. Alueella voidaan nauttia

iltapäiväkahvit ja maistella paikallisia herkkuja. Vanha Keuruu useine kohteineen on historiallisen kulttuurimatkailupaketin parasta antia.

Alkuillasta palataan takaisin hotellille. Illalla matkailijoilla on mahdollisuus lähteä kahden tunnin risteilylle Siipirataslaiva Elias Lönnrotilla, joka on aito vanhan ajan siipirattailla liikkuva laiva. (Ks. liite 5.) Elias Lönnrotin iltaristeilyt lähtevät perjantaisin ja lauantaisin Keuruun Ahtolan satamasta kello 19. Laiva kulkee satamasta hotelli Keurusselälle, josta se lähtee takaisin satamaan kello 20. Risteily päättyy kello 21. Laivassa on viihtyisä ravintola, jossa voidaan halutessa nauttia illallista tai pientä purtavaa. Espanjalaiset toivovat Suomen matkaltaan risteilyä, joten Siipirataslaiva Elias Lönnrot olisi varmasti mieluinen elämys matkailijoille.

Mikäli matkan ajankohta ei sijoitu siipirataslaivan risteilypäiville (perjantai ja lauantai), voidaan illalla tutustua Keuruun ilta- ja yöelämään kaupungin keskustassa, nauttia vapaasta ohjelmasta oman mielen mukaan tai lähteä vaikka tansseihin Haapamäen höyryveturipuistoon tai hotelli Keurusselkään. Lisätietoa tansseista ja ajo-ohjeista saa esimerkiksi Keuruun kaupungin matkailuneuvonnasta. Matkailijat voivat halutessaan viettää myös rauhallisen illan hotellin pihapiirissä. Esimerkiksi perisuomalainen saunakävely tai tunnelmallinen iltasouturetki voisi kiinnostaa espanjalaisia matkailijoita. Illallinen syödään vapaavalinteisessa ravintolassa. Yö vietetään Lehtirannan huoneistohotellissa.

Päivä 2

Aamulla nautitaan aamiainen hotellilla. Aamiainen tulee varata edellisenä iltana hotellin vastaanotosta. Aamiaisen jälkeen kirjaudutaan ulos hotellista ja suunnataan autolla kohti Haapamäkeä. Haapamäki on Keuruun kaupunkiin kuuluva taajama, joka sijaitsee noin 17 kilometrin päässä huoneistohotelli Lehtirannasta. Keuruulta lähdetään ajamaan itään päin tietä 23. Haapamäellä käydään höyryveturipuistossa, jossa pääsee tutustumaan kunnostettuihin höyryvetureihin ja ajamaan veturilla. (Ks. liite 5.) Puistossa vierailuun varataan noin pari tuntia aikaa. Lopuksi syödään lounas höyryveturipuiston ravintola Ukko-Pekassa. Höyryveturipuisto täydentää kulttuurimatkailupakettia hieman erikoisemmalla tarjonnallaan; ihan missä tahansa ei vanhoja vetureita pääse näkemään. Koska puistossa pääsee myös itse osallistumaan, tuo höyryveturipuisto hyvää vaihtelua paketin kohteisiin.

Haapamäeltä palataan samaa reittiä (tie 23) takaisin Keuruulle, josta matka jatkuu saman tien kohti Multiaa (tie 58). Haapamäki – Multia välisen matkan pituus on noin 32 kilometriä. Multialla pysähdytään vierailemaan Uitamonskosken Myllymuseossa. (Ks. liite 5.) Museo on Keski-Suomen ainoa virallinen myllymuseo, joten se on merkittävä historiallinen nähtävyys. Myllymuseo sijaitsee Multian kirkonkylältä noin kolmen kilometrin päässä Uuraisten suuntaan (tie 627). Maisemallisesti kauniilla paikalla sijaitsevaan myllyrakennukseen pääsee tutustumaan vapaasti.

Uitamonskosken myllymuseolta jatketaan matkaa samaa Uuraistentietä (tie 627), kunnes 17 kilometrin päästä käännetään vasemmalle Sahrajärventielle. Jotta saadaan todellinen kosketus Keski-Suomen kulttuuriin ja maaseutuun, on Multia-Saarijärvi väliseksi reitiksi valittu pienten kylien läpi mutkitteleva hiekkatie, Sahrajärventie. Sahrajärventietä ajetaan noin seitsemän kilometriä, kunnes oikealle kääntyy opastekylttien mukaisesti Kiiskilänmäen torni. Kiiskilänmäen näkötorni on eteläisen ja keskisen Suomen korkein kohta. (Ks. liite 5.) Torni sijaitsee 268,8 m merenpinnan yläpuolella ja sen katselukorkeus on n. 20 metrin korkeudella. Tornista matkailijat pääsevät ihailemaan kaunista keskisuomalaista metsämaisemaa. Näkötorinissa vierailun jälkeen jatketaan edelleen matkaa hiekkatietä pitkin. Tie kulkee Nikaranperän, Likoperän ja Uudentalonperän kylien läpi maantielle 633, jota pitkin jatketaan matkaa Saarijärven suuntaan.

Iltapäivällä saavutaan Saarijärvelle. Ensimmäiseksi majoitutaan Kolkanlahdessa sijaitsevan Ahvenlampi Camping- leirintäalueen mökkiin. Leirintäalueelta on matkaa Saarijärven keskustaan noin kahdeksan kilometriä. Ahvenlampi Camping on yksi Suomen vanhimmista edelleen toimivista leirintäalueista. Alueelta löytyy eritasoisia mökkejä asiakkaan vaatimusten tai tarpeiden mukaan. Mökkiin asettumisen jälkeen lähdetään alkuillasta autolla käymään Pyhä-Häkin kansallispuistossa. (Ks. liite 5.) Kansallispuisto sijaitsee 22 kilometrin päässä Saarijärven keskustasta, eli leirintäalueelta puistoon on matkaa noin 30 kilometriä. Kansallispuiston pysäköintialue ja opastuspiste on Saarijärvi-Viitasaari-tien (tie 6510) varressa, tien länsipuolella. Kansallispuistossa on koskemattomia aarniometsiä ja ikivanhoja puita suoalueineen. Nähtävänä on mm. jälkiä metsäpalosta vuosisadan alussa. Pyhä-Häkin kansallispuisto valittiin matkailupakettiin, koska siihen haluttiin liittää myös jonkin verran luontokohteita. Kansallispuistot ovat myös espanjalaisia kiinnostavia kohteita Keski-Suomen alueella.

Pyhä-Häkistä palataan takaisin mökille Ahvenlampi Camping:iin. Iltaa on mahdollisuus viettää esimerkiksi noin viiden kilometrin päässä leirintäalueelta sijaitsevassa huvikeskus Kukonhiekassa. Kukonhiekka on suosittu tanssipaiikka järven rannalla. (Ks. liite 5.) Suomalainen tanssilavakulttuuri olisi varmasti juhlimisesta nauttiville espanjalaisille näkemisen arvoinen kokemus. Tilauksesta voidaan myös järjestää illanvietto RoppiLaxin matkailutilalla Koskenkylällä. (Ks. liite 5.) Tilalla voi saunaa rannalla olevassa korsusaunassa ja nauttia tunnelmallisen illallisen käsinveistetyssä hirsikodassa. Talon isäntä valmistaa paikan päällä mm. loimulohta. Matkailijat voivat halutessaan myös nauttia vapaasta ohjelmasta ja syödä illallisen haluamassaan ravintolassa Saarijärvellä. Yö nukutaan Ahvenlampi Camping:in mökissä.

Päivä 3

Aamulla syödään mökillä matkailijoiden itse järjestämää aamiaista. Aamiaisen jälkeen vuorossa on mökin siivous ja luovutus. Tämän jälkeen lähdetään käymään Saarijärven Kivikauden kylässä, joka sijaitsee Summasjärven rannalla Tarvaalan kylässä, noin 16 kilometrin päässä Ahvenlampi Camping:sta. Leirintäalueelta ajetaan ensin Saarijärven keskustan läpi, jonka jälkeen käännytään Tarvaalaan johtavalle tielle (tie 6304). Tarvaalan tien varressa on opasteet kylään. Kivikauden kylä on merkittävä historiallinen nähtävyys, sillä se on arkeologien tutkimuksiin perustuva 5000 vuotta vanhan kylän ennallistus. (Ks. liite 5.) Alueella pääsee tutustumaan kohteisiin ja kokeilemaan itse elämistä kivikaudella. Kivikauden kylän vierailuun varataan noin kaksi-kolme tuntia. Kivikauden kylä on yksi Keski-Suomen matkailun tärkeimmistä kohteista, ja se sopii monipuolisen tarjontansa ja aktiviteettiensa vuoksi erityisen hyvin espanjalaisille kulttuurimatkailijoille.

Kivikauden kylästä lähdetään ajamaan Jyväskylään päin, Tarvaalasta takaisin Saarijärven tielle (tie 13). Noin 23 kilometrin päässä Kivikauden kylästä, hieman ennen valtatie 4:ä, sijaitsee ravintola Martin Kievari. (Ks. liite 5.) Kievarissa syödään lounaaksi suomalaista kotiruokaa. Ravintolan yhteydessä on tilaviinimyymälä, josta voi ostaa viiniä kotiin viemisiksi. Lounaan jälkeen jatketaan matkaa ensin Saarijärven tietä (tie 13), josta käännytään pian Nelostielle.

Nelostietä ajetaan noin 20 kilometriä, kunnes on viitoitus oikealle kääntyvästä Tikkakoskesta. Tikkakoskentietä pitkin ajetaan Keski-Suomen ilmailumuseolle, josta on hyvät opasteet tien varressa. Ilmailumuseo esittelee ilmailun ja Suomen ilmavoimien

historiaa 1900-luvun alusta nykypäiviin saakka. (Ks. liite 5.) Museoon tutustutaan noin parin tunnin ajan. Museon kahvilassa on mahdollista nauttia kahvit ja pientä välipalaa, sekä ostaa ilmailuaiheisia matkamuistoja. Perinteinen sisä museo tuo sopivasti vaihtelua aiempien matkapäivien ulkotiloissa toimiville kohteille. Mikäli matkailijoita ei kiinnosta ilmailu ja lentokoneet, voidaan Ilmailumuseossa vierailu myös jättää välistä.

Alkuillasta jatketaan matkaa Tikkakoskelta edelleen Nelostietä kohti Jyväskylää. Matkaa ilmailumuseolta Jyväskylän keskustaan kertyy noin 20 kilometriä. Jyväskylässä majoitutaan ensin hotelli Albaan, joka sijaitsee Jyväskylän sataman läheisyydessä, noin 1,5 kilometrin päässä kaupungin keskustasta. Hotelli Alba on viihtyisä ja vasta uudistunut hotelli Jyväsjärven rannalla. (Ks. liite 5.) Osasta hotellihuoneista ja ravintolasta avautuu kaunis järvimaisema. Hotellihuoneet ovat tasokkaita, ja huonetarjonta on laaja.

Illalla on luvassa vapaata ohjelmaa Jyväskylän alueella tai iltaristeily ravintolalaiva Rhealla. (Ks. liite 5.) Rhea lähtee Jyväskylän satamasta tiistai-lauantai-iltaisin (heinäkuussa myös sunnuntai-iltaisin) kello 19.00. Risteily tapahtuu Jyväskylän lähimaisemissa ja kestää kolme tuntia. Ravintolalaiva Rhea on tasokas, nykyaikainen risteilyalus. Satamaan on hotellilta lyhyt kävelymatka Jyväsjärven rantaa pitkin. Mahdollisella Rhean iltaristeilyllä nautitaan myös illallinen. Mikäli laivan aikataulu ei sovi matkailijoille tai he ovat jo saaneet nauttia risteilystä Keuruulla Siipiraslaiva Elias Lönnrotilla, he voivat myös syödä illallista hotellilla ja vierailla sen jälkeen satamassa sijaitsevassa vanhanaikaisessa terrassilaiva Gaiassa. Myös kävelyretki Jyväsjärven ympäri rantaraittia pitkin on mukava päätteeksi illalle ja omiaan espanjalaisille, joilla on kotimaassaan tapana käydä *paseolla*, leppoisa iltakävelyllä. Yöpyminen tapahtuu hotelli Albassa.

Päivä 4

Neljännän matkapäivän aamuna syödään ensin aamiainen hotellilla. Huone tai huoneet pidetään vielä seuraavaa yötä varten. Aamupäivällä ohjelmassa on Alvar Aalto-kohteisiin tutustuminen Jyväskylässä ja lähiseudulla. (Ks. liite 5.) Arkkitehti Alvar Aalto on yksi tunnetuimmista jyväskylässä asuneista henkilöistä, ja hänen arkkitehtuurinsa on maailmallakin tunnettu. Alvar Aallon suunnittelemiin rakennuksiin voi tutustua omatoimisesti kierrellen tai opastetulla kierroksella. Lisätietoa opastuskierroksista

sekä Jyväskylän arkkitehtuurikarttoja saa Jyväskylän matkailuneuvonnasta. Aalto-kohteista suurin osa sijaitsee Jyväskylän keskusta- alueella, mutta muutamia kohteita on myös Säynätsalossa ja Muuramessa, noin 14 – 17 kilometrin päässä Jyväskylästä. Jyväskylässä sijaitsee myös Aallon elämää ja tuotantoa kuvaava Alvar Aalto- museo.

Matkailijat tutustuvat ensimmäiseksi Jyväskylän keskustan kohteisiin, joita ovat esimerkiksi Keski-Suomen museo, Jyväskylän Työnväentalo, Yliopiston Kampus-alue ja Kaupunginteatteri. (Ks. liite 5.) Myös Alvar Aallon museossa vierailaan. Aalto- kierroksen jälkeen tutustutaan Jyväskylän Harjuun ja sen laella sijaitsevaan Vesilinnan näkötorniin, josta voi nähdä koko kaupungin yhdellä silmäyksellä. Vesilinnan ravintolassa nautitaan korkealuokkainen lounas á la carte- listalta tai lounasbuffet- pöydästä. (Ks. liite 5.) Lounaan jälkeen voidaan halutessa käydä Vesilinnan alakerrassa sijaitsevassa Keski-Suomen luontomuseossa. Alvar Aalto-kohteet on lähes pakollinen nähtävyys Jyvässeudulla vieraileville kulttuurinystävälle. Myös espanjalaiset ovat osoittaneet kiinnostusta Aallon arkkitehtuuria kohtaan. Mielenkiintoisen aamupäivän kruunaa lounas mitä mahtavimmalla näköalapaikalla.

Iltapäivällä lähdetään tutustumaan Muuramen kulttuuritarjontaan. Ensiksi vierailaan Muuramen saunakylässä. (Ks. liite 5.) Muurameen ajetaan Jyväskylän keskustasta Ysitietä pitkin noin 15 kilometriä, jonka jälkeen käännytään Isolahdentielle. Isolahdentieä pitkin ajetaan noin 10 kilometriä. Saunakylään on opasteet tien varressa. Muuramen saunakylä on erikoismuseo, joka esittelee suomalaisen saunan ja saunomisen historiaa, nykypäivää ja tulevaisuutta. Kylään kuuluu yhteensä 30 savusaunaa. Museossa on opastus mm. englanniksi. Muuramen Saunakylä on ainutlaatuinen saunaperinteen säilyttäjä Suomessa. Ulkomaalaisille matkailijoille suomalainen sauna on usein uusi kokemus, joten saunaa ja saunomista esittelevä museo on oiva tapa perehdyttää espanjalaiset matkailijat yhteen tärkeimmistä kulttuuriperinteistämme.

Saunakylästä siirrytään takaisin Muuramen keskustaan Isolahdentieä. Matkaa keskustaan on noin kymmenen kilometriä. Muuramen keskustassa käydään tutustumassa Alvar Aallon suunnittelemaan Muuramen kirkkoon. (Ks. liite 5.) Kirkko sijaitsee keskellä suomalaista harjumaisemaa, ja se edustaa klassista kautta. Muuramessa voidaan käydä katsomassa myös Muuratsalon koetaloa, joka on niin ikään Alvar Aallon käsialaa. Muuratsalon koetalo oli aikoinaan Elissa ja Alvar Aallon kesänviettopaikka.

(Ks. liite 5.) Kohteeseen pääsee tutustumaan ilmoittautumalla ennen vierailu Alvar Aalto-museoon. Muuramesta ajetaan takaisin Jyväskylään Ysitietä.

Kulttuurimatkan viimeinen elämys koetaan illalla, kun matkailijat vierailevat Jyväskylässä Sinfonia-orkesterin konsertissa. (Ks. liite 5.) Jyväskylä Sinfonia on 38 muusikkoa käsittävä, vuonna 1955 perustettu orkesteri, joka konsertoi Jyväskylän alueella useita kertoja viikossa. Parhaiten tietoa konserttien ajakohdista löytää orkesterin internet-sivuilta tai Jyväskylän Seudun matkailuneuvonnasta. Jyväskylä Sinfonian tapaa tulkita säveltaidetta on luonnehdittu monipuoliseksi. Konsertti tarjoaa epäilemättä suuren taiteellisen kokemuksen musiikista nauttiville matkailijoille. Mikäli Sinfonia-orkesteri ei esiinny espanjalaisten matkapäivänä, voidaan sen tilalle valita jokin toinen kulttuuritapahtuma, kuten muunlainen musiikkitapahtuma tai teatterinäytös. Tietoa alueen tapahtumista saa matkailuneuvonnasta. Ilta voidaan käyttää myös ostosten tekoa varten. Illan päätteeksi syödään illallinen vapaavalintaisessa jyväskyläläisellä ravintolassa. Viimeisen illan kunniaksi espanjalaiset matkailijat voivat vielä viettää tunnelmallista kesäiltaa vaikkapa nauttien kylmää juomaa jollain kaupungin lukuisista terasseista.

9 POHDINTA

Työn tuotoksena syntyi kaksi eri kohderyhmille suunnattua matkailupakettia. Ensimmäinen paketti on espanjalaisille aktiviteettimatkailijoille sopiva pyöräilymatkailupaketti. Pakettiin kuuluu neljä eri majoituspaikkaa, pyöräilyä, luontonähtävyyksiä sekä aktiviteetteja. Aktiivimatkailureitti sijoittuu Jyväskylän itäpuolelle, jossa on useita luontomatkailuun sopivia alueita ja kohteita, erityisesti järviä. Jyväskylä-Hankasalmi-Konnevesi-Kuusaa-alue täytti hyvin vaatimukset pyöräilymatkan suhteen: tiet ovat hyväkuntoisia ja pyöräilijöille turvallisia ja reitin varrella on paljon pysähdyspaikkoja.

Reitin ensimmäinen pysähdyspaikka, Matkailukeskus Laukaanhovi, on vuosien varrella kasvanut suosituksi taukopaikaksi Ysitiellä liikkujille. Matkailukeskuksen hyvät lounasmahdollisuudet ja sopiva sijainti vaikuttivat paikan valintaan, kuten myös vieressä sijaitseva Nokkakiven puisto. Pieni, vanhanaikainen huvipuisto on harvinaista nähtävää missä tahansa, kun suuret nykyaikaiset huvittelukeskukset ovat nousseet suosioon. Nokkakiven puisto tarjoaa erilaisen, rauhallisen ja luonnonläheisen huvipuistokokemuksen ja sopii siksi hyvin kuntoa koettelevan matkan rentoutumispisteeksi. Metsäpirtin luomutila Hankasalmella on bed & breakfast -majoitusta tarjoava tila. Paikka sopii hyvin aktiiviliikkuville, jotka pääasiassa tarvitsevat vain katon päänsä päälle ja tukevan aamiaisen.

Hankasalmi-Konnevesi-välinen matka poljetaan pikkukylien läpi mutkittelevaa hiekkatietä pitkin. Kumpuileva maasto, joet ja kosket sekä lukuisat maatilat tutustuttavat matkailijat keskisuomalaiseen luontoon ja elämään. Tie on myös mukavaa vaihtelua edellisenä päivänä poljetulle valtatiepätkälle. Konneveden matkailu on painottunut vahvasti luontoon, joten se oli hyvä valinta aktiivimatkailupaketin yhdeksi paikkakunnaksi. Alueella on paljon näyttäviä koskia ja erilaisia luontoreittejä. Pakettiin valitut Rossinkylän kulttuurimaisema-alue ja Koskireitin kulttuuri- ja luontopolku kertovat Konneveden historiasta ja nykypäivästä. Luontopolulla matkailijat pääsevät vaihteeksi pois pyörän selästä ja saavat harrastaa luonnossa jaloin liikkumista. Yöuinti Konneveden satamassa tuo myös liikunnallista vaihtelua.

Kuusaaseen johtava tie on jälleen maantietä. Äijälän alue on korkeuseroiltaan vaihtelevaa ja siksi pyöräilijälle mukavaa maastoa. Äijäläntie on liikenteeltään rauhallinen ja

mutkitteleva. Lounas kyläseuratalon kahvilassa vie matkailijat aikamatkalle entiseen aikaan, jolloin ihmiset kokoontuivat kylän keskustaan vaihtelevaan kuulumisia. Varjolan tila Laukaan Kuusaassa on aktiviteettimatkailijan paratiisi. Tila sijaitsee aivan Kuusankosken vieressä, ja koskenlaskun ja kalastuksen lisäksi Varjolassa voi harrastaa monia muita aktiviteetteja. Varjola on laadukas ja usein Keski-Suomen matkailun parhaimpaan antiin luetuista kohteista, joten se on omiaan ulkomaalaisille matkailijoille, joille on tärkeää antaa hyvä ensivaikutelma.

Viimeiseen matkapäivään on sisällytetty käynti Hitonhaudalla. Hitonhauta edustaa keskisuomalaista karua erämaisemaa, joka poikkeaa paketin aiemmista maisemista. Hitonhauta on laaja patikointialue, jossa ajan saa kulumaan ihailien historiallisia jäänteitä ja harvinaista kasvillisuutta. Risteily Keiteleen kanavaa pitkin takaisin Jyväskylään on aktiivimatkailun yksi kohokohdista. Laivamatka Keski-Suomen järvimaisemissa on hieno kokemus paikallisellekin, saati sitten espanjalaiselle matkailijoille, joka ei ole tottunut näkemään vastaavaa kotiseudullaan. Vaihtoehtoinen pyörämatka Kuusaasta Jyväskylään puolestaan tarjoaa hyvän ja turvallisen pyörätien osalla matkaa, metsämaisemaa ja muutamia nähtävyyksiä. Jyväskylässä vauhdikas ilta Laajavuoren ulkoilualueella ja yöpyminen retkeilymajassa tai laadukkaassa Rantasipissä päättää aktiivimatkailijoiden retken.

Toinen työssä suunniteltu paketti on espanjalaisille automatkailijoille tarkoitettu historiallinen kulttuurimatkailupaketti. Pakettiin kuuluu kolme eri majoituspaikkaa ja lukuisia historiallisia kohteita sekä muutamia luontonähtävyyksiä. Paketin reitti sijoittuu Jyväskylän länsipuolelle, jolla havaittiin olevan paljon historiallisia kohteita. Petäjävesi, Keuruu ja Saarijärvi edustavat Keski-Suomen historiallisia kohteita, kun taas Jyväskylästä tarjoaa pakettiin nykyaikaista kulttuuria.

Petäjäveden vanha kirkko on maailmallakin tunnettu UNESCO-kohteeksi, joka on Keski-Suomessa vierailevien ulkomaalaisten matkailijoiden käyntikohteiden kärjessä. Kirkko haluttiin ehdottomasti saada osaksi pakettia. Petäjäveden läheisyydessä sijaitseva Keuruu osoittautui vireäksi matkailukaupungiksi. Keuruulla on mm. historiallinen alue Vanha Keuruu, joka useine kohteineen oli oiva valinta pakettiin. Keuruun alueelle kuuluva Haapamäen veturi puisto tuo pakettiin actionia, kun matkailijat pääsevät itse kokeilemaan vanhan ajan vetureita.

Multian kunnasta paljastui merkittävä historiallinen nähtävyys, Keski-Suomen ainoa myllymuseo. Erikoisuutensa ja luonnonläheisyytensä vuoksi myllymuseo päätyi matkailureitin varrelle. Multiassa sijaitsee myös Keski-Suomen korkein kohta, Kiiskilänmäen näkötorni. Näkötornin katsottiin sopivan mainiosti lepotaueilla tutustuttavaksi nähtävyydeksi. Keskellä maaseudun metsää sijaitseva Kiiskilänmäen torni edustaa hyvin keskisuomalaista maisemaa. Saarijärven tunnetuin matkailukohde lienee Kivikauden kylä. Yksi Keski-Suomen tunnetuimmista kohteista päätyi pakettiin mukaan, sillä mikä olisi sen historiallisempi kokemus kuin kivikauden elämään eläytyminen. Saarijärvellä tutustutaan myös Pyhä-Häkin kansallispuistoon, jotta nähdään suomalaista luontoa ja ikivanhaa metsää. Leppoisa samoilu kansallispuistossa rauhoittaa paketin muutoin hieman joutuisaa tahtia.

Kulttuurimatkailupakettiin liitettiin myös muutama päivä Jyväskylässä. Jyvässeudun alueella matkailijat saavat kokea kulttuurillisia elämyksiä useissa museoissa, kuten Keski-Suomen ilmailumuseossa ja Alvar Aallon museossa. Jyväskylän yhteen merkittävimmistä nähtävyyksistä, Alvar Aalto -kohteisiin tutustutaan yhden aamupäivän ajan. Muuramen Saunakylä on niin ikään yksi käyntikohteista. Saunaperinteen katsottiin kuuluvan niin vahvasti suomalaisuuteen, että sitä esittelevä museo oli onni saada mukaan matkailupakettiin. Matkan aktiivista puolta Jyväskylän alueella edustavat iltaristeily Jyväsjärvellä, kävelylenkki rantaraitilla ja Jyväskylän Harjuun tutustuminen. Viimeisen silauksen kulttuurimatkailupaketille antaa musiikillinen elämys, Jyväskylä Sinfonia -orkesterin konsertti, ja illanvietto Jyväskylän tunnelmallisessa keskustassa.

Työssä onnistuttiin täyttämään toimeksiantajan työlle asettamat toiveet ja vaatimukset. Suunnitellut matkailupaketit vastaavat New Wind Tours:n incoming-tuotannon linjauksia. Aktiviteettimatka ja historiallinen kulttuurimatka ovat molemmat yrityksen markkinoivia tuotteita. Matkailupaketeissa on myös huomioitu hanke, johon toimeksiantajayritys kuuluu. Paketit korostavat hankkeen tavoittelemia pehmeitä arvoja. Matkailupaketissa rankat extreme-lajit on korvattu mm. pyöräilyllä, patikoinnilla, luontopoluilla, uinnilla ja koskenlaskulla tai melonnalla, soutamisella ja sauvakävelyllä. Pehmeiden arvojen käyttäminen paketeissa edesauttaa luontomatkailemista tärkeää kestävästä kehityksestä. Myös kulttuurimatkailupaketti myötäilee hankkeen periaatteita; paketissa on paljon paikallista kulttuuria esitteleviä kohteita, kuten esimerkiksi Taipaleen luomutila Petäjäviedelle ja Vanha Keuruu Keuruulla. Koska matkat ovat luonteel-

taan kiertomatkoja, ne sisältävät paljon eri kohteita. Yhteistyö paketissa toimivien tuottajien kanssa auttaa toimeksiantajayritystä pääsemään yhteen strategisista tavoitteistaan, verkostoitumiseen.

Matkailupakettien suunnittelussa on otettu huomioon Matkailunedistämiskeskuksen Espanjaa koskevat markkinointitoimenpiteet sekä yleiset Suomen matkailun tuotteistamiseen liittyvät strategiset tavoitteet. Kesäaktiviteetit ja kulttuurimatkailu ovat Matkailunedistämiskeskuksen tuoteteemoja. Kesäaktiviteeteista pyöräily on yksi tuotekehityksen kohteista. Kulttuurimatkailulta Matkailunedistämiskeskus puolestaan tavoittelee korkealaatuisia ja helposti ostettavia tuotteita. Valmis kulttuurillinen kiertomatka omatoimimatkailijoille vastaa täysin edellä mainittuja tavoitteita. Matkailunedistämiskeskuksen Espanjan markkinatiedon mukaan kiertomatkat ovat yksi Espanjaan vietävistä Suomi-tuotteista, kuten myös maaseutu- ja aktiviteettilomat. Työssä kehitetyissä paketeissa yhdistyvät kaikki. Matkailunedistämiskeskus kertoo omin päin matkustavien espanjalaisten toivovan moduleita, joista voi helposti koota ohjelmakokonaisuuksia. Sekä aktiivimatkailupaketin että kulttuurimatkailupaketin osasia on helppo irrottaa valmistaa paketista ja yhdistellä niin kuin haluaa.

Työn yhtenä tavoitteena oli luoda Keski-Suomen matkailustrategiaa myötäileviä tuotepaketteja. Keski-Suomen matkailun kehitettäviä tuoteryhmiä ovat kiertomatkat ja kannustematkat. Matkailupaketit ovat luonteeltaan kiertomatkoja, mutta mikään ei estä toimeksiantajaa muokkaamasta niistä myös kannustematkoja. Keski-Suomen alueella tapahtuvan kiertomatkailun toivotaan tulevaisuudessa sisältävän entistä enemmän lihasvoimalla tapahtuvia aktiviteetteja. Näin ollen erityisesti aktiivimatkailupaketissa on onnistuttu täyttämään Keski-Suomen matkailun strategisia tavoitteita varsin hyvin. Kulttuurimatkailua ei matkailustrategiassa mainita varsinaisena kehittämisen kohteena, mutta työssä suunniteltu paketti sisältää osia, jotka kuuluvat kehittämiskohteiksi. Näitä ovat mm. maaseutu- ja vesistömatkailu, jotka molemmat esiintyvät kulttuurimatkailupaketissa.

Tavoitteena oli saada Keski-Suomi matkakohteena mahdollisimman monipuolisesti edustettuna matkailupaketteihin. Tavoite saavutettiin hyvin, sillä molemmista matkailupaketeista tuli monia erilaisia nähtävyyksiä ja aktiviteetteja sisältäviä kokonaisuuksia. Myös se, että matkat ovat kiertomatkoja, takaa vaihtelevan kuvan Keski-Suomesta. Matkailupaketeissa pääsee näkemään Keski-Suomen suosituimpia nähtä-

vyöksiä, joita ovat esimerkiksi Alvar Aalto -kohteet, seudun museot, Petäjaveden vanha kirkko, Muuramen Saunakylä ja Saarijärven Kivikauden kylä. Pakettiin valitut paikkakunnat ovat kaikki vireitä kuntia, joissa on erityisesti kesäaikaan paljon tapahtumia. Oikein ajoittuessaan matkailijat saattavat päästä osallisiksi mm. Hankasalmen Kihveli soikoon -musiikkitapahtumaan tai Petäjaveden käsityöläisperinteitä kunnioittaville Takomarkkinoille.

Paketit sisältävät erilaisia majoitusmuotoja: bed & breakfast -majoitusta, mahdollisesti maastomajoitusta, leirintäaluemökin, kaupunkihotelleja ja retkeilymajan. Matkailupakettien avulla pyritään tukemaan paikallista yrittäjyyttä Keski-Suomessa. Siksi paketin majoituskohteet ovat suurimmalta osin yksityisiä yrityksiä. Pakettiin kuuluu vain yksi ketjuhotelli ja sekin on vaihtoehtoinen. Paikallisuutta korostetaan myös paketteihin valituilla ruokailupaikoilla. Lähes kaikista pakettien ruokailupaikoista saa lähiruokaa, osasta myös luomuruokaa. Keski-suomalaisen ruokaperinteen herkut pääsevät näin oikeuksiinsa.

Matkailupaketit tarjoavat kattavan kuvan Keski-Suomen pinnanmuodoista ja luonnosta. Keski-Suomelle tyypillisiä korkeuseroja pääsee kokemaan mm. Laajavuoressa, Harjulla, mahdollisesti Häkärinteillä, Kiiskilänmäen näkötorjissa sekä maanteillä. Järvimaisemia puolestaan voi ihailla risteilyillä, autolla tai pyörällä ajaessa tai mm. melonta-aktiiviteetin parissa. Keski-suomalaiseen metsään sekä samalla alueen rikkaaseen eläimistöön ja linnustoon matkailijat saavat kosketuksen esimerkiksi Pyhä-Häkin kansallispuistossa ja Valkolan Hitonhauhdalla.

Matkailupaketeista saatiin aikaiseksi toteuttamiskelpoisia ja aikataulultaan realistisia. Molempien reitteen läpikäyminen autolla ajaen helpotti pakettien hahmottamista. Vaikka pakettien testaus majoituksineen ja aktiiviteettineen jätettiin toimeksiantajan vastuulle, uskotaan pakettien käytännön toteuksen onnistuvan määritellyn aikataulun mukaisesti. Pakettien aikatauluista tehtiin väljiä, ja aikaa eri kohteisiin tutustumiseen varattiin reilusti, sillä espanjalaiset ovat luonteeltaan suomalaisia verkkaisempia. Pakettien kohteiden aukioloajat ja saatavuudet tarkistettiin huolellisesti. Sellaisista kohteista, joihin pitää tehdä varaus etukäteen, on maininta. Välimatkat valittiin sopivan lyhyiksi ja reittien valintoja pohdittiin tarkkaan monelta kantilta.

Työn suurin haaste oli saada aikaiseksi espanjalaiset kulttuuripiirteet huomioon otta-
via tuotteita. Espanjalaisuus onnistuttiin saamaan paketeissa näkyviin matkakohteiden
valintojen ja matkaan liittyvien pienten yksityiskohtien avulla. Matkailupaketit vas-
taavat sisällöltään Matkailunedistämiskeskuksen tutkimuksista saatuja tietoja espanja-
laisten matkustuskäyttäytymisestä sekä Amorrichin tutkimuksen avulla selvitettyjä
espanjalaisten odotuksia Suomen matkailua kohtaan. Kaikki matkakohteet ovat palve-
luidensa ja laatunsa puolesta ulkomaalaisille sopivia kohteita. Espanjalaisten kiinnos-
tuksen kohteita kuvaavat mm. pakettien luomuruokapaikat, risteilyt järvellä, erityisen
aktiivinen aktiviteettimatkailupaketti sekä kulttuurimatkailupaketin useat museot. Es-
panjalaisuutta haluttiin korostaa vieläkin enemmän. Espanjalaisten kulttuuripiirteiden
korostaminen olisi luultavasti ollut helpompaa liittää ohjattuu ryhmämatkaan kuin
omatoimimatkailijoille suunnattuun pakettiin. Ohjatulla matkalla voitaisiin matkan-
johtajan kautta vaikuttaa enemmän matkan ohjelmaan sekä paketin kohteiden palve-
luun.

Matkailupaketit ovat ehdotelmia toimeksiantajalle siitä, millaisia omatoimimatkoja
Keski-Suomen alueelta on mahdollista myydä Espanjan markkinoilla. Paketit ovat
toimeksiantajan vapaasti muunneltavissa. Tuotteiden markkinoille vientiä varten pake-
teista on tehtävä tarkemmat selosteet ja kaikki kohteet yhteen kokoavat esitteet. Pake-
tin eri osille ja valmiille paketeille on myös tehtävä hinnoittelu. Paketteja ei tässä työs-
sä nimetty, sillä ne tulevat todennäköisesti olemaan osa toimeksiantajan laajempaa
matkailupakettia.

Molemmat matkailupaketit sopivat luonteeltaan yhdistettäväksi suurempaan kokonai-
suuteen, sillä kulttuurimatkailupaketti on keskittynyt pääasiassa Keski-Suomen histo-
riasta ja kulttuurista kertoviin kohteisiin. Siihen olisi helppo liittää kulttuuriloma ete-
läisessä Suomessa tai Itä-Suomen historiallisia kohteita esittelevä matka. Aktiivimatka
puolestaan voisi olla osa esimerkiksi urheiluporukan liikuntamatkaa, jossa Keski-
Suomen osuus olisi pyöräily, kun taas muualla Suomessa voitaisiin harjoittaa muita
urheilulajeja. Paketeista voi myös poimia ideoita yhden päivän retkille tiettyyn koh-
teeseen.

Työstä hyötyvät toimeksiantajayrityksen lisäksi Keski-Suomen matkailuyrittäjät. Eri-
tyisesti matkailupakettiin kuuluvien kohteiden yrittäjät saavat pakettien avulla tunnet-
tavuutta toiminnalleen. Matkailupaketti auttaa alueen matkailuyrittäjiä verkostoitu-

maan, mikä tulee tulevaisuudessa olemaan matkailualalla entistä tärkeämpää. Työssä suunnitelluista matkailupaketeista voi kuka tahansa ottaa mallia oman tuotteen kehittämiseen. Työ sisältää myös kattavan tietopaketin Espanjasta ja espanjalaisuudesta aiheesta kiinnostuneille.

Työ ja toimeksiantaja tarjoavat oivia jatkokehittämisaiheita. Tulevaisuudessa New Wind Tours pyrkii laajentamaan incoming-toimintaansa ja mahdollisuudet ovat rajattomat. Lisää matkailupaketteja Keski-Suomen alueella tullaan varmasti tarvitsemaan jatkossakin. Työssä kehiteltyjen pakettien pohjalta on helppo suunnitella muita vastaanlaisia tuotteita. Mikäli työssä kehitetyt ehdotelmat matkailupaketit päätyvät toimeksiantajan hyväksynnän kautta markkinoille, voitaisiin myöhemmin tutkia pakettien menestystä Espanjan markkinoilla ja espanjalaisten asiakastyytyväisyyttä. Espanjalaisten matkailijoiden saapuminen Keski-Suomeen puolestaan tarjoaa jälleen uusia tutkimusaiheita.

Matkailu on alati kasvava ja muuttuva elinkeino. Suomen matkailumaaimagon tullessa yhä tunnetummaksi maailmalla ja espanjalaisten matkailun lisääntyessä on vain ajan kysymys, milloin Suomi ja espanjalaiset matkailijat kohtaavat pysyvästi. Valmiiksi suunnitellut matkailupaketit pienentävät espanjalaisten matkailijoiden kynnystä saapua vielä tuntemattomiin matkailumaihin, kuten esimerkiksi Suomeen. Kiertomatkaluonteiset matkailupaketit auttavat useita Keski-Suomen matkailuyrittäjiä pääsemään mukaan kansainvälisille markkinoille. Verkostoitumalla saadaan paras hyöty ulkomaalaisista asiakkaista, jotka tarvitsevat nimenomaan valmiita tuotepaketteja enemmän kuin matkailuyritysten yksittäisiä tuotteita. Työn toivotaan vaikuttavan positiivisesti Keski-Suomen matkailun kehittymiseen tulevaisuudessa.

LÄHTEET

Ahonen, M. 2007. Vs: Ulkomaalaiset matkailijat Keski-Suomessa. Sähköpostiviesti 17.10.2007., vastaanottaja Elina Kinnunen.

Ahonen, M. & Ruponen, J. 2007. Maaseutumatkailun kehittäminen Keski-Suomessa 2000 – 2013. Toim. E. Ijäs. Jyväskylän Ammattikorkeakoulun julkaisuja 70. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Ahvenlampi Camping. 2007. Ahvenlampi Campingin sivusto. Viitattu 1.12.2007.
<http://www.jarvisuomi.net/ahvenlampicamping/index.htm>.

Amorrich, Julian. 2002. What Spanish tourists expect from country tourism in Finland. CD-levy. Turku: Via Travel Consulting.

Campi, D., Jakobson, R. & Kaskimies, H. 2005. Espanja. Helsinki: Tammi.

Espanjan maaraportti. 2007. Finpro. Viitattu 26.9.2007.
<http://www.finpro.fi/NR/rdonlyres/80AE7F65-9DB2-4FEB-A582-3E02D4862186/7374/Espanjamaaraportti200706.pdf>.

Haapamäen höyryveturipuisto. 2007. Höyryveturipuiston sivusto. Viitattu 1.12.2007.
<http://www.veturipuisto.fi/>.

Hankasalmen portti. 2007. Hankasalmen portin sivusto. Viitattu 1.12.2007.
<http://www.hankasalmenportti.fi/>.

Hotelli Alba. 2003. Hotelli Alban sivusto. Viitattu 1.12.2007.
<http://www.hotellialba.fi>.

Hotelli-ravintola Mierontie Oy. 2007. Hotelli-ravintola Mierontien sivusto. Viitattu 1.12.2007. <http://www.mierontie.fi/palvelut.html>.

Huoneistohotelli Lehtiranta. 2007. Huoneistohotelli Lehtirannan sivusto. Viitattu 1.12.2007. <http://personal.inet.fi/yritys/lehtiranta/index.htm>.

Junnila, H. 2000. Luontomatkailun ja -virkistäytymisen tarjonta ja vetovoimatekijät Keski-Suomessa. Gradu. Jyväskylän yliopisto, liikunnan sosiaalitieteiden laitos.
<http://thesis.jyu.fi/f/hjunnila.pdf>.

Jyväskylä Sinfonia. 2008. Jyväskylän kaupunki. Jyväskylän Sinfonian sivusto. Viitattu 1.1.2008. <http://www.jyvaskylasinfonia.fi/>.

Jyväskylän Seudun Matkailu. 2007. Jyväskylän Seudun Matkailun sivusto. Viitattu 1.12.2007. <http://jyvaskylanseutu.fi/matkailu>.

Jyväskylän seutu 2007. 2007. Matkailuesite. Jyväskylän Seudun Matkailu: Jyväskylä.

Jämsén, H. 2007. VL: Espanjalaiset matkailijat Jyväseudulla. Sähköpostiviesti 30.10.2007, vastaanottaja Elina Kinnunen.

Jäntti, P. 2006. Rossinkylä. Niittyvilla Cottage Garden. Sivut päivitetty toukokuussa 2006. Viitattu 1.12.2007. <http://www.kolumbus.fi/niittyvilla/rossinhistoria.html>.

Keski-Suomen matkailustrategia 2010 & toimenpideohjelma 2006-2010. 2006. Keski-Suomen Liiton sivusto. Viitattu 10.10.2007. <http://www.keskisuomi.fi/filebank/1108-matkailustrategia2010.pdf>.

Keski-Suomi 2005. 2005. Katsaus maakunnan fyysiseen rakenteeseen ja aluekehitykseen. Keski-Suomen Liiton sivusto. Julkaisu B 148. Viitattu 17.10.2007. <http://www.keskisuomi.fi/filebank/1363-ks-katsaus.pdf>.

Kesäpäivä Päijänteellä. 2007. Päijänne Risteilyt Hildén Oy:n sivusto. Viitattu 1.12.2007. <http://www.paijanne-risteilythilden.fi>.

Kivikauden kylä. 2007. Saarijärven museo. Saarijärven kaupungin sivusto. Viitattu 1.12.2007. <http://www.avoinmuseo.fi/kivikaudenkyla/index.shtml>.

Komppula, R. & Boxberg, M. 2002. Matkailuyrityksen tuotekehitys. Helsinki: Edita.

Konneveden kivikirkko. 2006. Nähtävyydet. Konneveden kunnan sivusto. Viitattu 1.12.2007. <http://www.konnevesi.fi/index.php?page=nahtavyydet>.

Kukonhiekkä. 2007. Kukonhiekan sivusto. Sivut päivitetty 7.10.2007. Viitattu 1.12.2007. <http://www.kukonhiekkä.com>.

Kulttuureja ja käyttäytymistä. 2000. Eurooppa. Kansainvälisen kaupan koulutuskeskus. 5. p. 77 A. Helsinki: Fintra.

Kusmin, H. 2004. Tiivistelmä Keski-Suomen maaseutumatkailun teemapäivän 2.11.2004. lehtori Miquel Lopezin luennosta ”Espanjalainen asiakas Suomen maaseudulla”. Viitattu 30.9.2007. http://www.matkamaalle.com/tietoa/luento_lopez.pdf.

Laajavuoren retkeilymaja. 2007. Jyväskylän Laajavuori Oy:n sivusto. Viitattu 1.12.2007. <http://www.laajavuori.com/?action=arkisto&RYHMA=30>.

Laavut ja taukopaikat. 2007. Hankasalmen matkailun sivusto. Viitattu 1.12.2007. <http://www.hankasalmi.fi/matkailu/laavut.html>.

Laukaanhovi. 2007. Matkailukeskus Laukaanhovin sivusto. Viitattu 1.12.2007. <http://laukaanhovi.fi/>.

Launay, D. 1994. The Xenophobe's guide to the Spanish. Uus. p. London: Ravette Books.

Liimatainen, P. 2007. Hitonhauta pääsi retuperälle Laukaassa. Keski-suomalainen 19.10.2007. Keski-suomalaisen verkkosivusto. Viitattu 1.12.2007. [http://www.ksml.fi/uutiset/keski-suomi/hitonhauta-p%C3%A4%C3%A4si-retuper%C3%A4lle-laukaassa\(23462\).ece](http://www.ksml.fi/uutiset/keski-suomi/hitonhauta-p%C3%A4%C3%A4si-retuper%C3%A4lle-laukaassa(23462).ece).

Lindgren, M. 2001. Keski-Suomi. Suomi e-Matkailu. Kotimaa 19.11.2001. MTV3 Internet. Viitattu 15.10.2007.
[http://www.mtv3.fi/matkailu2006/kotimaa/matkakohteet.shtml/79369? keskisuomi](http://www.mtv3.fi/matkailu2006/kotimaa/matkakohteet.shtml/79369?keskisuomi).

Luontomatkailu. 2006. Konneveden kunnan sivusto. Viitattu 1.12.2007.
<http://www.konnevesi.fi/index.php?page=luontomatkailu>.

M/S Rhea. 2007. Ravintolalaiva Rhean sivusto. Viitattu 1.12.2007.
<http://www.matkarhea.fi>.

Maailma nyt. 1994. Ranska ja Etelä-Eurooppa. Toim. U. Elo. Espoo: Weilin + Göös.

Maailma tänään. 1998. Espanja ja Portugali. Toim. J. Hakanen. Tieteen kuvalehden kirjasto. Kööpenhamina: Bonnier.

Martin Kievari. 2007. Ravintola Anriikat Oy:n sivusto. Viitattu 1.12.2007.
<http://www.martinkievari.fi/>.

Matkailijan maantieto. 2001. Toim. A. Halinen. Helsinki: WSOY.

Matkailun tuotteistamiseen liittyviä termejä. 2006. Keski-Suomen Maaseutumatkailun teemaohjelman sivusto. Viitattu 17.7.2007.
<http://www.matkamaalle.com/files/File/termeja.pdf>.

MEK (2007a) Espanja. Ulkomaan matkailu: ESPANJA - SPAIN. Viitattu 8.12.2007.
[http://www.mek.fi/w5/mekfi/index.nsf/\(pages\)/Espanja](http://www.mek.fi/w5/mekfi/index.nsf/(pages)/Espanja).

MEK (2007b) Espanja. Markkinatieto: ESPANJA – SPAIN. Viitattu 8.12.2007.
[http://www.mek.fi/w5/mekfi/index.nsf/\(pages\)/Espanja](http://www.mek.fi/w5/mekfi/index.nsf/(pages)/Espanja).

MEK (2007c) Melonta-, pyöräily- ja vaellustarjontamme ja sen kysyntä ulkomailla: tilannekartoitus. MEKin laatima tutkimusanalyysi. Viitattu 8.12.2007.
[http://www.mek.fi/W5/mekfi/index.nsf/\(Pages\)/Melonta- pyöräily- ja vaellustarjontamme ja sen kysyntä ulkomailla](http://www.mek.fi/W5/mekfi/index.nsf/(Pages)/Melonta-pyöräily-ja_vuellustarjontamme_ja_sen_kysyntä_ulkomailla).

MEK (2007d) Tuoteteemat. Kulttuurimatkailu. Viitattu 8.12.2007.
[http://www.mek.fi/W5/mekfi/index.nsf/\(Pages\)/Kulttuurimatkailu](http://www.mek.fi/W5/mekfi/index.nsf/(Pages)/Kulttuurimatkailu).

MEK (2007e) Tuoteteemat. Pyöräily. Viitattu 8.12.2007.
[http://www.mek.fi/W5/mekfi/index.nsf/\(Pages\)/Pyöräily](http://www.mek.fi/W5/mekfi/index.nsf/(Pages)/Pyöräily).

MEK (2007f) Ulkomaiset matkailijat Suomessa: kesä 2006: rajahaastattelututkimuksen maakohtaiset tulokset. Viitattu 24.10.2007.
[http://www.mek.fi/w5/mekfi/index.nsf/\(Pages\)/Rajahaastattelu](http://www.mek.fi/w5/mekfi/index.nsf/(Pages)/Rajahaastattelu).

Metsäpirtin luomutila. 2007. Metsäpirtin luomutilan sivusto. Viitattu 1.12.2007.
<http://personal.inet.fi/koti/kari.valkonen/index.htm>.

Mole, John. 2004. Maassa maan tavalla. Opas globaalien Euroopan yritys- ja neuvotte- lukulttuureihin. Helsinki: Tietosanoma.

Multialaisia luontokohteita ja nähtävyyksiä. 2007. Multian kunnan sivusto. Viitattu 27.12.2007. [Http://www.multia.fi/luontokohteet.htm](http://www.multia.fi/luontokohteet.htm).

Multia-Seura ry:n museot. 2007. Multian kylien sivusto. Viitattu 1.12.2007. [Http://www.multiankylat.net/multia-seura/museot.html](http://www.multiankylat.net/multia-seura/museot.html).

Muuramen Saunakylä. 2007. Muuramen saunakylän sivusto. Viitattu 1.12.2007. [Http://www.muurame.fi/saunakyla/](http://www.muurame.fi/saunakyla/).

Nähtävyydet ja käyntikohteet. 2007. Muuramen kunnan sivusto. Viitattu 27.12.2007. [Http://www.muurame.fi/index.cgi/service_detail?sector_id=8&id=30](http://www.muurame.fi/index.cgi/service_detail?sector_id=8&id=30).

Pesonen, I., Mönkkönen, T. & Hokkanen, T. 2000. Menestyvä matkailuyritys. Helsinki: Edita.

Puustinen, A. & Rouhiainen, U.-M. 2007. Matkailumarkkinoinnin teorioita ja työkaluja. Helsinki: Edita.

Pyhä-Häkin kansallispuisto. 2007. Metsähallituksen luontoon.fi-sivusto. Viitattu 1.12.2007. Sivua päivitetty 30.11.2007. [Http://www.luontoon.fi/page.asp?Section=331](http://www.luontoon.fi/page.asp?Section=331).

Rantasipi Laajavuori. 2001. Restel Oy:n Rantasipi-sivusto. Viitattu 1.12.2007. [Http://www.rantasipi.fi/hotelli.cfm?id=rslaa](http://www.rantasipi.fi/hotelli.cfm?id=rslaa).

Retki- ja kuntopyöräily. 2007. Fillaristi-lehden sivusto. Viitattu 8.12.2007. [Http://www.fillari-lehti.fi/perus/retkipyoraily/](http://www.fillari-lehti.fi/perus/retkipyoraily/).

RoppiLax. 2007. RoppiLaxin sivusto. Viitattu 1.12.2007. [Http://www.roppilax.fi](http://www.roppilax.fi).

Ruonala, T. 2007. Toimitusjohtaja, New Wind Tours. Haastattelu 25.8.2007.

Saksa, M. 1992. Don Quijoten maassa. Reportaasi Espanjasta. Porvoo: WSOY.

Siipirataslaiva Elias Lönnrot Keurusselällä. 2007. Eliaksen risteilyjen sivusto. Viitattu 1.12.2007. [Http://www.eliaksenristeilyt.fi/](http://www.eliaksenristeilyt.fi/).

Spain today 2007. 2007. Madrid ministry of the presidency. Viitattu 24.10.2007. [Http://www.la-moncloa.es/docs/pdfs/SpainToday/ESP07_ING_00.pdf](http://www.la-moncloa.es/docs/pdfs/SpainToday/ESP07_ING_00.pdf).

Taipaleen luomu- ja matkailutila Petäjämajat. 2007. Taipaleen luomu- ja matkailutilan sivusto. Viitattu 1.12.2007. [Http://www.taipaleentila.com](http://www.taipaleentila.com).

Tenhunen, J. 1999. Pyöräretkeilijän keskinen Suomi. Helsinki: Rakennusalan kustantajat.

Tervetuloa kokemaan elämäsi seikkailu. 2007. Varjola Tilan Matkailu Oy:n sivusto. Viitattu 1.12.2007. [Http://www.varjola.com](http://www.varjola.com).

Vanha Keuruu. 2007. Keuruun museon sivusto. Viitattu 1.12.2007. [Http://www.keuruu.fi/museo/vanhakeuruu/index.html](http://www.keuruu.fi/museo/vanhakeuruu/index.html).

Vesilinna Restaurant. 2003. Ravintola Vesilinnan sivusto. Sivut päivitetty 29.9.2004. Viitattu 1.12.2007. [Http://www.vesilinna-restaurant.fi/](http://www.vesilinna-restaurant.fi/).

Vilkkä, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Vuoristo, K.-V. 2002. Matkailun muodot. Helsinki: WSOY.

Vuoristo, K.-V. & Vesterinen, N. 2001. Lumen ja suven maa. Suomen matkailumaantiede. Helsinki: WSOY.

Weinstein, N. 2004. Living abroad in Spain. Emeryville (Calif.): Avalon.

LIITTEET

Liite 1. Espanjan maaprofiili

ESPANJA

”Reino de España”, Espanjan kuningaskunta

Kokonaispinta-ala: 504 782 km², mukaan lukien Baleaarit, Kanarian saaret ja Afrikan puolella sijaitsevat Ceuta ja Melilla

Maantieteellinen sijainti: lounais-Eurooppa, Pyreneiden niemimaa

Rajanaapurit: Portugali, Andorra, Ranska, Marokko

Aika: CET (Central European Time)

Ilmasto: sisämaassa kuivaa, kuumat kesät ja kylmät talvet; rannikkotasangoilla ja Baleaareilla Välimeren ilmasto; pohjoisilla vuorilla meri-ilmasto

Luonnonvarat: rautamalmi, hiili, suola, elohopea

Suurimmat kaupungit: Madrid (3,2 milj.), Barcelona (1,6 milj.), Valencia (797 000), Sevilla (710 000), Zaragoza (626 000), Málaga (547 000) ja Bilbao (354 000)

Asukasluku: 45,1 miljoonaa (2006)

Etniset ryhmät: kielen perusteella Kastilian espanjalaiset (74 prosenttia), katalaanit (17 prosenttia), galitsialaiset (7 prosenttia) ja baskit (2 prosenttia); romaneja 500 000, ulkomaalaisia n. 3,9 miljoonaa (8,7 prosenttia väestöstä)

Uskonnot: roomalaiskatolilaisia 94 prosenttia, muita 6 prosenttia

Virallinen kieli: koko maassa espanja (castellano), lisäksi alueittain katalaani, galitsian kieli ja baski

Valtiomuoto: parlamentaarinen kuningaskunta

Valtion päämies: kuningas Juan Carlos I

Hallituspuolue: Espanjan sosialistipuolue (PSOE)

Pääministeri: José Luis Rodríguez Zapatero, Espanjan sosialistipuolue PSOE

Alue- ja paikallishallinto: 17 autonomista aluetta (comunidad autónoma) ja kaksi autonomista kaupunkia; 52 maakuntaa (provincia)

Kansallispäivä: 12.10. (espanjalaisen kulttuurin päivä, Amerikan löytämisen muistopäivä)

Rahayksikkö: Euro (EUR)

Bruttokansantuote: vuonna 2006 käyvin hinnoin 976,2 mrd. euroa; vuoden 2007 ennuste 1048,1 mrd euroa

Bruttokansantuote henkeä kohti: vuonna 2006 käyvin hinnoin 21 593 euroa; vuoden 2007 ennuste 23 065 euroa

Inflaatio: 3,5 prosenttia (2006); vuoden 2007 arvio 2,5 prosenttia

Elinkeinot: maatalous ja kalastus, teollisuus, palvelut ja matkailu

Tärkeimmät teollisuustuotteet: autot, metallit ja metallivalmisteet, tekstiilit ja asusteet, elintarvikkeet, kemikaalit, laivanrakennus, työstökoneet, matkailu

Tuontituotteet: koneet ja laitteet, kulkuneuvot, polttoaineet, puolivalmisteet, elintarvikkeet, kulutustavarat, kemikaalit

Vientituotteet: autot, sitrushedelmät, oliivit, oliiviöljy, viini, rauta, teräs, koneet

Tärkeimmät kauppakumppanit: Ranska, Saksa, Portugali, Iso-Britannia ja Italia (Finpro 2007; Matkailijan maantieto 2001.)

Liite 2. Aktiviteettimatkailupaketin reittikuvaus

Päivä 1

- pyörien vuokraus: Pyörätori Jyväskylän keskustassa tai Rent@Bike Kuokkalla
- ajo: Jyväskylän keskusta – Vaajakoski (Vaajakoskentie, n. 8 km)
TAI Kuokkala - Vaajakoski (Sulkulantie – Kuokkalantie – Vaajakoskentie, n. 7 km)
- ajo: Vaajakosken keskusta – Vaajakosken ABC (Vaajakoskentie, n. 3 km)
- pysähdys tarvittaessa: ABC-liikennemyymälä
- ajo: Vaajakosken ABC – Matkailukeskus Laukaanhovi (9-tie, n. 13,5 km)
- pysähdys ja ateria: Laukaanhovi (lounas) ja Nokkakiven huvipuisto
- ajo: Laukaanhovi – grillikahvila Hankasalmen portti (9-tie, n. 21 km)
- pysähdys: Hankasalmen portti (virvokkeita ym.)
- ajo: Hankasalmen portti – Metsäpirtin Luomutila (9-tie, n. 9 km -> risteys (tunnusmerkkinä liikennemyymälä Neste Jari-Pekka) -> käänös oikealle tielle numero 23 -> n. 500 m päästä käänös oikealle Sauvomäentielle -> n. 1 km päässä Metsäpirtin Luomutila)
- majoittuminen: Metsäpirtin Luomutila
- ateria: illallinen Metsäpirtin tilalla
- vapaata ohjelmaa: illan viettoa Metsäpirtin tilalla tai lähiympäristössä

Päivän matkan pituus n. 56 km

Päivä 2

- ateria: aamiainen Metsäpirtin tilalla
- ajo: Metsäpirtti – Neste Jari-Pekka (Sauvomäentie -> tie 23, n. 1,5 km)
- pysähdys: Neste Jari-Pekka, eväiden ostaminen
- ajo: Neste Jari-Pekka – Säkinmäen risteys (9-tie, n. 500 m, käänös vasemmalle)
- ajo: Suolikoskentie (n. 12 km -> käänös oikealle)
- ajo: Säkinmäentie (n. 1 km -> käänös vasemmalle)

- ajo: Pirttimäentie / Säkinmäentie (n. 6 km)
- pysähdys ja ateria: piknik ja lepotauko esimerkiksi Lapinselän Kesäkeitaalla
- ajo: Pirttimäentie (n. 5 km -> käänös oikealle)
- ajo: Sirkkamäentie (n. 8 km -> käänös oikealle)
- ajo: Sirkkamäentie (n. 2 km)
- nähtävyys: Siikakoski
- ajo: Sirkkamäentie (n. 2,5 km)
- nähtävyys: Konneveden kirkko
- ajo Sirkkamäentie (n. 1 km -> käänös vasemmalle)
- ajo: Kauppatie (tie 69, n. 1 km)
- majoittuminen: hotelli Mierontie
- aktiviteetti: tutustuminen Rossinkylän kulttuurimaisema-alueeseen ja käynti Koskireitin kulttuuri- ja luontopolulla
- ateria: illallinen hotelli-ravintola Mierontiessä
- aktiviteetti: ilta-/yöuinti Konneveden Häyrylänrannassa

Päivän matkan pituus n. 41 km

Päivä 3

- ateria: aamiainen hotelli Mierontiessä
- ajo: Konneveden kirkonkylä – Äijälän kylä, Laukaa (tie 69, n. 25 km -> käänös vasemmalle tielle 637)
- pysähdys tarvittaessa: tien varrella useita taukopaikkoja
- ajo: Äijäläntie (tie 637, n. 6 km)
- pysähdys ja ateria: lounas Äijälän Ruis Cafessa (tien varrella)
- ajo: Äijäläntie (tie 637, n. 11 km -> käänös vasemmalle -> 500 m päästä käänös oikealle Vilppulantielle -> Varjolan tilalle)
- majoittuminen: Varjolan tila
- aktiviteetti: koskiseikkailu
- ateria: illallinen Varjolan tilalla
- vapaata ohjelmaa: Varjolan tilaan ja Kuusankosken kanavaan tutustumista, mahdollisuus myös lähteä illanviettoon kylpylähotelli Peurunkaan

Päivän matkan pituus n. 44 km

Päivä 4

- ateria: aamiainen Varjolan tilalla
- ajo: Varjolan tila – Hitonhauta (Vilppulantie -> Harisentie -> käänös Hitonhaidantielle, n. 10 km)
- aktiviteetti: patikointi Hitonhaidalla
- ajo: Hitonhauta – Varjolan tila -> Kuusaan sulku (samaa reittiä takaisin)
- risteily: Kuusaan sulku – Jyväskylän satama (kesto n. 3 h)
TAI ajo: Varjolan tila – Jyväskylä (tie 637, n. 30 km)
- ateria: lounas laivalla
TAI Laukaan kirkonkylällä vapaavalintaisessa ravintolassa (jos matka kuljetaan pyörällä)
- ajo: Jyväskylän keskusta – Laajavuori (Kauppakatu -> Yliopistonkatu -> Voionmaankatu -> Vesangantie -> Laajavuorentie, n. 4 km)
- majoittuminen: Laajavuoren retkeilymaja tai hotelli Rantasipi Laajavuori
- ateria: illallinen hotellilla
- vapaata ohjelmaa: Laajavuoren ulkoilualueeseen tutustuminen: lenkkeily- ja luontopolut, maastoautoilu, Vuorilammen sauna ja uimaranta
- yöpyminen: Laajavuoren retkeilymaja tai hotelli Rantasipi Laajavuori

Päivän matkan pituus n. 24 km tai 54 km, jos Kuusasta pyöräillään Jyväskylään.

Koko reitin pituus on 165 km tai 195 km.

Liite 3. Kulttuurimatkailupaketin reittikuvaus

Päivä 1

- ajo: Jyväskylä – Petäjäveden vanha kirkko (tie 18 -> 23, n. 35 km)
- nähtävyys: Petäjäveden vanha puu kirkko ja sen ympäristö
- ajo: Petäjäveden vanha kirkko – Taipaleen luomutila (tie 604 -> käänös vasemmalle tielle 607, n. 7 km)
- ateria: lounas Taipaleen luomutilalla
- ajo: Taipaleen luomutila – Keuruu (tie 607 -> tie 604 -> risteys: käänös vasemmalle tielle 23, n. 32 km)
- ajo: Keuruu – huoneistohotelli Lehtiranta (tieltä 23 käännetään Seiponniementielle, josta kääntyy n. 1 km päässä Lehtiranta oikealle)
- majoittuminen: huoneistohotelli Lehtiranta
- nähtävyys: Vanha Keuruu (Keuruun keskustassa, 2 km päässä hotellilta)
- ateria: iltapäiväkahvit Vanhan Keuruun alueella
- vapaata ohjelmaa: vaihtoehtoina mm. iltaristeily Siipiraslaiva Elias Lönnrotilla, illanvietto Hotelli Keurusselässä tai tutustuminen Keuruun iltaelämään
- ateria: illallinen vapaavalintaisessa kohteessa Keuruun alueella
- yöpyminen: huoneistohotelli Lehtiranta

Päivän ajomatka n. 75 km.

Päivä 2

- ateria: aamiainen Lehtirannassa
- ajo: Keuruu – Haapamäki (Seiponniementie ->, tie 23, n. 20 km)
- käyntikohde: Haapamäen höyryveturi puisto
- ateria: lounas Höyryveturi puiston ravintola Ukko-Pekassa
- ajo: Haapamäki – Keuruu (tie 23, n. 20 km)
- ajo: Keuruu – Multia (tie 58, n. 20 km)

- ajo: Multian kirkonkylä – Uitamonskosen myllymuseo (tie 58 -> tie 627, n. 3 km)
- nähtävyys: Uitamonskosen myllymuseo
- ajo: Uitamonskosen myllymuseo – Kiiskilänmäen näkötorni (tie 627, n. 17 km -> käänös vasemmalle Sahrajärventielle, ajetaan n. 7 km, käänös vasemmalle Kiiskilänmäelle, josta matkaa tornille n. 300 m)
- nähtävyys: Kiiskilänmäen näkötorni
- ajo: Kiiskilänmäki – Saarijärvi (Sahrajärventie -> Pajupurontie -> Myllymäentie (tie 633) -> Saarijärventie (tie 13), n. 24 km)
- ajo: Saarijärvi – Ahvenlampi Camping (tie 13 -> Ahvenlammentie, n. 10 km)
- majoittuminen: Ahvenlampi Camping, mökki
- käyntikohde: Pyhä-Häkin kansallispuisto (n. 32 km leirintäalueelta)
- vapaata ohjelmaa: esimerkiksi tanssit Kukonhiekassa tai illanvietto RoppiLaxissa (tilauksesta)
- ateria: illallinen Kukonhiekassa, RoppiLaxissa tai vapaavalintaisessa paikassa
- yöpyminen: Ahvenlampi Campingin mökki

Päivän ajomatka n. 153 km.

Päivä 3

- ateria: aamiainen leirintäalueella
- käyntikohde: Kivikauden kylä (n. 10 km leirintäalueelta)
- ajo: Kivikauden kylä – Martin Kievari (tie 13, n. 22 km)
- ateria: lounas ravintola Martin Kievarissa
- ostosmahdollisuus: Martin Kievarin tilaviinimyymälä
- ajo: Martin Kievari – Tikkakoski (tie 13 -> 4-tie -> Tikkakoskentie, n. 27 km)
- käyntikohde: Keski-Suomen ilmailumuseo
- ateria: välipala, virvokkeita ym. museon kahviossa
- ajo: Tikkakoski – Jyväskylä (Tikkakoskentie -> 4-tie, n. 19 km)
- ajo: Jyväskylän keskusta – hotelli Alba (4-tie -> Vapaudenkatu -> Ahlmaninkatu, n. 2 km)
- majoittuminen: hotelli Alba
- ohjelma: iltaristeily ravintolalaiva Rhealla (kesto n. 3 h) TAI vapaata ohjelmaa

- ateria: illallinen Rhealla, hotellilla tai vapaavalintaisessa ravintolassa Jyväskylän keskustassa
- yöpyminen: hotelli Alba

Päivän ajomatka n. 80 km.

Päivä 4

- ateria: aamiainen hotelli Albassa
- käyntikohde: Alvar Aalto-kohteet ja -museo sekä muut museot Jyväskylässä
- nähtävyys: Jyväskylän Harju ja Vesilinna
- ateria: lounas ravintola Vesilinnassa
- ajo: Jyväskylä – Muuramen saunakylä (9-tie -> Isolahdentie, n. 23 km)
- käyntikohde: Muuramen saunakylä
- ajo: Muuramen saunakylä – Muuramen keskusta (Isolahdentie -> 9-tie -> Alvar Aallon polku -> Kirkkotie, n. 10 km)
- käyntikohde: Alvar Aallon suunnittelema Muuramen kirkko
- ajo: Muurame – Jyväskylä (9-tie, n. 15 km)
- ohjelma: Jyväskylä Sinfonia-konsertti (jos esityksiä), muu musiikkitapahtuma TAI vapaata ohjelmaa (esimerkiksi ostosaikaa)
- ateria: illallinen vapaavalintaisessa paikassa
- yöpyminen: hotelli Alba

Päivän ajomatka n. 48 km.

Koko matkan aikana kertyy n. 356 ajokilometriä.

Liite 4. Aktiviteettimatkailupaketin kohteet

Pyörävuokraamot Jyväskylässä

Polkupyöriä Jyväskylässä vuokraavat Polkupyörätori kaupungin keskustassa sekä Rent@Bike Kuokkalan kaupunginosassa. (Jyväskylän seudun matkailu 2007.)

Yhteystiedot

Polkupyörätori

Minna Canthinkatu 22 b, 40100 Jyväskylä

Gsm 040 535 2010

polkupyoratori@yahoo.com

Rent@Bike

Humppakuja 2, 40520 Jyväskylä

Gsm 050 443 3820

rent.a.bike@kolumbus.fi

Matkailukeskus Laukaanhovi

Laukaanhovi sijaitsee 9-tien varressa, noin 22 km päässä Jyväskylästä. Metsien ympäröimältä alueelta löytyy hotelli, sauna, ravintola ja pizzeria sekä erilaisia kauppoja ja liikkeitä. Ravintola Laukaanhovi tarjoaa täyttävän aterian noutopöydästä sekä laajan valikoiman liha- ja kala-aterioita. Lounas on tarjolla päivittäin klo 11 – 15. Ravintolan aukioloajat ovat ma-su klo 08 – 22. Kesäaikana ravintolaan kuuluu ulkoterasi. Laukaanhovin pizzeria puolestaan on tunnelmallinen ruokapaikka, jossa on monipuolinen pizzavalikoima. Laukaanhovin kaupoista ja liikkeistä saa aitoja suomalaisia matkamustotavaroita, taloustavaroita sekä elintarvikkeita. (Laukaanhovi 2007.)

Yhteystiedot

Ruuhimäentie 1,
41400 Lievestuore
Puh 014 840 400,
Fax 014 862 494

laukaanhovi@pp.inet.fi

www.laukaanhovi.fi

Nokkakiven puisto

Nokkakiven puisto on vanhan ajan perinteinen huvipuisto ja puistokahvila puutarhaimaisessa miljöössä, aivan Laukaanhovin Matkailukeskuksen vieressä. Koko perheen virkistymispaikka on avoinna kesäkaudella joka päivä kello 11 – 19. Puistoon on ilmainen sisäänpääsy. (Jyväskylän Seutu 2007.)

Yhteystiedot

Ruuhimäentie 3, 41400 Lievestuore
Puh 050 359 0517

info@nokkakivi.fi

www.nokkakivi.fi

Hankasalmen portti

Hankasalmen portti sijaitsee 9-tien varrella Niemisjärvellä, 35 kilometrin päässä Jyväskylästä. Kahvila tarjoaa tuoretta kahvia, pullaa, grillituotteita sekä pizzoja. Hankasalmen portti on myös nettikahvila. Alueelta saa paikallista lähiruokaa ja lahjatavaroita. Hankasalmen Portti on avoinna ma-pe kello 9 – 17. (Hankasalmen portti 2007.)

Yhteystiedot

Kulmatie 2, 41490 Niemisjärvi
Puh 014 845 545

<http://www.hankasalmenportti.fi/>

Metsäpirtin luomutila

Metsäpirtin luomutila sijaitsee Hankasalmella Kankaisten kylässä, valtateiden 9 ja 23 läheisyydessä. Valtatieltä 23 on viitoitus tilalle. Luomutila tarjoaa bed & breakfast-majoitusta maaseudun rauhassa. Tilan ympäristö mahdollistaa aidon ja luonnonläheisen maatilakokemuksen. Majoitustilat sijaitsevat kodikkaan päärakennuksen ylä- ja alakerrassa. Yläkerrassa on myös oma WC ja suihkutila. Huoneet on sisustettu lämminhenkisesti ja jokaisessa huoneessa on oma värimaailmansa. Aidon luontoelämyksen haluaville on tarjolla mahdollisuus ulkomajoitukseen tähtitaivaan alla. Päärakennuksessa on sauna, jossa voi nauttia vuolukivikiukaan pehmeän lämpöisistä löylyistä. Tilalla on saatavilla kotigourmet- ruokaa, joka valmistetaan luonnonantimista, tilan oman sadon luomutuotteista sekä lähialueen tilojen tarjoamiasta laadukkaista tuotteista. (Metsäpirtin luomutila 2007.)

Hinnasto

Majoituksen hinta on 25 €/hlö/yö, sis. majoitus, linनावaatteet, luomuinen aamupala ja sauna. Ryhmille alennuksia sopimuksen mukaan.

Yhteystiedot

Sauvomäentie 105, 41580 Sauvamäki

Puh 0400 162 424

kari.valkonen@elisanet.fi

<http://personal.inet.fi/koti/kari.valkonen/index.htm>

Säkinmäen laavu

Säkinmäen laavu sijaitsee Armisveden Säkinlahden perukassa, noin kahden kilometrin päässä Säkinmäentieltä. Laavun läheisyydessä on kesäkahvila, museo ja korsi. (Laavut ja taukopaikat 2007.)

Lapinselän kesäkeidas

Lapinselän kesäkeidas sijaitsee Pirttimäentien varrella, hieman ennen Lapinseläntien haarautumista. Alueella voi nauttia kesäpäivästä luonnon keskellä.

Konneveden kirkko

Konneveden kivistä kirkko on valmistunut vuonna 1922. Basilikamainen harmaakivikirkko on arkkitehti Ilmari Launisen suunnittelema. Kirkko on rakennettu konnevetisestä graniitista, ja rakennuskivet on vedetty hevosvoimin lähistöllä sijaitsevasta Kuikkavuoresta. (Konneveden kivistä kirkko 2007.)

Hotelli-Ravintola Mierontie Oy

Hotelli-Ravintola Mierontie on pieni viihtyisä perhehotelli keskellä Konneveden kirkonkylää. Mierontien juuret ulottuvat 1950-luvulle saakka, jolloin se toimi pitäjän ensimmäisenä huoltoasemana. 1980-luvulla rakennus kunnostettiin majoituskäyttöön tilojen vapauduttua postilta. Vuonna 2007 uusitut hotellihuoneet ovat 50-luvun tyyliin sisustettuja ja sisältävät hauskoja yksityiskohtia sekä pieniä yllätyksiä. Ravintola Mierontie on lounas-, illallis- ja juhlaravintola. Lounas tarjotaan arkisin noutopöydästä, johon poimitaan kunkin vuoden ajan makuja. Ravintolassa on myös kattava á la carte-lista. Vieraanvaraisuudestaan tunnetun hotelli-ravintolan yhteydessä toimii myös kioski sekä kahvila, josta saa uunituoreita leivonnaisia. (Hotelli-Ravintola Mierontie Oy 2007.)

Hinnasto

56 €/ 2hlö / vrk

30 €/ 1 hlö / vrk

10 €lisävuode

Aamupala sisältyy huoneen hintaan. Hotellin asiakkaille on saunomismahdollisuus.

Yhteystiedot

Kauppatie 45, 44300 Konnevesi

Puh 014 551271, fax 014 551274

info@mierontie.fi

<http://www.mierontie.fi/index.html>

Rossinkylän kulttuurimaisema- alue

Rossinkylä on luonnonkaunis alue Konneveden kunnassa. Kylä on eräs Keski-Suomen vanhimpia asuttuja alueita; asutusta on ollut jo kivikaudelta lähtien. Alueelta on löydetty kaksi kivikauden asuinpaikkaa, pii- ja kvartsi-iskoksia sekä yksi ajoittamaton kiviröykkiö. Rossien suku on asuttanut kylää 1600-luvulta lähtien. Alue edustaa monipuolista, vaihtelevan kumpuilevaa viljely- ja metsämaisemaa, jossa vesi on alati läsnä. Rossinkylä on itäisen Järvi-Suomen tyypillinen kulttuurimaisema, jossa kaikki elementit muodostavat sopusointuisen kokonaisuuden. Rossinkylän kulttuurimaisema-alue on erityisesti pyöräilyyn sopiva maisemallinen reitti. (Jäntti 2006.)

Koskireitin kulttuuri- ja luontopolku

Koskireitin kulttuuri- ja luontopolku sijaitsee noin kymmenen kilometrin päässä Konneveden keskustasta. Polun aloituspiste sijaitsee Siikakoskella, jossa levähdysalueella on parkkipaikka ja tutkimusaseman tienhaarassa opastuskartta. Koskireitti kulkee virtaavien vesien ja metsien maastossa. Polun varrella on neljä koskea: Siikakoski, Taikinainen, Karinkoski sekä Kellankoski. Polun pituus on noin kolme kilometriä. Polun varrelta löytyy nuotiopaikka ja puucee, sekä opastauluja, joissa kerrotaan alueen kulttuurihistoriasta ja esitellään luontoa. Alueella on arvokasta virtavesiluontoa rantametsineen, ja reitillä voi törmätä esimerkiksi saukkoihin. Polun kosteimmat paikat on varustettu pitkospuilla. Koskireitin vesialueet kuuluvat Natura 2000 -verkostoon. (Luontomatkailu 2006.)

Häyrylänranta

Häyrylänranta on Konneveden kirkonkylältä noin kolmen kilometrin päässä sijaitseva koti- ja vierassatama. Satamassa on puhdasvetinen uimaranta ja uusitut laituri sekä pukutilat. Häyrylänrannasta löytyy venesatama, veneluiska, polttoainejakelu, jätehuolto, ravintola-kioski ja grillikatos. Satamassa sijaitsee myös karavaanarialue. (Luontomatkailu 2006.)

Ruis Cafe

Ruis Cafe sijaitsee Laukaassa Äijälän kyläseurantalolla.

Yhteystiedot

Äijäläntie 1110 (kyläseuratalo), 41390 Äijälä

Gsm 040 582 5870

Varjolan tilan matkailu Oy

Varjolan tila sijaitsee Laukaan Kuusaassa. Varjolassa on tarjolla korkeatasoista ateriapalvelua, useita saunoja ja kokoustiloja, elämyspalveluita ja majoitusta. Ravintolatiloina Varjolassa ovat navettaravintola, terassi, tallin vintti sekä rantakota. Tila on kuuluisa hyvästä ruoastaan. Kesäisin Varjolassa on katettu kesäpitopöytä, joka huokuu puhdasta suomalaisuutta lähiseudun tuoreine raaka-aineineen. Ravintoloista löytyy myös á la carte-lista. Majoittua Varjolan tilalla voi joko Pihatuvassa, Villa Voimalassa, teltassa tai lähellä sijaitsevissa Ylä-Saarikon lomamökeissä. Pihatuvassa on viihtyisiä kahden hengen huoneita, joihin saatavilla lisävuoteita. Villa Voimala puolestaan on luksus- huvila, jossa on neljä kappaletta kahden hengen huoneita, isot oleskelutilat, hyvin varusteltu keittiö sekä useampi wc ja suihku. Vuodepaikkoja Villa Voimalasta löytyy 8 + 5. Varjolasta löytyy yhteensä kuusi saunaa, joista eksoottisempia ovat telttasauna ja kelosauna. (Tervetuloa kokemaan elämäsi seikkailu 2007.)

Varjolan tilan matkailu Oy tarjoaa laajan valikoiman erilaisia elämysohjelmalveluja. 15 vuoden kokemuksella toteutetut elämykset ovat laadukkaita ja turvallisesti tuotettuja. Varjolassa voi esimerkiksi harrastaa koskenlaskua pitkin vuolaana virtaavaa Kuusaankoskea. Kolmen kosken safarilla jatketaan matkaa Kuusaankoskelta Kapeenkoskelle ja Simunankoskelle. Seikkailuhenkisille on tarjolla kokonainen koskiseikkailu, johon kuuluu koskenlasku, nuorallakävely vanhan tukkirännin yli, sillalta laskeutuminen ja vaijeriliuku yli Kuusaankosken kuohujen. Koskiseikkailu kestää 2 – 3 tuntia riippuen henkilömäärästä. Muita kesäaikaan toteutettavia ohjelmalveluja ovat mm. off road- safarit, mönkijäsafarit, survival game, rallikyyditys, melontaretket sekä kalastusohjelmalvelut. (Emt.)

Hinnasto

Varjolan pihatupa

- 35 €/hlö/yö/2hh
- 48 €/hlö/yö/1hh
- sis. aamiaisen ja liinavaatteet

Villa Voimala

- alk. 350 €/yö/ryhmä (max.12 hlö)

Maastomajoitus

- majoitus puolijoukkueteltoissa
- sis. makuupussit, makuualustat, aamiaisen sekä kipinämikon
- hinta 50 €/hlö (1-15 hlö)
- hinta 40 €/hlö (yli 16 hlö)

Koskiseikkailu

- 65 €/hlö, yli 4 hlön ryhmät 60 €/hlö

Yhteystiedot

Varjolan Tilan Matkailu Oy,

Vilppulantie 51, 41370 Kuusa

Puh 02079 28080, fax 02079 28081, gsm 0400 655 551

varjola@varjola.com

www.varjola.com

Hitonhauta

Laukaan Valkolassa sijaitseva Hitonhauta on näkemisen arvoinen luonnonmuodostuma. Hitonhauta on 800 m pitkä ja jopa 25 m syvä jääkautinen rotko. Alueella on muun muassa karuja kallioita, jyrkänteitä, luolamaisia onkaloita ja kallioterasseja. Rotkon jyrkistä seinästä, huuhtoutuneesta maaperästä ja pyörityneistä kaakkoispuolen kivistä on sen päätelty olleen jääkauden sulamisvesivirtojen purkautumispaikka. Hitonhauta on myös kasvillisuudeltaan arvokas ja monipuolinen. Rotkolaakso ympäristöineen kuuluu Natura 2000 -verkostoon. Rotkoon on ohjaus sen eteläpuolelta, Valkolan kylässä olevalta P-paikalta, jossa on tarjolla myös opaskarttoja. Alueella voi kulkea jokamiehenoikeuden nojalla. (Liimatainen 2007.)

Päijänne Risteilyt Hildén Oy

Päijänne Risteilyt Hildén tarjoaa risteilyjä koko Päijänteen alueella Jyväskylästä, Lahdesta ja Heinolasta sekä Keitele-Päijänne-kanavalle. Valinnanvaraa löytyy kahden tunnin risteilystä koko päivän ohjelmalliseen laivamatkaan. Hildénillä on käytettävissä Päijänteen suurin laivasto, yhteensä viisi eri alusta, joissa neljästä on 199 ja yhdessä 80 matkustajapaikkaa. Kaikissa laivoissa on A- oikeuksin varustetut ravintolat. Reittimatkoilla Lahti-Jyväskylä, Lahti-Heinola sekä Keitele-kanavan matkoilla on tarjolla lounas laivan noutopöydästä (suomalainen pitopöytä). Muuna aikana voi ruokalistalta valita pikkusuolaista tai kunnan aterian. (Kesäpäivä Päijänteellä 2007.)

Keitele-Päijänne kanava valmistui vuonna 1993 yhdistämään Päijänteen suuren järven monen pikkujärven kautta Keitele-järveen. Kanavareitillä on viisi uudenaikaisin laittein varustettua kanavasulkuja. Päijänne Risteilyt Hildénillä tarjoaa Keitele-Päijänne kanavalla viiden kanavan risteilyn Jyväskylästä Suolahteen sekä kolmen kanavan risteilyn Jyväskylästä Kuusaaseen. Laiva kulkee reittiä Jyväskylän satama - Noukanniemen hotelli - Vaajakosken sulku - Kuhankosken sulku - Laukaan satama - Kuusaan sulku - Kapeenkosken sulku - Paatelan sulku - Suolahden satama. (Ks. kuva.) Laivan kyytiin pääsee mistä tahansa pysähdyspaikasta. Reitillä liikennöivä laiva on m/s Suomen Suvi. (Emt.)

Aikataulu Jyväskylä-Kuusaa- reitillä (2.6. – 23.8.2008, ei 21.6.)

	MA, TI, KE		LA	
Jyväskylä	11.00	18.00	10.00	20.30
Noukanniemi	11.35	17.30	10.35	19.50
Vaajakosken sulku	11.50	17.05	10.50	19.35
Kuhankosken sulku	13.10	15.50	12.10	18.15
Laukaan satama	13.35	15.30	12.35	17.55
Kuusaan sulku	14.30	15.00	13.10	17.15

Hinnasto

Jyväskylä-Kuusaa meno 18 € menopaluu 27 €

Polkupyörän kuljetus 6 €

Lisätietoa hinnoista internet-sivuilla.

Yhteystiedot

Pellonpää, 40820 Haapaniemi

puh 014 263 447 tai 014 618 885

eiija.hilden@prh.inet.fi

<http://www.paijanne-risteilythilden.fi>

Laajavuoren retkeilymaja

Laajarin retkeilyhotelli sijaitsee Laajavuoren ulkoilualueella neljän kilometrin päässä Jyväskylän keskustasta. Hotelli on avoinna ympäri vuoden. Retkeilyhotellissa on suihkut ja wc:t käytävällä, kahvio, hampurilaispiste, pesutupa, itsepalvelukeittiö, takahuone ja saunat. Laajarissa on 29 huonetta ja 80 vuodepaikkaa. (Laajavuoren retkeilymaja 2007.)

Hinnasto

1 hh ma-pe 33€yö, pe-ma 29 €yö

2 hh ma-pe 26 €yö, pe-ma 22€yö

Aamiainen, lakanat ja iltasauna kuuluvat hintoihin.

Yhteystiedot

Jyväskylän Laajavuori Oy

Laajavuorentie 15, 40740 Jyväskylä

Puh 014 624 885, fax 014 624 888

info@laajavuori.com

www.laajavuori.com

Hotelli Rantasipi Laajavuori

Rantasipi Laajavuori on perinteikäs kokoushotelli Laajavuoren ulkoilualueella neljän kilometrin päässä Jyväskylän keskustasta. Hotelli soveltuu erinomaisesti luonnonläheisyyttä ja rauhaa kaipaaville. Hotellissa on 175 huonetta ja 410 vuodepaikkaa. Huonevarustukseen kuuluu TV, radio, minibaari (osassa huoneita), maksullinen elokuvakanava ja hiustenkuivain. Hotellissa on viisi saunaa ja uima-allas. Muita palveluita ovat mm. pesulapalvelu, kampaamo, pankki/valuutanvaihto sekä kaksi squash-hallia. Monipuolista oheisohjelmaa on saatavilla tilauksesta. Laajavuoressa on erinomaiset mahdollisuudet ulkoiluun ja vapaa-ajan viettoon; hotellin vieressä ovat sekä laskettelurinne että hiihto- ja lenkkeilymaastot. Kesäisin Laajavuoren rinteillä voi harrastaa mäki-autoilua. Alueella kulkee myös neljä kilometriä pitkä luontopolku. 500 metrin päässä hotellista sijaitsee Vuorilampi, jossa voi uida ja nauttia savusaunasta. (Rantasipi Laajavuori 2007.)

Hinnasto

1 hh 99 – 113 €/yö

2 hh 119 – 133 €/yö

Edulliset kesä- ja sesonkihinnat.

Yhteystiedot

Laajavuorentie 30, 40740 Jyväskylä

Puh. 014 628 211, fax 014 628 500

laajavuori.rantasipi@restel.fi

<http://www.rantasipi.fi/hotelli.cfm?id=rslaa>

Liite 5. Kulttuurimatkailupaketin kohteet

Petäjaveden vanha kirkko

Petäjaveden vanha puukirkko valmistui vuonna 1765. Kirkko on kauniin ja kestävän rakentamisen mestarillinen taidonnäyte. Kirkko liitettiin vuonna 1994 Unescon maailmanperintöluetteloon pohjoisen puuarkkitehtuurin muistomerkkinä. Kirkon rakennusmestarina toimi Jaakko Klemetinpoika Leppänen. Petäjaveden vanha kirkko on avoinna vuosittain 1.6. – 31.8., joka päivä kello 10 – 18.

(Jyväskylän seutu 2007.)

Yhteystiedot

Vanhankirkontie, 41900 Petäjävesi
 Puh 014 447 1400, Gsm 040 582 2461
mirja.raty@petajavesi.fi
<http://www.petajavesi.fi/kirkko/>

Taipaleen luomu- ja matkailutila

Taipaleen luomu- ja matkailutila on vanha sukutila, joka sijaitsee Petäjaveden Piesaskylällä kauniissa maalaismaisemassa Piesasjärven rannalla. Tilan viljelykset ja karja ovat luomutuotannossa. Maanviljelyksen ohella tilalla harjoitetaan matkailua 30 vuoden kokemuksella. Maatilan pihapiiri on laaja, ja yöpyä tilalla voi viihtyisissä aittahuoneissa sekä rauhallisissa omavaraismökeissä. Asiakkaiden käytössä on myös Puutarhan Tanssitalas. Tilalta on mahdollista saada maalaisruokaa tilauksesta. (Taipaleen luomu- ja matkailutila Petäjämajat 2007.)

Yhteystiedot

Taipale 20, 41900 Petäjävesi
 Puh 014 856 316
taipaleenluomutila@nic.fi
www.taipaleentila.com

Huoneistohotelli Lehtiranta

Huoneistohotelli Lehtiranta sijaitsee keskellä Keuruun kaupunkia, Tarhijärven rannalla. Hotellin pihapiiristä lähtevät hyvät lenkkeily- ja sauvakävelyreitit. Lehtirannassa on hyvä uimaranta ja rantsauna. Alueelta löytyy myös huvimaja sähkögrillineen, perinteinen ulkogrilli, soutuvene, kanootti sekä suksia ja kävelysauvoja. Hotellin huoneistoissa on wc, suihku, neljässä huoneessa sauna, sähköliesi, mikrouuni, kahvin- ja vedenkeitin, jääkaappi ja astiasto sekä TV ja radio. (Huoneistohotelli Lehtiranta 2007.)

Hinnasto

Huoneiston ensimmäinen vieras 39 €/vrk

Huoneiston seuraavat vieraat 30 €/vrk

Lapsi 6-16 v. 15 €/vrk, lapsi alle 6 v. ilmaiseksi

Aamiainen 6 €/hlö

Hintoihin sisältyy linavaatteet ja pyyhkeet. Huoneistoissa on keittiövarustus astioineen. Aamiainen tulee varata edellisenä iltana.

Yhteystiedot

Keuruun Lehtiranta Oy/ Mirja ja Jyrki Leijala

Seiponniementie 17, 42700 Keuruu

Gsm 0405305165

jyrki.leijala@lehtiranta.fi

www.lehtiranta.fi, www.lehtiranta.com

Vanha Keuruu

Vanha Keuruu on maisemallisesti ja historiallisesti arvokas alue Keuruun keskustassa. Vanhan Keuruun rakennukset kertovat keuruulaisten elämästä kolmen vuosisadan ajan. Alueen muodostavat Keuruun vanha kirkko, Keuruun uusi kirkko, Punnosen talo, rautatieasema, matkailukeskus Kamana ja Keuruun vanha pappila. Merkittävää Vanhan Keuruun alueella on myös vanhaan maantiehen kuulunut, yhä käytössä oleva Lapinsalmen silta ja uuden kirkon viereen rakennettu kotiseutumuseo. Vanhan Keuruun opastaulut kertovat sanoin ja kuvin Keuruun historiasta. Tauluihin voi tutustua yksi kerrallaan tai kiertämällä kokonaan noin 1,7 kilometrin pituisen reitin. Matkailukeskus Kamana on hyvä paikka aloittaa kierros. (Vanha Keuruu 2007.)

Keuruun vanha kirkko valmistui vuosina 1756 – 1759, ja sen rakensi Antti Hakola. Kirkkoa ympäröi kiviaidan ja porttihuoneiden reunustama kirkkotarha hautoineen ja muistomerkkeineen. Kirkko on avoinna 1.6. – 31.8 klo 11 – 17, juhannuksena suljettu. Kirkkoraha on 1 € Keuruun uusi kirkko valmistui vuonna 1892, ja se on arkkitehti Teodor Granstedtin suunnittelema. Kirkko on avoinna 1.6. – 31.8 joka päivä klo 11 – 17, juhannuksena suljettu. Kirkkoon on vapaa pääsy. Vanhan kirkon läheisyydessä sijaitseva Punnosen talo eli Liljala on 1900-luvun alkuvuosikymmenten virkamieskoti. Keuruun taiteilijaseura järjestää vuosittaisen kesänäyttelynsä Punnosen talossa. Talo on avoinna yleisölle vain kesäaikaan. Keuruun rautatie ja rautatieasema rakennettiin vuonna 1897 Jyväskylän radan valmistuttua. Puuleikkauksin koristeltu rautatieasema arkkitehti Bruno Granholmin suunnittelema, ja se on usein mainittu Suomen kauneimmaksi. (Emt.)

Matkailukeskus Kamana on 1900-luvun alussa toiminut kavinavettavana ja myöhemmin leipomona ja korjaamona. Vuonna 2000 tilasta perustettiin matkailukeskus. Kamanaassa toimii Keuruun museo, Keuruun kaupungin matkailutoimisto ja I-piste, kahvila-ravintola Myllytuuli, parturi-kampaamo Arja, Pellava Kammari ja luontaishoitoja tarjoava Tmi Pia Jaatinen. Kesäaikoissa toimii taidemyyntinäyttely ja entisöityjen huonekalujen kauppa. Alue on avoinna päivittäin ympäri vuoden. Keurusselän rannassa

sijaitseva Vanha Pappila on empiretyylinen kirkkoherranpappila, joka valmistui vuosina 1809 – 1813 edellisen pappilan tuhouduttua tulipalossa. Rakennus jäi pois pappilakäytöstä 1960-luvun lopussa. Pappila ja Kamana muodostavat piharakennuksineen ainutlaatuisen, hyvin säilyneen pappilamiljöön. (Emt.)

Yhteystiedot

Keuruun Vanha Pappila
Kangasmannilantie 2, 42700 Keuruu
Puh 0400 663 689
pappilapidot@pappilapidot.fi
www.pappilapidot.fi

Matkailukeskus Kamana
Kangasmannilantie 4, 42700 Keuruu
Puh 014 7512 500 (vaihde), fax 014 7512 542
matkailu@keuruu.fi
www.keuruu.fi/matkailu/Kamana

Siipiraslaiva Elias Lönnrot

Siipiraslaiva Elias Lönnrot tarjoaa ainutlaatuisia risteilyjä Keurusselällä. Siipiraslaiva on rakennettu Turussa vuonna 1986. "Elias Lönnrot" on aito siipiraslaiva; liikuminen ja "manööveraus" tapahtuvat siipirattailla. Laivalla ei ole ohjaus-, työntö-, veto- eikä muitakaan potkureita. Laivan matkustajamäärä on 150 henkilöä ja laivan kannen alla on neljä salonkia. Laivassa on laivalla viihtyisät ravintolatilat, aurinkokansi, sadekatos ja lämmitys. Siipiraslaiva Elias Lönnrotilla voi nauttia joko yhden tunnin tai kahden tunnin risteilystä Keuruun lähialueella tai koko päivän kestävästä laivamatkasta Keuruulta Mänttään ja takaisin. Yrityksellä on tarjolla myös erilaisia teemaristeilyjä sekä mm. juhannusristeily. Ryhmille järjestetään tilausristeilyjä. (Siipiraslaiva Elias Lönnrot Keurusselällä 2007.)

Aikataulu

Iltaristeilyt 18.5. – 28.7. perjantaisin ja lauantaisin: Ahtolan satama 19.00 – Hotelli Keurusselkä 20.00 – Ahtolan satama 21.00. Päiväristeilyjä useina päivinä viikkossa, lisätietoja aikatauluista internet- sivuilta.

Hinnasto

Ahtola – Hotelli Keurusselkä, meno 9 € menopaluu 13,50 €

Yhteystiedot

Suomen Hopealinja/ Siipiraslaiva Elias Lönnrot

Laukontori 10 A 3, 33200 TAMPERE

Puh 03 212 4804, 03 212 4803

silverline@kotiposti.net

www.eliaksenristeilyt.fi

Haapamäen höryveturipuisto ja ravintola Ukko-Pekka

Haapamäellä sijaitsevassa höryveturipuistossa pääsee tutustumaan kunnostettuihin höryvetureihin ja ajamaan veturilla. Seitsemän hehtaarin kokoiselta puistoalueella on höryvetureiden lisäksi hörykoneita, rautatievaunuja ja muuta rautatiekalustoa. Höryveturipuistossa on myös Suomen suurin ja pisin pienoisorautatie. Alueella sijaitsee A-oikeuksin varustettu ruokaravintola Ukko-Pekka. (Haapamäen höryveturipuisto 2007.)

Puistossa järjestetään kesäaikaan useita tapahtumia, tansseja ja näyttelyitä. Ohjelmapalveluyritys Martin Safarit järjestää alueella seikkailusafareita sekä kesäisin että tal-

visin. Höyryveturipuisto on avoinna toukokuun alusta kesäkuun alkuun kello 10 – 15, kesäkuun alusta elokuun alkuun kello 10 – 18 ja elokuun alusta syyskuun alkuun kello 10 – 15. (Emt.)

Sisäänpääsymaksut

Aikuiset 8 €

Lapset 4-16 v. 6 €

Perhelippu (2 aikuista, 2 lasta) 20 €

Tapahtumissa poikkeava hinnoittelu.

Yhteystiedot

Veturipuistontie, 42800 Haapamäki

puh 014 733 111, fax 014 733 101

Puistoisäntä Martti Vainio, puh 040 750 7800

www.veturipuisto.fi

www.martinsafari.fi

Uitamonkosken Myllymuseo

Uitamonkosken Myllymuseo sijaitsee Multialla, noin 3 km päässä Multian kirkonkylän keskustasta Uuraisten suuntaan. Tien varressa on viitoitus museolle. Multia Seura Ry:n omistama museo on Keski-Suomen ainoa virallinen myllymuseo. Myllyn historia alkaa vuodesta 1864 ja museoksi se on vihitty vuonna 1968. Myllyn erikoisuuksia ovat kaunismuotoiset koristeelliset ikkunat ja vesivoimalla toimiva pärehöylä siipirattainen. Myllyrakennus on avoinna vapaasti tutustumista varten joka päivä kesäsyyskuussa. Ryhmille järjestetään tilauksesta opastusta. (Multia-Seura ry:n museot 2007.)

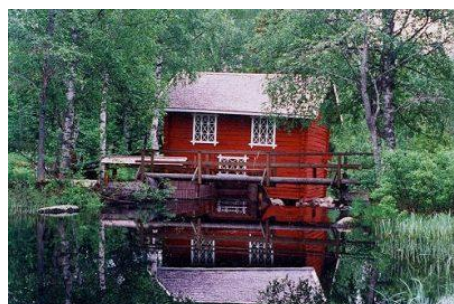
Yhteystiedot

Multia-Seura ry / Kalevi Hakasalo

Puh 014 752 124

Gsm 040 592 7749

Museon osoite: Tie 627, 42600 Multia

Kiiskilänmäen näkötorni

Kiiskilänmäen näkötorni on eteläisen ja keskisen Suomen korkein kohta. Torni sijaitsee 268,8 m merenpinnan yläpuolella ja sen katselukorkeus on n. 20 metrin korkeudella. Näkötorni sijaitsee Multian kunnassa, n. 17 km päässä kirkonkylältä. Kiiskilänmäen näkötorni on valmistunut vuonna 2004. Tornin läheisyydessä on myös laavu.

Yhteystiedot

Tornitoimikunnan pj Olavi Palonen

Puh 040 588 4826

Ajo-ohje

Multialta ajetaan Multia-Uurainen-tietä 17 km, kunnes Pajupuro-viitan kohdalta kääntyy vasemmalle Sahrajärventielle. Hiekkatietä ajetaan n. 7 km, kunnes vasemmalle kääntyy Kiiskilänmäki. Torni sijaitsee n. 300 m päässä risteyksestä.

Ahvenlampi Camping

Ahvenlampi Camping sijaitsee valtatie 13 varrella, noin kahdeksan kilometriä Saarijärven keskustasta Kokkolan suuntaan. Ahvenlampi Camping on yksi Suomen vanhimmista edelleen toimivista leirintäalueista. Leirintäalueen maasto on jylhää ja vaihtelevaa mäntykangasmaastoa, ja Ahvenlammen puhtasvetistä hiekkarantaa on käytössä n. 1,5 km. Ahvenlampi Camping on kolmen tähden leirintäalue. Alueella on 43 mökkiä, vaunupaikkoja sähköllä, telttapaikkoja, kahvila, veneitä ja kanootteja vuokrattavana sekä hyvät ulkoilumahdollisuudet. Leirintäalueella on vedettömiä mökkejä, suihkumökkejä, saunamökkejä sekä mökkejä makuuparvella. Mökkien henkilömäärä vaihtelee kahdesta kuuteen henkilöön. Kaikissa mökeissä on valaistus, lämmitys, jääkaappi, peitot ja tyynyt. Ahvenlampi Camping on avoinna toukokuun puolesta välistä

elokuun loppuun. Heinäkuun viimeisenä viikonloppuna alueella järjestetään Rompetori, suosittu osto-, myynti- ja vaihtotapahtuma. (Ahvenlampi Camping 2007.)

Hinnasto

Mökit 28 – 95 €/ vrk

Liinavaatesetti 5 €/ hlö, pyyheliina 1 €/ hlö

Yhteystiedot

Ahvenlammentie 62, 43250 Kolkanlahti

Gsm 0400 505 768

ahvenlampi@luukku.com

<http://www.jarvisuomi.net/ahvenlampicamping/index.htm>

Pyhä-Häkin kansallispuisto

Pyhä-Häkin kansallispuisto sijaitsee Saarijärven harvaanasutulla metsäseudulla. Pyhä-Häkki on yksi Suomen pienimmistä kansallispuistoista. Kansallispuistossa on koskemattomia aarniometsiä ja ikivanhoja puita suoalueineen. Nähtävänä on mm. jälkiä metsäpalosta vuosisadan alussa. Puistosta löytyy monia harvinaisia lintu-, hyönteis- ja kasvilajeja. Alueen pinta-ala on 12 km², ja puistossa on kolmen ja kuuden kilometrin pituiset retkeilypolut. Lisäksi alueen halki kulkee Kannonkoskelle johtava Keski-Suomen maakuntauran vaellus- ja hiihtoreitti. Pyhä-Häkin kansallispuisto soveltuu hyvin päiväretkikohteeksi. Kesäkaudella puistossa on kielitaitoinen opas. Katetusta opastuskeskuksesta on saatavissa kohteen esitteitä myös oppaan ollessa poissa. (Pyhä-Häkin kansallispuisto 2007.)

Yhteystiedot

Pyhä-Häkin kansallispuisto sijaitsee valtatie 4:n länsipuolella. Kansallispuiston pysäköintialue ja opastuspiste on Saarijärvi-Viitasaari-tien varressa, tien länsipuolella, 22 km Saarijärveltä ja 39 km Viitasaarelta.

Pyhä-Häkin kansallispuiston opas (kesäisin), puh 0205 64 5274

Kukonhiekkä

Kukonhiekan huvikeskus sijaitsee Saarijärvellä, n. 3 km päässä keskustasta. Valtatieltä 13 on viitoitukset huvikeskukseen. Kukonhiekkä on suosittu tanssipaiikka keskellä Suomea kauniin Pieni-Lumperoisen rannalla. Tansseja järjestetään kesälauantaisin. Kukonhiekkassa esiintyy huippuartisteja, ja tanssiyleisöä riittää aina. Alueella on kaksi maisematerassia A-oikeuksineen, grilli-kahvio sekä karaokebaari. Ikäraja Kukonhiekkään on 18 vuotta. (Kukonhiekkä 2007.)

Yhteystiedot

Kukonhiekantie, 43101 Saarijärvi

Puh 040 540 2086, toimisto 014 421 104, fax 014 421 343

toimisto@saarijarvenpullistus.com

www.kukonhiekkä.com

RoppiLaxin matkailutila

RoppiLaxin matkailutila sijaitsee Saarijärven Koskenkylällä. RoppiLax tarjoaa erilaisia ohjelmallisia ja elämyksellisiä päiviä ja illanviettoja ryhmille. Ohjelmapalveluja ovat mm. traktorikyyti ja koskenlasku kumilautalla. Matkailutilalla on suuri, käsinveistetty tunnelmallinen hirsikota, ja rannassa korsusauna. Illalliseksi RoppiLaxissa voi nauttia tilan isännän valmistamaa loimulohta tai Korsu Menun myötä mm. savusaunagraavia ja rosvopaistia. Ruokien raaka-aineet tuotetaan omalla tilalla tai Koskenkylällä. (RoppiLax 2007.)

Hinnasto

Korsusauna ja kota 180 €

Korsu menu 28 €/hlö

Loimulohi menu 19 €/hlö

Yhteystiedot

Ritva ja Lassi Ruuska

Pariisintie 56, 43240 Koskenkylä

Puh 0400 340 642

roppilax@pp.inet.fi

www.roppilax.fi

Kivikauden kylä

Kivikauden kylä on arkeologien tutkimuksiin perustuva 5000 vuotta vanhan kylän ennallistus. Kylä sijaitsee Saarijärvellä Summasjärven rannalla, n. 10 km päässä keskustasta. Summasen kylän lisäksi alueeseen kuuluvat Yläkylä, Ansapolku, Muinaispolku ja Suomen kiviä esittelevä laaja näyttely. Kivikauden kylä esittelee konkreettisella tavalla miten muinaisina aikoina on asuttu, eletty ja hankittu ravinto suoraan luonnosta. Kylässä pääsee tutustumaan tutkimustietoon, ennallistuksiin ja aitoihin kivikautisiin kohteisiin. Alueella on myös mahdollisuus kokeilla mm. ruuhella melontaa ja kivikauden esineiden valmistusta. Saarijärven Eräpalvelut järjestää kylässä ohjelmapalveluja. Ryhmille on tarjolla mm. kivikautiset kisat, melontaa tai metsästystä. Kylässä on kioski-kahvila, josta voi ostaa virvokkeita ja matkamuistoja. Kivikauden kylä on avoinna kesäisin ti-su (heinäkuussa joka päivä) kello 10 – 17. (Kivikauden kylä 2007.)

Hinnasto

Aikuiset 7 €/hlö

Lapset 4-12 v. 5 €/hlö

Eläkeläiset 5 €/hlö

Ryhmälippu (yli 10 hlöä) 6 €/hlö

Perhelippu (max 5 hlöä) 20 €

Yhteystiedot

Kivikirveentie 10, 43130 Tarvaala

Puh 0440 914 711, 0400 646 151

arto.ahonen@erapalvelut.com

<http://www.kivikaudenkyla.fi>

Martin kievari / Ravintola Anriikat Oy

Martin Kievari sijaitsee valtatie 13 varrella, n. 20 km Saarijärveltä nelostietä kohti.

Martin Kievari on monipuolinen taukopaikka, josta löytyy kahvio, ravintola, majoitusta, kokoustiloja, tanssisali ja tilaviinimyymälä. Kievarin viihtyisässä ravintolassa tarjotaan maukasta kotiruokaa. À la carte -listalta löytyy sekä pientä purtavaa että suuria annoksia. (Martin Kievari 2007.)

Yhteystiedot

Saarijärventie 434, 44170 Hietama

Puhelin 014 417 6600, fax 014 417 6666

info@martinkievari.fi

www.martinkievari.fi

Keski-Suomen ilmailumuseo

Keski-Suomen ilmailumuseo sijaitsee Tikkakoskella, Jyväskylän maalaiskunnassa.

Ilmailumuseo esittelee ilmailun ja Suomen ilmavoimien historiaa 1900-luvun alusta nykypäiviin saakka. Museossa on nähtävänä lentokoneita, lentokoneen moottoreita, varusteita ja pukuja sekä ilmavoimien viestivälineitä. Näyttelyn lisäksi Keski-Suomen ilmailumuseossa voi tutustua pienoismalleihin, kirjallisuuteen ja valokuviin. Museossa on kahvio, josta voi virvokkeiden ja välipalan lisäksi ostaa mm. ilmailuaiheisia kirjoja, lehtiä, pienoismalleja ja tarvikkeita. Ilmailumuseo on avoinna 1.6. – 15.8. joka päivä klo 10 – 20 ja 16.8. – 31. 5. klo 11 – 17. (Jyväskylän seutu 2007.)

Hinnasto

Aikuiset 6 €

Lapset 7-15 v. 2 € alle 7 v. maksutta

Yhteystiedot

Tikkakoskentie 125, 41160 Tikkakoski

Puh 014 375 2125, 014 375 3162, fax 014 375 3620

keski-suomen.ilmailumuseo@kolumbus.fi.

www.k-silmailumuseo.fi

Hotelli Alba

Hotelli Alba on viihtyisä kaupunkihotelli Jyväsjärven rannalla 1,5 km päässä Jyväskylän keskustasta. Hotellissa on ruokaravintola, suuri aurinkoinen ulkoterasi, tilava saunaosasto ja toimivat kokoustilat. Hotellissa on 126 huonetta. Kaikissa huoneissa on varusteena suihku, televisio, puhelin ja hiustenkuivaaja sekä osassa minibaari. Suurin osa huoneista on savuttomia ja kaikissa huoneissa on käytetty allergia-ystävällisiä materiaaleja. Osasta hotellihuoneista ja ravintolasta avautuu kaunis järvimaisema. Ravintola on sekä lounas- että á la carte- ravintola. Hotellilla on oma vierasvenelaituri, josta pääsee kesäisin uimaan. (Jyväskylän seutu 2007; Hotelli Alba 2003.) Albasta on lyhyt matka mm. Jyväskylän yliopiston kampusalueelle sekä useimpiin museoihin.

Hinnasto

1 hh alk. 82 € viikonloppuisin 62 €

2 hh alk. 110 € viikonloppuisin 84 €

Hintoihin sisältyy aamiainen noutopöydästä.

Yhteystiedot

Ahlmaninkatu 4, 40100 Jyväskylä

Puh 014 636 311, fax 014 636 300

info@hotellialba.fi

www.hotellialba.fi

Ravintolalaiva Rhea

Ravintolalaiva Rhea risteilee pohjois-Päijänteen saaristossa. M/s Rhea on Päijänteen suurin risteilijä. Laivaan mahtuu 199 matkustajaa. Rhealla on kolme ravintolaa: aurinkoterassi, á la carte -ravintola ja iltaravintola. À la carte -annokset sekä noutopöydän antimet valmistaa laivan omassa keittiössä Rhea saksalainen keittiömestari. Laivassa on 10 hengen kokous- ja saunatilat. Ravintolalaiva Rhea risteilee kesäkuusta elokuuhun ti – la, heinäkuussa myös sunnuntaisin. Laiva lähtee Jyväskylän satamasta aina klo 19, ja iltaristeilyn kesto on kolme tuntia. Rhea on avoinna satamassa joka päivä klo 12 alkaen. Rhean vieressä satamassa palvelee myös terassilaiva Gaia, joka on avoinna kesäkauden jokaisena päivänä klo 11 – 01.30. Molemmissa laivoissa on A-oikeudet. (Jyväskylän seutu 2007; M/S Rhea 2007.)

Yhteystiedot

Rhea Ship Lines Oy / Sari Wigell

Puh 0400 706 691, fax 014 254 104

sari.wigell@pp.inet.fi

www.matkarhea.fi

Alvar Aalto -kohteet Jyväskylässä

Alvar Aalto oli suomalainen arkkitehti, muotoilija ja akateemikko. Aallon kotiseudulta, Jyväskylästä ja sen lähiseudulta, löytyy arkkitehdin tuotantoa aivan hänen uransa ensiaskelmilta loppuvaiheen suunnitelmiin saakka, klassismista funktionalismiin sekä tiiliarkkitehtuurista monumentaalisuuteen. Aallon kohteisiin voi Jyväskylässä tutustua omin päin tai opastetulla kierroksella. Opasvaraukset voi tehdä Jyväskylän seudun matkailuneuvonnasta. Matkailuneuvonnassa myydään myös Jyväskylän arkkitehtuurikarttaa 2 euron hintaan. Jyväskylässä toimii Alvar Aalto -museo, joka kuvaa Aallon elämää ja laajaa tuotantoa. Museo on avoinna heinäkuussa ti – su klo 11 – 17, elokuussa ti – su klo 10 – 18. (Jyväskylän seutu 2007.)

Yhteystiedot

Jyväskylän seudun matkailuneuvonta

Asemakatu 6, 40100 JYVÄSKYLÄ

Puh 014 624 903, fax 014 214 939

matkailu@jkl.fi

www.jyvaskylanseutu.fi/matkailu

Alvar Aalto- museo

Alvar Aallon katu 7, 40600 Jyväskylä

Puh 014 624 809, fax 014 619 009

museum@alvaraalto.fi

www.alvaraalto.fi

Alvar Aallon kohteet (ei sisällä yksityisessä käytössä olevia kohteita)

Jyväskylän työväentalo (avoinna sopimuksen mukaan)

Väinönkatu 7, 40100 Jyväskylä

Puh 014 619 952

Keski-Suomen Museo (avoinna ti-su 11 – 18)

Alvar Aallon katu 7, 40600 Jyväskylä

Puh 014 624 930, fax 014 624 933

ksmuseo.info@jkl.fi

www.jkl.fi/ksmuseo/

Muuratsalon koetalo (avoinna 1.6. – 14.9. ma, ke, pe 13.30 – 15.30)

Elissa ja Alvar Aallon kesänviettopaikka

40900 Säynätsalo

Ilmoittautuminen ennen vierailua Alvar Aalto -museoon, puh 014 624 809. Pääsymak-
su 15 € opiskelijat ja eläkeläiset 5 € Alueelle pääsy on sallittua vain oppaan kanssa.

Säynätsalon kunnantalo (avoinna ma-pe 8.30 – 15.30, la – su 13 – 16)

Parviaisentie 9

40900 Säynätsalo

saynatsalo.aalto@jkl.fi

www.jyvaskyla.fi/saynatsalo

Pääsymaksu vapaaehtoinen 2 € ma – pe, la – su 4 €

Jyväskylän Yliopisto (ent. kasvatusopillinen korkeakoulu)

Seminaarinkatu 15, 40100 Jyväskylä

Kaupunginteatteri

Vapaudenkatu 36, 40100 Jyväskylä

Tietotalo

Kilpisenkatu 1, 40100 Jyväskylä

Virastotalo

Hannikaisenkatu 17, 40100 Jyväskylä

Muuramen kirkko (avoinna 5.6. – 11.8. ma-pe 10 – 17)

Kirkkotie 5, 40950 Muurame

Puh 014 373 1025

Ravintola Vesilinna

Ravintola Vesilinna sijaitsee Jyväskylän keskustassa, Harjun näköalatornin huipulla. Vesilinnan ravintola on yksi Jyväskylän korkeatasoisimmista ja ainutlaatuisimmista ravintoloista. Ravintolasalista aukeavat huikeat näkymät kauas joka puolelle kaupunkia. Ravintolassa on kattava á la carte -lista sekä lounasbuffet pöytä. Ravintola Vesilinna on avoinna 1.9. – 1.5. ti – la klo 11.00 – 22.00 sekä 2.5. – 31.8. ma – la klo 11 – 23 ja su klo 11 – 18. (Vesilinna Restaurant 2003.)

Yhteystiedot

Ihantolantie 5, 40720 Jyväskylä

Puh 014 272 799, fax 014 272 797

pirjo.oksanen-timms@kolumbus.fi

www.vesilinna-restaurant.fi

Muuramen saunakylä

Muuramen Saunakylä sijaitsee 9-tien varrella, 15 km Jyväskylästä etelään. Saunakylä on suomalaisen saunan ja saunomisen historiaa, nykypäivää ja tulevaisuutta esittelevä erikoismuseo. Saunamuseoon kuuluvat perusnäyttely, jatkuvasti laajeneva saunarakennusten kokoelma sekä omakohtainen kokeminen. Muuramen saunamuseo on tärkeä suomalaisen saunaperinteen säilyttäjä ja ainoa laatuaan koko maassa. Suurin osa saunarakennuksista on peräisin 1800-luvulta ja 1900-luvun alkupuolelta. Osa museon savusaunoista on vielä toimivia ja niitä lämmitetään tilauksesta. Joka keskiviikko saunakylässä on saunailta, jolloin savusaunat ovat lämpimänä miehille ja naisille klo 18 – 20. Kylästä löytyy museon lisäksi mm. kahvio, nuotiokota ja saunaputiikki. Saunakylä on avoinna kesä – elokuussa ti – su klo 10 – 18. Alueella on opastus suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja saksaksi. (Muuramen saunakylä 2007.)

Hinnasto

Sisäänpääsy 4 €

Pyyhevuokra 2 €

Savusauna keskiviikkoiltoisin 5 €

Yhteystiedot

Isolahdentie 3, Muurame

Puh 014 373 2670, 040 833 8479

minna.lehtonen@muurame.fi

www.muurame.fi/saunakyla

Muuramen kirkko

Muuramen kirkko on Alvar Aallon suunnittelema klassisen kauden kirkkorakennus. Kirkko on rakennettu vuonna 1929. Kirkko on avoinna kesäkuun alusta elokuun puoleenväliin, ma – pe klo 10–17. Opas on paikalla kirkon aukioloaikoina. (Nähtävyydet ja käyntikohteet 2007.)

Yhteystiedot

Kirkkotie 5, Muurame

Puh 014 373 1025 (kirkkoherranvirasto)

Jyväskylä Sinfonia

Jyväskylä Sinfonia -orkesteri on perustettu vuonna 1955. Orkesterin historiaan sisältyy monia vaihteita, joissa sen rooli on vaihdellut yksityisestä toimijasta kunnalliseen organisaatioon. Orkesteri koostuu 38 muusikosta ja sen johtajana ja ylikapellimestarina toimii Patrick Gallois. Jyväskylä Sinfonia konsertoi kotimaassa myös Jyväskylän ulkopuolella sekä toimii Keski-Suomen alueoopperan orkesterina. Lippuja konsertteihin voi ostaa Nikolainkulman lipunmyynnistä, Sokos-neuvonnasta, Lippupisteestä ja Jyväskylän Kaupunginteatterin lippumyymälästä. (Jyväskylä Sinfonia 2008.)

Yhteystiedot

Puistokatu 2, 40100 Jyväskylä

Puh (vaihide) 014 624 211, fax 014 626 685

jkl.sinfonia@jkl.fi

www.jyvaskylasinfonia.fi